

RAPORT

Cu privire la respectarea principiului echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității în cadrul emisiunilor informative "Время", "Сегодня", "Вести", "Новости 24" și "Вести" transmise din Federația Rusă de către posturile de televiziune "Prime", "TV 7", "RTR Moldova", "Ren Moldova" și "Rossia 24", inclusiv secvențele serviciilor de programe menționate în autosesizările Consiliului Coordonator al Audiovizualului și în baza sesizărilor parvenite de la deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Gheorghe Brega, GB nr. 34, și de la candidatul la funcția de bașcan al Găgăuziei, Nicolai Dudoglo, f/nr.

Selectarea radiodifuzorilor și a programelor monitorizate

Prezentul raport reflectă rezultatele monitorizării principalelor buletine de știri ale posturilor TV: „Prime” („Время” – ora de difuzare 21:30); „TV7” („Сегодня” – ora de difuzare 18:00); „RTR Moldova” („Вести” – ora de difuzare 19:00); „Ren Moldova” („Новости 24” – ora de difuzare 19:30); „Rossia 24” („Вести” – orele part-time serale 19:00-23:00).

Perioada monitorizată:

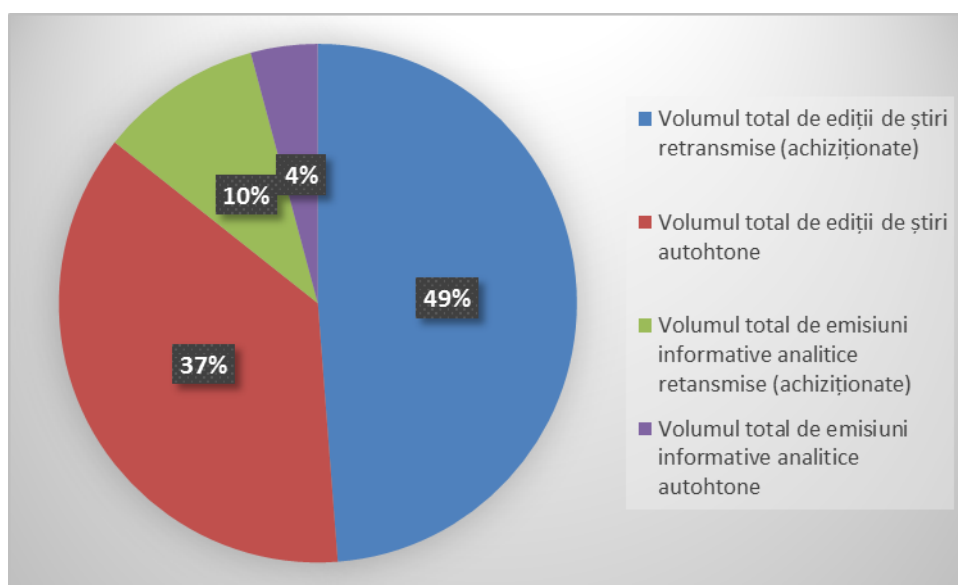
Raportul cuprinde perioada 09-15 martie 2015.

Prime

În perioada de raport 09-15 martie 2015, reflectarea subiecților politici în cadrul emisiunilor informative realizate de postul rusesc ”Первый канал” și difuzate de postul de televiziune „Prime” s-a axat pe subiectele de interes public ce vizează situația din Ucraina. Astfel, prin difuzarea subiecților respective se poate constata că postul rusesc a recurs la metode propagandistice atât prin modul de prezentare a materialelor, cât și a volumului acestora: 09.03.2015 (22:32:38) – 08 min. 28 sec.; (22:17:14) – 06 min. 41 sec.; (22:23:55) – 09 min. 23 sec.; 15.03.2015 (21:48:55) – 07 min. 34 sec.; (21:56:30) – 08 min. 16 sec.; (22:13:31) – 07 min. 58 sec.; (22:22:14) – 10 min. 55 sec. etc.

Volumul total de programe informative analitice	Volumul total de programe informative analitice autohtone		Volumul total de programe informative analitice retransmise	
	12 ore 36 min. 32 sec. (40%)		18 ore 51 min. 54 sec. (60%)	
30 ore 43 min. 15 sec.	Volumul total de ediții de știri autohtone	Volumul total de emisiuni informative analitice autohtone	Volumul total de ediții de știri retransmise (achiziționate)	Volumul total de emisiuni informative analitice retransmise (achiziționate)
	11 ore 19 min. 08 sec. (prim audiție – 8 ore 55 min. 26 sec.)	1 oră 17 min. 24 sec.	15 ore 44 min 05 sec.	3 ore 07 min. 49 sec.

Fig. 1. Ponderea programelor informative analitice

Subiectele difuzate de postul de televiziune „Prime” s-au axat, în general, pe denigrarea autorităților ucrainene, avînd ca reper nerespectarea armistițiului de la Minsk, iar Rusia este prezentată ca unica parte cointerесată de a respecta acest armistițiu.

La data de 09.03.2015, în cadrul ediției de știri ”Воскресное время” au fost difuzate trei reportaje cu o durată totală de 24 min. 34 sec. despre situația din Ucraina:

- 8 min. 28 sec. – despre situația din estul Ucrainei, în special despre nerespectarea armistițiului de la Minsk de către ucraineni și despre eforturile Rusiei și forțelor proseparatiste de a institui pacea;
- 6 min. 41 sec. – despre creșterea criminalității în Ucraina și complicitatea oficialilor ucraineni;

- 9 min. 23 sec. – despre intențiile de război ale Ucrainei și despre tragedia oamenilor simpli în fața agresorilor ucraineni.

În toate materialele sus-numite, autoritățile ucrainene sînt denigrate, acestora li se aduc o serie de acuzații:

- faptul că nu respectă armistițiului de la Minsk și că în unele zone continuă acțiunile militare;
- că sînt responsabile de distrugerile din regiunile de est, de moartea localnicilor, de lipsa asigurării acestor regiuni cu energie, alimente, medicamente, locuri de muncă etc.;
- sînt acuzate de indiferență față de necazurile și tragediile localnicilor din est și că împiedică deplasarea ajutoarelor umanitare și acordarea ajutorului militar;
- că tolerează și stimulează criminalitatea și susțin forțele radicale, extremiste de dreapta;
- că au o armată incapabilă și nepregătită, că sînt slabi, dar că au intenții de război, că sînt agresori și că ar continua acțiuni de distrugere a populației;
- că armata continuă să se înarmeze și oricînd există pericolul de declanșare a unor noi operațiuni militare.

De cealaltă parte, Rusia și forțele separatiste ale autoproclamatelor regiuni sînt prezentate în perspectivă pozitivă:

- sînt singurele interesate de pace și respectarea armistițiului;
- sînt preocupate de restabilirea vieții pașnice în regiune și poartă de grijă populației, îi ajută să-și restabilească gospodăriile;
- aduc ajutoare umanitare;
- se ocupă de dezamorsarea minelor și de păstrarea păcii;
- înarmarea și pregătirile de luptă sînt justificate prin dreptul și datoria de a-și apăra patria și pămîntul;
- sînt prezentate în lumină pozitivă capacitățile lor militare.

În materiale sînt prezentate declarațiile unor curente de opinie radicale, drept atitudini ale Kievului oficial și ale întregii Ucraine.

Astfel, la data de 09.03.2015, în cadrul ediției de știri ”Воскресное время” a fost difuzat un subiect (ora de difuzare: 22:03:38) despre reprezentanții OSCE care au venit să monitorizeze situația din estul Ucrainei. Partea ucraineană este prezentată ca singura vinovată de faptul că oamenii n-au posturi de muncă, că în Donbas nu pot ajunge mașinile cu produse alimentare, care staționează la hotar, respectiv suferă oamenii din regiune. În schimb, Ministerul rus pentru Situații de Urgență a trimis în Donbas 2000 de tone de produse alimentare, iar în Donețk – mașini cu produse și medicamente pentru a-i ajuta pe oameni (**derogări de la art. 7 alin. (4), lit. b), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Un alt reportaj din cadrul aceleiași emisiuni, difuzat la 22:17:14, se focalizează pe evenimentele criminale ce au loc în Ucraina. Din spusele prezentatoarei, înșiși ucrainenii se fac vinovați de conflictele interne, cum ar fi luarea cu asalt a unui cazinou din Odesa, atacul unor persoane mascate din sectorul de dreapta asupra unei firme rusești din Vinița, care s-a soldat cu lupte. Reporterul vine cu explicația că în toate aceste situații, poliția nu intervine sub nici o formă, insinuînd că angajații acestora au legături directe cu sectorul de dreapta. Sînt puse pe post declarațiile directorului Institutului CSI (Comunitatea Statelor Independente) în Ucraina, Denis Denisov, care confirmă cele spuse de jurnalistă: „На Украине складывается такая ситуация, что и руководители силовых ведомств и высшие должностные лица просто самоустраиваются от решение проблемы, опасаясь того, что в случае, если они будут принимать эффективные действия, пытаться решить проблему, связанную с разгулом бандитизма и преступности, очень часто исходящую от добровольческих батальонов, то они сами понесут за это наказание” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), c), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Despre nerespectarea obligațiilor prevăzute în armistițiul de la Minsk de către partea ucraineană este și subiectul de la ora 22:23:55, în care se vorbește despre minarea podului care

unește Ucraina cu Crimeea. Conform afirmațiilor jurnalistului, acest lucru a fost descoperit de polițiștii ruși de frontieră, iar cablurile de la mină ar fi dus spre partea Ucrainei.

Spre sfârșitul subiectului, reporterul afirmă următoarele: „мой коллега Олег Шишкин поговорил с теми, кто на себе этот разрыв почувствовал, с теми в чьи семьи гражданская война пришла в прямом смысле, разделив их на многие годы, чьи близкие с легкостью бросают друг другу в лицо „ватник”, „бандеровцы”. În cadrul subiectului sînt utilizate secvențe cu persoane care au avut de suferit de pe urma războiului, cu familii îndurerate, în care cel puțin un membru dintre ei a plecat la luptă, familii care au fost nevoite să se mute cu traiul în Rusia **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului)**.

Subiectul din 10 martie 2015 (21:43:53), difuzat în cadrul emisiunii informative „Время”, se axează pe învinuirile aduse Ucrainei că nu ar respecta prevederile armistițiului de la Minsk și care continuă să bombardeze. Prezentatoarea mediatizează declarația liderului autoproclamatei republici Donețk că partea ucraineană a încălcat armistițiul de 17 ori și că au fost deschise focuri asupra regiunii Gorlovka și asupra separatiștilor. Reporterul comentează: „украинская артиллерия была хаотично по административному зданию обогатительной фабрики и просто по территории, без видимой цели, стреляли из минометов и танков”. Comentariile acestuia sînt însoțite de imagini cu clădirile distruse de pe urma împușcăturilor. Pe post se dă și citatul reprezentanților OSCE, prezentați drept martori ai atacului cu focuri: „В разное время в течение дня Специальная Мониторинговая Миссия слышала в общей сложности 63 минометных и 40 танковых выстрелов, произведенных с территорий, подконтрольной вооруженным силам Украины”. Ca să demonstreze că militarii ucraineni încalcă armistițiul, este difuzată și o secvență video din Ucraina, unde aceștia împușcă și pronunță: „это называется „перемирие”. Și reprezentantul ministerului apărării al autoproclamatei republici Donețk susține că declarațiile mass-mediei ucrainene de a retrage artileria militară din zona de conflict nu corespunde realității, fiindcă tehnica se află la 20-30 km de la linia frontului și nu oferă garanții că nu vor începe noi operațiuni militare **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului)**.

Un alt subiect care vine să demonstreze intenția Ucrainei de a pune piedici unei soluționări pașnice a conflictului a fost difuzat tot în cadrul aceleiași emisiuni din 10 martie (21:47:44). Astfel, în subiect sînt prezentate declarațiile ministrului de Externe al Rusiei, Serghei Lavrov, referitoare la poziția Ucrainei, după înțelegerea de la Minsk. În cadrul unor negocieri cu omologul său din Spania, Garcia Margalio, Serghei Lavrov susține că Ucraina ignoră prevederile armistițiului de la Minsk și că SUA și Europa ar trebui să se concentreze spre fapte: „Киевские власти всячески стремятся затормозить работу самой контактной группы, видимо рассчитывая, что удастся создать какое-то очередное напряжение, поставить под вопрос исполнение военных положений минских договоренностей и замедлить реализацию политических реформ, под которыми киевские власти подписались”. Reacția Kievului la declarațiile respective lipsește **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. c), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului)**. Ca o continuare a gândului din subiectul anterior este și următorul reportaj, difuzat la 21:49:10, care conține opinia prezentatoarei vizavi de declarațiile președintelui Ucrainei, Petro Poroșenko: „Первый национальный”: Порошенко утверждал, что отведена доля вооружения, и при этом президент признал, что ополчение этот пункт минских соглашений выполнило. Порошенко заявил, что Киев намерен усиливать армию, а это огромные расходы. Президент Украины признал, что в ближайшее время улучшения жизнь гражданам его страны ждать не приходится, 10 процент предприятий уничтожены, роста инвестиций не будет, а быстро провести реформы не получается”. În continuare, pentru obținerea unei imagini negative a lui Petro Poroșenko, sînt difuzate niște declarații făcute anterior de către acesta, în care afirmă că va crea o economie nouă în țară și va combate corupția **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului)**.

Încă o mostră de prezentare a informației în scopul manipulării opiniei publice, combinată cu specularea sentimentelor telespectatorilor, este și subiectul din 11 martie 2015, difuzat la ora 21:39:25 („Время”), despre acuzațiile aduse Ucrainei precum că aceasta continuă să încalce

prevederile armistițiului de la Minsk. Astfel, jurnalista susține că separatiștii ruși au depistat zeci de încălcări din partea militarilor ucraineni, fiind aduse ca exemplu: focuri din tunuri, instalații antiaeriene, împușcături din arme în raionul Gorlovka. Totodată, prin conținutul reportajului se urmărește de a pune în lumină pozitivă forțele separatiste care încearcă să prevină și să neutralizeze acțiunile agresive ale Ucrainei. Prezentatorul informează că în regiunea Donețk, în orașul Debalițevo, separatiștii încearcă să dezamorseze minele, care urmau să explodeze, punând, astfel, în pericol viața oamenilor. În acest sens, sînt puse pe post imagini cu situația dezastruoasă din unele sate ale regiunii Donețk, de pe urma atacurilor armate.

În cadrul subiectului sînt difuzate imagini cutremurătoare cu cadavre împrăștiate pe aeroportul din Donețk, însoțite de comentariul reporterului care pune responsabilitatea acestor victime în exclusivitate pe seama armatei ucrainene: „не похоже, что Киев настроен на мир. Так говорят сами украинские военные – срок службы закончился, а командиров домой, пока не отправляют”.

Pentru ca afirmațiile de mai sus să aibă un impact psihologic mai puternic și pentru a întări percepția publicului și a nu lăsa loc pentru îndoieli cu privire la vinovăția conducerii de la Kiev în frunte cu președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, pentru de tot ce se întîmplă, este prezentată adresarea unui „cetățean din vestul Ucrainei”, care luptă de partea separatiștilor: „Господин Порошенко, я бы хотел, чтобы вы не стреляли в своих детей, в наших детей, в мирное население. Я приехал из Дебальцевкого котла, я видел, сколько там погибло ваших военных. Это просто шок! Я бы хотел, чтобы вы этого больше не делали” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Pe denigrarea autorităților din Ucraina se pune accent și în subiectul din data de 12 martie 2015 (ora de difuzare: 21:54:28, durata 4 min. 1 sec.), despre publicarea unui raport elaborat de reprezentanții OSCE, din care rezultă că militarii ucraineni încearcă să inducă în eroare opinia publică privind retragerea tehnicii militare. În acest sens, reporterul aduce acuzații la adresa Ucrainei, afirmînd următoarele: „Перемирие на юго-востоке Украины в целом соблюдается, однако обстрелы всё же случаются. Как сообщили в Минобороны ДНР, только за прошедшую ночь украинские военные открывали огонь около 30 раз в районе Донецкого аэропорта и посёлка Пески. Также, по сведениям ополченца, Киев не торопится отвести от передовой всё своё вооружения”. După care este citat un fragment din raportul OSCE: „В одном месте Специальная Мониторинговая Миссия зафиксировала наличие тяжелых вооружений, которые, как её информировали, разместили там вооруженные силы Украины. Во втором месте ожидаемых тяжелых вооружений не оказалось. В доступе к третьему месту СММ было отказано украинскими военными”. De asemenea, urmează declarațiile unui naționalist, publicate pe paginile ziarului „USA TODAY”, care se opune conducerii din Ucraina: „Я за сильное руководство на Украине, подобное тому, что было в Германии во время второй мировой войны, но выступая против геноцида в отношении евреев. К меньшинствам следует относиться терпимо, пока они ведут себя мирно и не требуют особых привилегий. Когда война закончится, я и мои товарищи пойдём маршем на Киев свергать правительство, которое считаем продажным и коррумпированным” (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. b), și art. 10, alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Postul rusesc ”Первый канал” recurge la tertipuri de montaj, etichetări și mod de formulare a informației astfel încît partea ucraineană să apară în lumină negativă, în timp ce adepților separatismului și Rusiei le revine rolul de ”salvatori și pacificatori”. Astfel, la data de 13.03.2015 a fost difuzat subiectul (durata 1 min. 51 sec. la 21:43:39) despre ajutorul umanitar din Rusia acordat regiunii Donbas pentru populația care suferă în urma războiului. Jurnalista menționează că din cauza „blocadei economice la hotarul din Donbas”, regiunea se confruntă cu lipsă de alimente, produse medicamentoase etc., astfel încît Ministerul rus pentru Situații de Urgență a trimis peste 50 de mașini cu produse necesare pentru oameni. De asemenea, jurnalistul mai spune că pentru locuitorii din sud-estul Ucrainei, care suferă din „cauza blocadei economice” impusă de Kiev, la hotarul Rusia-Ucraina acest ajutor umanitar este singura sursă de a supraviețui (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), și art. 10, alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Subiectul din 15.03.2015 cu o durată de 8 min. 16 sec. (ora de difuzare: 21:56:30), începe cu un citat ce aparține consilierului lui Petro Poroșenko, Iuri Biriukov, care se referă la antrenamentele militarilor ucraineni: „Сегодня я познал понятие „когнитивный диссонанс”. Полигон под Житомиром, подготовка ВДВ, залпы арты, СТУГНы, АГСы, и смесь бензин-ацетон-пенопласт”. În continuare, prezentatoarea vine cu ideea precum că militarii ucraineni se antrenează în lupte cu cocktailuri Molotov, deoarece deseori, în lipsa unor echipamente militare, acestea sînt unicele opțiuni.

În continuare, prezentatoarea susține că oamenii și-au pierdut încrederea și nimeni nu vrea să lupte pentru Ucraina. În scopul mobilizării populației, jurnalista menționează că a fost declanșată o campanie de PR, al cărei simbol a fost ales clasicul ucrainean Taras Șevcenko, pe care ucrainenii l-au poziționat ca cel mai mare patriot și a fost înaintat ca premergător al războiului ideologic. Prezentatoarea mai menționează că în scopul trezirii spiritului de luptă, Ucraina recurge și la inventarea unor eroi, deoarece romantismul lui Șevcenko demult a fost spălat de sînge. Un alt erou ar fi și Bandera, dar și acesta nu mai are nici o influență, deoarece nu fiecare este gata să stea sub simbolul svasticii naziste: „Во время штурма Донецкого аэропорта Александр Терещенко поймал залетевший к „киборгам” вражеский снаряд. И попытался выбросить его наружу. Снаряд разорвался прямо в руках бойца”.

În acest sens se face o tangență și cu organizația secretă ”Garda Tînără”, care a activat pe teritoriul Ucrainei. Reporterul vine cu ideea că, deși unii încearcă să nege existența acestei organizații și faptul că cei 90 de tineri ar fi murit ca niște eroi, aceștia totuși au luptat pentru libertate, sacrificîndu-și viața (se dau imagini video din arhivă cu ostași morți). Pentru mai multă credibilitate a celor spuse sînt difuzate secvențe cu o angajată a arhivei care prezintă dosare ce ar confirma existența acestora (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Tot la data de 15 martie 2015 a fost difuzat subiectul (22:22:14) despre atacul terorist din Franța, cînd a fost atacată redacția Charlie Hebdo, urmat de exemplul atacului terorist din 11 septembrie 2001 din SUA. Ideea subiectului este că în ambele cazuri, de la bun început au fost făcute publice informațiile și presupunerile referitoare la aceste atacuri, ca în continuare să se aducă exemplul catastrofei aviatice din regiunea Donețk, cînd a fost doborît avionul malaezian. Reporterul menționează că mass-media ucraineană și cea din Vest, chiar din primele minute după catastrofă au adus acuzații Rusiei că s-ar face vinovată de cele întîmplute. Tot reporterul afirmă că cel care a avut de beneficiat din urma catastrofei a fost Kievul, prin faptul că Ucraina nu a prezentat comisiei internaționale nici o informație despre zborul aerian și că forțele de apărare aeriană ucrainene în acea zi au fost transferate pentru pregătiri militare (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Postul de televiziune rusesc ”Первый канал” propagă o imagine negativă a țărilor occidentale, prin subiectele: despre situația din sud-estul Ucrainei discutată în cadrul Dumei de Stat a Rusiei. Prezent la discuții, Vladislav Deinego, reprezentantul autoproclematei republici separatiste din Lugansk, a declarat următoarele: „идёт наращивание Украиной военного потенциала в зоне конфликта, проводятся работы по сооружению укреплений, сосредоточение живой силы. В Харьков прибыли инструкторы из США” (data de difuzare: 12.03.2015, ora: 21:52:44) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**); despre acuzațiile aduse la adresa Statelor Unite, precum că Congresul SUA îl presează pe Barac Obama să acorde ajutor militar Ucrainei. Reportajul continuă cu un citat din ziarul „New York Times”: „Во вторник демократы присоединились к республиканцам в сенатском Комитете по международным отношениям, единодушно призвав администрацию направить в Киев оружие. Генерал Мартин Демпси, представитель комитета начальников штабов, публично обратился к Обаме с призывом рассмотреть подобный шаг. Однако президент дал понять в частном порядке, что, несмотря на прессинг, он по-прежнему сомневается в необходимости данного шага”. Informația despre acuzațiile aduse la adresa Statelor Unite este preluată și continuată de prezentatorul Mihail Leontiev în rubrica „Однако”, în care acesta susține că Obama încearcă din răspuțeri să iasă din groapa pe care i-o sapă concurenții săi politici și că

tehnica militară americană și cea europeană a fost deja adusă pe teritoriul Ucrainei. Este citat subalternul lui Petro Poroșenko, Iuri Biriukov: „*Текущая система мобилизации ни хрена не работает в наших любимых широтах. Алкоголики и уклонисты, наркоманы и идиоты. По формальным признакам попадают под мобилизацию, значит – берем*” (data de difuzare: 12.03.2015, ora: 22:04:48) ” (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. a), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**); despre informația difuzată de presa novergiană care informează că NATO livrează arme în Ucraina și comandantul NATO în Europa, Philip Breedlove, încearcă să pornească un conflict cu Rusia. De asemenea, sînt prezentate și declarațiile generalului american în retragere Robert Scales, care susține că tot ce poate să mai facă Statele Unite ale Americii referitor la situația din Ucraina este să ucidă toți rușii, pînă la ultima persoană (15.03.2015 – 22:13:31) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului**).

Manipularea opiniei publice se efectuează nu doar în buletinele informative, ci și în emisiuni. Astfel, la data de 11.03.2015, postul de televiziune ”Prime” a difuzat emisiunea ”**Структура момента**” (ora de difuzare: 01:12:11, durata: 01:04:45), prezentată de Valeri Fadeev. Acesta i-a avut ca invitați pe președintele Partidului Democrat Liberal, Vladimir Jirinovski, pe liderul mișcării ”Chestiune de timp”, Serghei Kurginyan, pe președintele mișcării publice ”Uniunea Forțelor de Dreapta”, Leonid Gozman, pe jurnaliștii ruși Maxim Shevchenko, Andrei Karaulov, precum și jurnalistul american Michael Bohm.

Una dintre temele abordate în cadrul emisiunii au fost circumstanțele în care a fost asasinat politicianul rus Boris Nemțov. Astfel, unul dintre invitații emisiunii, președintele Partidului Democrat Liberal, Vladimir Jirinovski, a afirmat că în presă se vehiculează că cel care l-a asasinat pe ex-politicianul rus Boris Nemțov ar fi fost remunerat cu 10 milioane de dolari. Acesta lasă să se înțeleagă că, cu așa sumă, poți găsi cu ușurință un killer în orice colț al Rusiei, în special în Caucaz.

O altă versiune cu privire la asasinarea lui Boris Nemțov, discutată între invitații emisiunii, ar fi că răspunzători de moartea acestuia se fac musulmanii. Fapt negat atît de președintele mișcării publice ”Uniunea Forțelor de Dreapta”, Leonid Gozman („*Борис никогда против ислама ничего не говорил, наоборот, он был одним из очень немногих людей, которые выступали за реальное религиозное равенство. Будучи губернатором, он собрал миллион подписей за прекращение войны в Чечне, и я думаю, что многие чеченцы об этом помнят. Я не верю в то, что какие-то отморозки могли такое сделать сами*”), cît și de jurnalistul rus Maxim Shevchenko („*Не было ни одного высказывания против ислама, более того, его дочь публично заявила, что приняла ислам, и он сказал, что не является врагом ислама ни в какой степени. В списке возможных оскорбителей ислама Немцов либо стоит на последнем месте, либо вообще его там нет. Другое дело, что он неоднократно жестко критиковал руководство Чеченской республики*”).

Cea de-a treia versiune discutată pe platoul de filmare ar fi că opozantul rus Boris Nemțov ar fi fost asasinat de Direcția Centrală de Cercetare (CIA).

În continuare sînt puse pe post cîteva secvențe video preluate de la posturile americane TV în cadrul cărora președintele rus Vladimir Putin este învinuit de omor: „*Этого не произошло бы, если бы Владимир Путин лично не отдал приказ убить Бориса Немцова*” sau „*Это убийство либо было напрямую заказано Путиным, либо он ходил по Кремлю и говорил: Кто бы избавил меня от этого источник проблем?*”. De asemenea, este prezentată și poziția reprezentantei Partidului Democrat, Dianne Feinstein Goldman Berman: „*Я думаю есть. Отдавал ли он приказ или нет, знал ли он о готовящемся покушении или нет, его друзья это сделали или нет, покажет расследование*”.

Referindu-se la cea de-a treia versiune, președintele Partidului Democrat Liberal, Vladimir Jirinovski, a declarat următoarele: „*Достаточно послу Америки на Украине кому-то шепнуть “Ребята, в Москве, там кого-нибудь надо убрать”. Все выполняют деньги. Это страна в состоянии войны, и есть связь с Кавказом через чеченцев, которые воюют там, и есть девушка, которая точно поедет к нему домой, и дом его через Москва реку, через мост*”.

прямо в Кремль – ну как все красиво! Сразу ударить по России со всех сторон – и чеченцы, и СБУ, и все!”.

Cu referire la cele declarate de Vladimir Jirinovski, preşedintele mişcării publice "Uniunea Forţelor de Dreapta", Leonid Gozman, a afirmat: *“Версия – ЦРУ, украинцы – они не имеют никакого отношения к реальности – это омерзительно, господа. Совесть надо иметь”.*

Una dintre temele abordate în cadrul emisiunii a fost şi situaţia din Ucraina. Astfel, politicianul rus Vladimir Jirinovski vine cu următoarea afirmaţie, făcînd o generalizare la tot ce s-a discutat pe parcursul emisiunii: *„Ни одна прозападная демократическая партия никогда не получает выборы в России. Они себя похоронили, Немцова похоронили. Ни одна прозападная партия не попадет ни в один парламент. Леонид говорит: Немцов гулял девушку. Он всегда на машине ездил. Почему он не ехал на метро? Зимой идти по мосту только женицина могла уговорить! Повести на место убийства! Повели его и следил кто-то! Это раз. Второе: информационная война. Майкл, и все эти санкции нечего вредного нам не дадут. Все провалилось – сбитый малазийский Боинг, убийство Немцова, санкции, информационная война, финансирование. Но войны, Майкл, не будет, почему? Бараку Обаме выгодно, чтобы Киев не победил никогда ополчения. Выгодна такая ситуация, ни нашим, ни вашим. И последнее: Леонид, что ты перечисляешь санкции? Ты можешь понять – это на расстрел будут русских?! Что убивают русских – в этом смысл гражданской войны. В этой войне он за то, чтоб убивали русских!”.*

În susţinerea celor spuse de Vladimir Jirinovski, liderul mişcării "Chestiune de timp", Serghei Kurginyan, susţine: *“Мы в праве поставить сейчас вопрос о геноциде, который осуществляет Киев. И тогда получится, что есть партия поддержки геноцида”.*

Referindu-se la cele spuse de Vladimir Jirinovski şi Serghei Kurginyan, jurnalistul american Michael Bohm a adăugat: *“В Америке оппозиция это нормальное явление демократического процесса. В США нет такого соревнования. Пятая колонна, враг народа отсутствует. Оппозиция – это нормальные вещи, здоровая часть”.*

În concluzie, unii dintre invitaţi îşi expun opinia vizavi de chestiunile abordate în cadrul emisiunii. Astfel, preşedintele mişcării publice "Uniunea Forţelor de Dreapta", Leonid Gozman, susţine: *„К моему огромному сожалению, моя Родина, Российская Федерация развязала войну на Украине, вот я считаю, что это наша страна развязала эту войну. Я убежден, что это война, во-первых, противоречит нашим национальным интересам, во-вторых, именно эта война привела к огромному несчастью, к огромному горю, к гибели наших соотечественников и гибели людей близких нам, живущих на Украине. И я считаю, что ответственность за это несет руководство страны”,* iar Vladimir Jirinovski, îndreptîndu-şi privirea spre jurnalistul american Michael Bohm, a declarat: *“Вы не поняли, что хотят народные ополчения. Они хотят быть русскими! Вы понимаете, что делаете? Вы со своей поддержкой киевского режима указываете: русские вы должны забыть, что вы русские и вообще убирайтесь за Урал. Вот, что вы делаете! Как демократы потеряли авторитет в нашей стране, так и вы, Америка. Когда вы помогаете бомбить русских этого вам мир больше не простит! Когда Америка пошла против русских, у вас будет судьба, как у Гитлера!”.*

Structural, emisiunea **”Структура момента”** prezintă poziţii diverse, deşi sînt aduse acuzaţii directe atît SUA, cît şi Ucrainei prin declaraţiile enunţate de invitaţii prezenţi în cadrul programului.

Astfel, au fost comise derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), şi art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului.

La 12.03.2015 a fost difuzată emisiunea **”Политика”** (ora de difuzare: 01:02:45, durata: 1 oră 17 min. 50 sec.), realizată şi prezentată de jurnaliştii Alexander Gordon şi Peter Tolstoi. Aceştia i-a avut ca invitaţi pe așa-numitul ministru de externe al autoproclamatei republici Doneţk, Alexander Kofman; pe preşedintele Centrului de Analiză Sistemică şi Prognoză din Ucraina, Rostislav Ishchenko; pe directorul Fundaţiei pentru susţinerea presei libere, analistul politic Dmitri

Nekrasov; pe vicepreședintele Dumei de Stat (fracțiunea "Rusia Unită"), Andrei Isayev; pe președintele Institutului Strategiei Naționale, analistul politic Mihail Remizov; pe reprezentantul Consiliului organizației publice "Dreptul împotriva fascismului", Dmitri Linter; pe directorul Institutului Internațional de Expertiză Politică, Evgheni Minchenko; pe jurnalistul independent Michael Bohm; pe editorialistul "Russia Today", Oksana Boiko; pe corespondentul ziarului "Der Freitag" (Germania), Ulrich Hayden; pe directorul general al Agenției de politică și economică a comunicațiilor, Dmitri Orlov; pe președintele Centrului pentru sprijinirea și dezvoltarea inițiativelor publice "Diplomație creatoare", Natalia Burlinova; pe scriitorul analist (Franța) Xavier Moreau; și pe conferențiarul universitar, Facultatea de Economie a Academiei Ruse de Economie Națională și Administrație Publică pe lângă Președintele Federației Ruse, Serghei Hestanov.

În cadrul emisiunii din start este abordată problema privind soluționarea conflictului armat izbucnit în Ucraina, precum și respectarea prevederilor de la Minsk.

Astfel, unul dintre invitații emisiunii, așa-numitul ministru de externe al autoproclamatei republici Donețk, Alexander Kofman, susține că republica populară Donețk și republica populară Lugansk și-au retras armamentul, fapt constatat de misiunea de monitorizare a OSCE, dând de înțeles că armata ucraineană nu a făcut același lucru.

Cu referire la durata respectării Acordului de la Minsk de către părțile implicate în conflictul armat, Rusia și Ucraina, președintele Centrului de Analiză Sistemică și Prognoză din Ucraina, Rostislav Ishchenko, a menționat că, chiar dacă războiul se va termina, problema politică va rămâne nesoluționată, iar războiul totuși pe viitor va continua: *„В Киеве сейчас находится руководство, которое, в случае окончания войны, будет выбирать между тюрьмой и петлей, ну, эмиграция, если повезет. В случае, если прекращаются военные действия, возникает закономерный вопрос: Кто виноват и кто ответит за все убийства, кто отдавал приказы? Так вот, украинское руководство отдавало приказы, это зафиксировано, это оно не скрывало, и оно будет отвечать в любом случае. Следовательно, пока идет война они – политики и они – живы. Когда война прекращается они становятся заключенными и начинают отвечать перед судом. Поэтому воевать они будут в любом случае. Они не могут прекратить войну, потому что их собственная вооруженная опора – нацистские батальоны – войну прекращать не хочет и она их сметет, если не начнут нормальные переговоры. Даже границы областей не могут зафиксировать до тех, пока в Киеве сидит правительство, которое будет продолжать войну. Поэтому их победа (ДНР, ЛНР) тоже в Киеве. Таким образом, нет никаких оснований ни военных, ни политических для того, чтобы считать, что это перемирие приведет к устойчивому миру. Самое главное, что этого никто не скрывает и в Вашингтоне, и в Москве, и в Брюсселе, и в Киеве, и в Донецке сказали ”да, скоро будут воевать опять”.*

De aceeași părere este și directorul Fundației pentru susținerea presei libere, analistul politic Dmitri Nekrasov, care afirmă că conflictul armat din Ucraina încă nu a luat sfârșit și că autoritățile ucrainene niciodată nu vor răspunde pentru fărâdelegile pe care le comit din motiv că au sprijinul Vestului.

În susținerea celor spuse de Dmitri Nekrasov își expune poziția și vicepreședintele Dumei de Stat (fracțiunea "Rusia Unită"), Andrei Isayev, care, totodată, îl contrazice pe acesta, afirmând că autoritățile de la Kiev vor fi trase la răspundere, așa cum (este adusă drept exemplu situația din Georgia) Mihail Saakașvili va răspunde pentru lovitura de stat produsă în Georgia, deși a fost susținut de Vest.

Referindu-se la cele discutate mai sus, Dmitri Linter, reprezentantul Consiliului organizației publice "Dreptul împotriva fascismului", afirmă că armata rusă nu este implicată direct în conflictul armat din Ucraina și că Vestul duce o luptă informațională cu Rusia.

Cu referire la situația economică din Ucraina, președintele Centrului de Analiză Sistemică și Prognoză din Ucraina, Rostislav Ishchenko, a declarat că economia Ucrainei practic este moartă, fapt recunoscut și de președintele Ucrainei, Petro Poroșenko. Acesta mai susține că însuși Fondul Monetar Internațional a confirmat acest fapt.

Jurnalistul american Michael Bohm e de părerea că este foarte necesară restabilirea economiei în Ucraina și că președintele ucrainean Petro Poroșenko își dorește cu tot dinadinsul încetarea războiului și restabilirea economiei. Aproximativ de aceeași părere este și Oksana Boiko, care susține că conducerile de la Kiev și Moscova ar trebui să facă o încercare de a ajunge la un consens, bazându-se pe Acordul de la Minsk.

Indignat de cele afirmate de colegii de platou, așa-numitul ministru de externe al autoproclamatei republici Donețk, Alexander Kofman, a declarat că *”nu este necesar să așteptăm din partea conducerii din Ucraina pînă cînd aceasta își va restabili economia. Țara este preocupată de autodistrugere, care este scopul nu știu, poate scopul este îmbogățirea personală (făcînd referire la președintele Ucrainei, Petro Poroșenko)”*.

În cadrul discuțiilor se implică și unul dintre prezentatorii emisiunii, Alexander Gordon, care se plasează de partea forțelor din autoproclamatele republici Donețk și Lugansk, care susține că conducerea de la Kiev ar trebui să ajungă la un acord cu liderii autoproclamatelor republici Donețk și Lugansk: *”Они в хамской форме отвергают любой компромисс. Они в хамской форме отвергают соглашение. Как можно разговаривать с людьми, которые в вас стреляют из пушек. И при этом говорят, что мы не сядем за стол переговоров с сепаратистами”*.

Deși în cadrul emisiunii invitațiilor le-a fost oferită posibilitatea de a-și expune poziția asupra situației din Ucraina, cert este faptul că singura poziție, și anume cea a Kievului, nu se regăsește. Acuzațiile tăioase sînt aduse atît din partea invitațiilor, care, în majoritatea lor, se pronunță pentru învinuirea autorităților de la Kiev pentru ”fărădelegile” acestora, cît și din partea moderatorilor emisiunii. Singurele voci, dar care au avut un timp foarte redus în comparație cu celelalte opinii, au fost ale jurnalistului american Michael Bohm și editorialistului Oksana Boiko.

Astfel, au fost comise derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), și art. 10 alin. (1), (2), (5) din Codul audiovizualului.

În perioada de raport, rezultatele monitorizării au atestat mai multe abateri de la prevederile Codului audiovizualului:

- **Derogări de la art. 6 alin. (1) lit. din Codul audiovizualului:** *”Radiodifuzorului îi este interzisă difuzare de programe care conțin orice formă de incitare la ură pe considerente de rasă, religie, naționalitate, sex”;*
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (a) din Codul audiovizualului:** *”Informația care compune știrea să fie veridică”;*
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (b) din Codul audiovizualului:** *”Pentru a asigura în cadrul emisiunilor informative ale radiodifuzorilor respectarea principiilor echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității, aceștia vor plasa fiecare știre astfel încît: să nu fie deformat sensul realității prin tertipuri de montaj, comentarii, mod de formulare sau titluri”;*
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (c) din Codul audiovizualului:** *”În cazul subiectelor ce vizează situații de conflict, să se respecte principiul de informare din mai multe surse”;*
- **Derogări de la art. 10 alin. (1) din Codul audiovizualului:** *”În Republica Moldova, dreptul la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune sînt garantate de lege”;*
- **Derogări de la art. 10 alin. (2) din Codul audiovizualului:** *”Apărarea drepturilor consumatorilor de programe este asigurată de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în a cărui sarcină este pusă coordonarea activității audiovizuale, precum și de către instanțele de judecată”;*
- **Derogări de la art. 10 alin. (5) din Codul audiovizualului:** *”Radiodifuzorii sînt obligați să asigure obiectivitatea informării consumatorului de programe, favorizînd libera formare a opiniilor”;*

- **Derogări de la art. 11 alin. (3) din Codul audiovizualului: ”Până la 1 ianuarie 2007, producția proprie și autohtonă cu caracter informativ și analitic difuzată de radiodifuzor va fi nu mai puțin de 65% în limba de stat. Începând cu 1 ianuarie 2007, această producție va constitui nu mai puțin de 70%, iar din 1 ianuarie 2010, nu mai puțin de 80%”:**
  - **09.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 50,46% (1 oră 38 min. 58 sec.) din volumul total de 3 ore 15 min. 35 sec.;
  - **10.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 55,41% (2 ore 18 min. 03 sec.) din volumul total de 4 ore 09 min. 07 sec.;
  - **11.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 33,85% (1 oră 50 min. 56 sec.) din volumul total de 5 ore 26 min. 59 sec.;
  - **12.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 36,53% (2 ore 17 min. 13 sec.) din volumul total de 6 ore 15 min. 29 sec.;
  - **13.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 40,85% (2 ore 03 min. 04 sec.) din volumul total de 5 ore 01 min. 16 sec.;
  - **14.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 44,46% (1 oră 13 min. 51 sec.) din volumul total de 2 ore 45 min. 32 sec.;
  - **15.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 27,07% (1 oră 14 min. 27 sec.) din volumul total de 4 ore 34 min. 28 sec.;
  - Volumul total pentru 7 zile cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 40,05% (12 ore 36 min. 32 sec.) din volumul total de 31 ore 28 min. 26 sec.

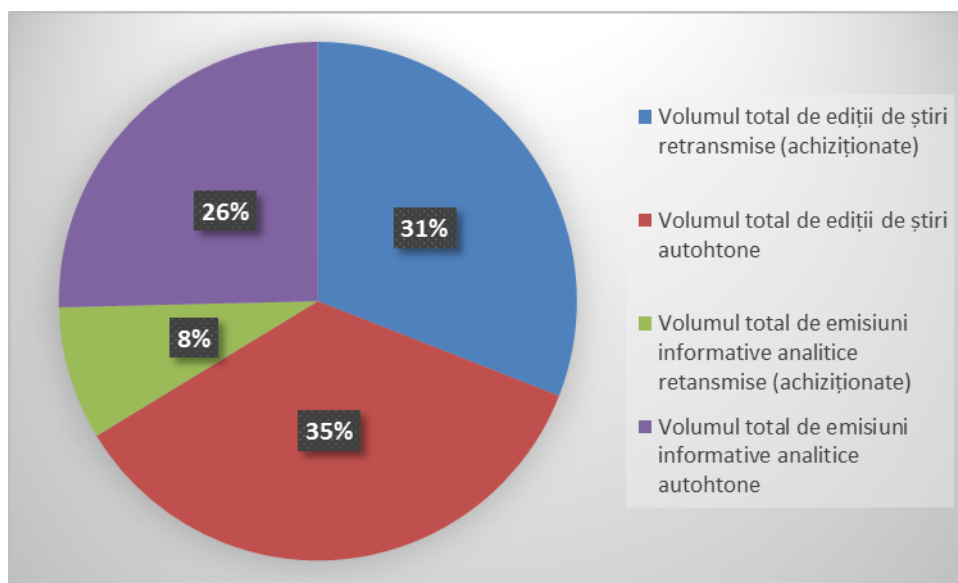
TV 7

În perioada de referință, reflectarea subiecților politici în cadrul emisiunilor informative realizate de postul rusesc "HTB" și difuzate de postul de televiziune „TV 7” s-a axat pe subiectele de interes public ce vizează situația din Ucraina.

Astfel, prin difuzarea subiectelor respective se poate constata că postul rusesc a recurs la metode propagandistice, atât prin modul de prezentare a materialelor, cât și a volumului acestora: 09.03.2015 (18:05:19) – 06 min. 42 sec.; 10.03.2015 (18:10:47) – 5 min. 16 sec.; 12.03.2015 (18:07:58) – 06 min. 18 sec.; 15.03.2015 (19:03:02) – 05 min. 17 sec. etc.

Volumul total de programe informative analitice	Volumul total de programe informative analitice autohtone		Volumul total de programe informative analitice retransmise	
		26 ore 52 min. 57 sec. (61%)		17 ore 23 min. 54 sec. (39%)
44 ore 16 min. 51 sec.	Volumul total de ediții de știri autohtone	Volumul total de emisiuni informative analitice autohtone	Volumul total de ediții de știri retransmise (achiziționate)	Volumul total de emisiuni informative analitice retransmise (achiziționate)
	15 ore 38 min. 57 sec. (prim audiție – 4 ore 31 min. 38 sec.)	11 ore 14 min. 00 sec.	13 ore 42 min. 31 sec.	3 ore 41 min. 23 sec.

Fig. 2. Ponderea programelor informative analitice

În perioada monitorizată, reflectarea subiectelor ce vizează situația din Ucraina se caracterizează printr-un evident partizanat în favoarea forțelor separatiste. Postul de televiziune rusesc "HTB" a reflectat conflictul ucrainean practic doar dintr-o singură poziție.

În cadrul știrilor s-a pus accent pe denigrarea autorităților ucrainene, avînd la bază tematica "armistițiului de la Minsk", astfel, punîndu-se în evidență, în mod agresiv, încălcarea flagrantă a prevederilor armistițiului de către conducerea de la Kiev.

În perioada de raport, știrile s-au focalizat pe tematica armistițiului de la Minsk, reiterîndu-se și accentuîndu-se mesajul că partea ucraineană încalcă în mod flagrant armistițiul.

Mesajele propagate în cadrul buletinului insistă asupra faptului că:

- Ucrainenii încalcă constant armistițiul și sînt gata să deschidă focul asupra cartierelor cu oameni pașnici, iar forțele autoproclamatelor republici depun eforturi să mențină armistițiul și pacea;
- Armata ucraineană continuă să atace, iar forțele autoproclamatelor republici dezamorsează mine și scot cadavre din aeroportul Donețk;
- Judecătorii și procurorii ucraineni se opun eliberării prizonierilor, printre care sînt și oameni pașnici, iar *ополченці* sînt gata să facă schimb necondiționat de prizonieri;
- Armata ucraineană se pregătește de război, în timp ce oficialii autoproclamatelor republici își doresc respectarea Constituției și restabilirea legalității.

Astfel, în cadrul subiectului din 09.03.2015 se menționează că Kievul nu respectă armistițiul negociat la Minsk, pentru a destabiliza situația conflictuală din Ucraina. Așa-zisul reprezentant al consiliului național din autoproclamată republică Donețk, Denis Pușilin, a precizat că este îngrijorat de faptul că rezultatul obținut în urma negocierilor de la Minsk se afla în pericol, deoarece Rada ucraineană încă nu a confirmat regiunile care vor obține autonomie, inclusiv organizarea unei zone economice libere. Cu comentarii, în legătură directă din Donețk, vine reporterul: *”Эдуард Басурин, представитель Министерства обороны ДНР заявил, что украинская сторона не выполняет условий минских соглашений и не отводит технику, либо делает это таким образом, чтобы иметь возможность в кратчайшие сроки вернуть артиллерию на передовую. Ведь силовики могут в любой момент возобновить артобстрелы жилых кварталов” (18:05:19) (derogări de la art. 7 alin. (4), lit. a), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului)*. Un alt exemplu în care a fost desfășurată această tematică a fost difuzat tot la data de 09.03.2015, cu începere de la ora 18:12:43. Reportajul în cauză se axează pe cazul jurnalistului irlandez Antero Eorola, aflat în Ucraina, care, încercînd să vorbească în limba rusă, a fost bruscat și lovit de cîțiva tineri ucraineni agresivi. Totodată, jurnalistul menționează, pe o pagină de socializare, că a fost martorul încălcării armistițiului de la Minsk de către Ucraina: *”Правительственные войска открыли огонь из артиллерийских орудий по позициям повстанцев. И произошло это 12 часов спустя после вступления в силу договоренностей о прекращении огня” (derogări de la art. art. 7 alin. (4), lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului)*. Și subiectul din 10.09.2015, despre întrunirea ministrului rus al Apărării, Serghei Lavrov, cu omologul său din Spania, vine să relateze despre discuțiile duse de aceștia referitor la nerespectarea armistițiului de la Minsk de către conducerea de la Kiev și criza care va cuprinde Ucraina. Prezentatoarea menționează că Lavrov a acuzat liderii de la Kiev că după semnarea armistițiului nu s-a încercat să se stabilizeze situația din țară: *”Лавров обратил внимание на то, что Украина на следующий день после минской встречи занялась прямым извращением того, под чем киевские предствители поставили свои подписи” (derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului)*.

Postul de televiziune ”HTB” recurge frecvent la procedeul prezentării forțelor separatiste sub aspect eroic, în timp ce părții ucrainene îi revine rolul negativ și distructiv. Drept mostră poate servi reportajul despre armata ucraineană difuzat la data de 10.03.2015 (ora de difuzare: 18:10:47), care continuă de nenumărate ori să încalce armistițiul, deschizînd focul spre punctele Gorlovka, Șirokino și aeroportul din Donețk. După ce i-a acuzat pe ucraineni de încălcarea angajamentelor, reporterul pune în evidență generozitatea și intențiile nobile ale separatiștilor care „sînt gata să facă schimb de prizonieri cu ucrainenii în formatul ”Всех на всех”, doar că partea ucraineană tergiversează acest proces, deoarece instanțele judecătorești și Procuratura din Ucraina nu întreprind nimic pentru a elibera separatiștii și oamenii de rînd, ținuți prizonieri. Reporterul Iliia Ușenin vine cu comentarii din Donețk: *”Уполномоченной по правам человека, Дарии Морозовой, заявили что ДНР готова обменять пленных в формате ”Всех на всех,, но украинская сторона этот процесс затягивает. По словам ДНР, виной всему украинские суды и прокуратура, которые не могут прийти к общему знаменателю, по которому будут отпускать пленных ополченцев, среди которых есть и мирные жители”*. În continuare sînt difuzate imagini de pe aeroportul din Donețk, unde salvatorii încearcă să scoată de sub ruine cadavrele celor decedați în urma atacurilor militare. Așa-numitul ministru al apărării din Donețk, Vladimir Kononov,

precizează că este imposibil de continuat lucrările în preajma aeroportului (de scos cadavrele de sub ruine, de dezamorsat minele rămase) deoarece militarii ucraineni mereu deschid focul în direcția separatiștilor aflați în clădirea aeroportului. Și asta îi împiedică să caute cadavrele și să le predea rudelor (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b) c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Aceeași tematică este abordată și în subiectul din 01.03.2015, în cadrul căruia se relatează despre situația din Donbas, unde separatiștii încearcă să dezamorseze rachetele ucrainene care încă nu au explodat, iar salvatorii continuă să scoată cadavrele soldaților decedați de sub ruinele aeroportului din Donețk. Cu comentarii despre situația din Donețk vine reporterul Mihail Antropov, care menționează că separatiștii, împreună cu diferite organizații internaționale (OSCE), încearcă să elibereze clădirea de bombe neexplodate și cadavre, asta în pofida faptului că militarii ucraineni ar putea deschide focul împotriva lor (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectele ce vizează armistițiul de la Minsk sînt prezentate astfel încît să trezească panica telespectatorilor la urmările nerespectării acestui document, prin specularea cu unele procedee emotive și prin lansarea unor argumente absolut dintr-o singură poziție. Așadar, în cadrul subiectului din 12.03.2015 este lansat apelul reprezentanților autoproclamatelor republici Donețk și Lugansk către conducerea de la Kiev să respecte cu strictete armistițiul de la Minsk. Reprezentantul "republicii Donețk", Denis Pușilin, a declarat că nerespectarea datei-limită stabilită la Minsk ar pune în pericol situația socială, economică din regiune. Prezentatoarea menționează că în urma negocierilor de la Minsk s-a stabilit ca Kievul să respecte reforma prevăzută în Constituție, de a oferi Donbasului statut special. Tot aici se menționează că militarii ucraineni se pregătesc de lupte și concentrează o parte din armament la hotarul cu orașul Lugansk: *"В Луганске заявили, что украинская сторона у границы самопровозглашенной ЛНР проводит военные приготовления и сосредотачивает в зоне безопасности тяжелое вооружение, артиллерию и танки"* (18:06:48) (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

De aceeași tonalitate este și subiectul din data de 12.03.2015, cu durata de 6 min. 18 sec., despre situația tensionată din Ucraina. Prezentatoarea susține că Eduard Basurin, locțiitorul ministrului apărării din autoproclamata republică Donețk, a anunțat că forțele militare ucrainene au efectuat zeci de împușcături în câteva zile în direcția separatiștilor. Reporterul Mihail Antropov apare în direct cu informații din Donețk: *"Как сообщают в Республиканском Министерстве обороны, за последние сутки в СЭУ 51 раз нарушали режим прекращения огня. Также, сегодня стало известно, что действия украинских военных оцениваются здесь как провокация"*. Tot aici, Eduard Basurin mai susține: *"В районе населенного пункта Маерск украинская сторона уведомила Координационный Центр по прекращению огня, что они будут проводить учения со стрельбой"*. Pentru a stabili legătura cauzală între cele afirmate și oamenii care suferă, în cadrul reportajului sînt inserate imagini cu clădiri distruse și o femeie disperată care se ascunde în subsol, apoi este prezentat și cazul unei familii (fiul și mama, ambii pensionari) care a avut de suferit în urma războiului și se descurcă foarte greu din punct de vedere financiar. Sînt difuzate imagini din casa acestora, cu geamuri sparte și tavanul fisurat (18:07:58) (**derogări de la art. 7 alin. (4), lit. a), b) c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt mesaj propagat frecvent și constant în buletinele de știri este crearea imaginii negative a SUA și țărilor occidentale. America este acuzată că induce în eroare societatea referitor la prezența unităților militare ruse pe teritoriul Ucrainei. Despre aceasta, pe un ton zeflemitor, vorbește un reprezentant al Ministerului Apărării din Federația Rusă, menționînd că teritoriul Ucrainei nu este invadat de separatiști, după cum induce în eroare reprezentanții Pentagonului: *"Объяснить, как или где, якобы, увидели подразделения российских вооруженных сил на Украине, ни генералы Филип Бридлаф или Бен Ходжес, ни помощник госсекретаря Виктория Нуланд не могут. Но упрямо призывают всех ни в чем не сомневаться, как в песне "Ребята, надо просто верить в*

чудеса” (12.03.2015, ora difuzării 18:14:59) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Despre situația tot mai tensionată între Federația Rusă și SUA se relatează și în subiectele din 15.03.2015. Astfel, în cadrul materialului jurnalistice difuzat la ora 19:03:02, telespectatorilor li se reamintește că Kievul a întrerupt unul dintre principalele puncte ale armistițiului semnat la Minsk. Prezentatorul menționează că Rada ucraineană deja trebuia să ofere Donbasului statut politic și economic, conform negocierilor de la Minsk, însă aceasta nu se grăbește să facă acest lucru. Prezentatorul mai spune că președintele Piotr Poroșenko a inclus acest document pe ordinea de zi a ședinței Radei, dar nu se știe dacă va fi revizuit de cineva. Totodată, se relatează și despre faptul că liderii autoproclamatelor republici Donețk și Lugansk au făcut un apel către Angela Merkel și Francois Hollande, cerându-le să preseze conducerea de la Kiev pentru nerespectarea armistițiului. Cu informații din satul Șirokino vine reporterul Ilia Ușenin, îmbrăcat în echipament militar, cu cască și vestă antiglonț: *”Буквально в полутора километрах отсюда, за посёлком Широкино находятся позиции вооружённых сил Украины. Именно оттуда ежедневно ведутся интенсивные обстрелы из 120-ти миллиметровых миномётов и танковых орудий. Кроме того, неподалёку от нас, вот за этим лесом, находятся снайперские позиции, откуда постоянно простреливается дорога, ведущая в посёлок”*. Corespondentul intervievează un militar prorus, care susține că ucrainenii împușcă din armament trimis din America, deoarece Ucraina nu dispune de așa tehnică militară performantă, care trage de la distanțe foarte mari (1300 m). Pe aeroportul din Donețk, separatiștii, împreună cu reprezentanții OSCE, încearcă să scoată de sub ruine cadavrele militarilor, dar de fiecare dată când încep lucrările, ucrainenii vin cu provocări. Pentru a da subiectului mai multă gravitate emoțională sînt inserate imagini însoțite de comentarii care relatează că de pe urma atacurilor a avut de suferit și o biserică din preajma aeroportului, chiar în timp ce în zona terminalului separatiștii încercau să ducă lucrul la bun sfârșit, imagini cu case distruse și familii disperate care au avut de suferit de pe urma războiului (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b, c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect ce are ca scop prezentarea SUA ca un provocator agresiv a fost difuzat la ora 19:11:08, relatînd despre declarațiile xenofobe ale fostului general american în retragere Robert Scales, care, în cadrul unei emisiuni televizate la postul TV Fox News din America, a spus: *”На Украине уже все решено. Единственное, как США могут как-то оказать влияние на ситуацию в регионе и переломить ее ход, это начать убивать русских. Убивать так много русских, что даже российские СМИ не смогли бы скрыть тот факт, что русские возвращаются на родину в гробах”*. Federația Rusă susține că Scales a incitat public la război prin intermediul mass-media. În replică, Jen Psaki, purtător de cuvînt al Departamentului de Stat al SUA, a comentat declarațiile lui Scales ca nefondate și a menționat că această persoană nu prezintă interes pentru conducerea SUA (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Postul de televiziune rusesc ”НТВ” a recurs la realizarea și difuzarea unor subiecte menite să provoace panică și să demonstreze atitudinea antiumană a Ucrainei față de propriul popor, în timp ce Rusia se evidențiază prin scopurile sale nobile, de a oferi ajutor și susținere. Astfel, în cadrul reportajului difuzat la data de 12.03.2015 (ora 18:14:16) se menționează că pe aeroportul din Moscova – Domodedovo, au fost aduși copii bolnavi din Donbas, care au avut de suferit de pe urma atacurilor din Ucraina și chiar cei care suferă de diverse afecțiuni congenitale. Copiii vor fi tratați în diferite clinici din Moscova (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectul din 15.03.2015 vine să descrie cu lux de amănunte situația economică gravă din Ucraina. Fondul Monetar Internațional va acorda Ucrainei, în timpul apropiat, un credit în valoare de 17 miliarde de dolari. Prezentatorul vine cu comentariul că Fondul Monetar Internațional va acorda Ucrainei un credit în valoare de 17 miliarde de dolari și că acești bani, la moment, ar putea prelungi viața politică, dar economic țara va fi atrasă în capcană. Se menționează că prețurile în Ucraina sînt extrem de ridicate, iar majorarea salariilor și pensiilor nu se prevede. Pentru mai multă convingere se face trimitere la ziarul american ”The Wall Street Journal”, care a postat un articol

despre situația economică din Ucraina: *”Спасение Украины силами Международного валютного фонда сравнимо со смертельным номером: один неверный шаг и украинская экономика может упасть в пропасть”*. Prezentatorul susține că creditul acordat de Fondul Monetar Internațional va prejudicia țara: *”Украина вот-вот свалится в кредитную яму. Это когда занимают и перезанимают, чтобы отдать, и там на глубине падения политические последствия неизбежны”* (19:08:18) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Postul de televiziune TV 7/NTV a continuat popagarea ideii că alipirea Crimeii la Rusia a fost o acțiune democratică și liberă a poporului. Această idee a putut fi urmărită în cadrul subiectului din 13.03.2015, difuzat la ora 18:07:55, care se axează pe vizita ex-premierului japonez în Crimeea, Yukio Hatoyama. Acesta susține că sancțiunile antirusești impuse de Vest sînt neîntemeiate. Din spusele prezentatoarei, Hatoyama a menționat că situația urmărită de el în Crimeea diferă foarte mult de ceea ce se vehiculează în mass-media din țara lui (**derogări de la art. 7 alin. (4), lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Faptul că postul de televiziune ”НТВ”, retransmis de postul autohton ”TV 7”, joacă rolul de tribună de pe care se face într-un mod agresiv propagandă politică împotriva altui stat, este demonstrat și prin difuzarea unor emisiuni tematice, care au drept scop denigrarea statului ucrainean. Astfel, la data de 10 martie 2015, ora 21:44:24 (durata: 8 min. 57 sec.), a fost difuzată emisiunea **”Без Купюр”**, avînd drept motiv împlinirea unui an de la aderarea Crimeii la Rusia. În cadrul emisiunii a fost difuzat un interviu cu liderul autoprocamatei republici Crimeea, Serghei Akseonov, care și-a expus opiniile asupra acestui eveniment ”istoric”.

Interviul conține în sine un mesaj de incitare la ură împotriva Ucrainei și de glorificare a Rusiei și a președintelui ei, Vladimir Putin. Utilizînd în discursul său etichetări și formulări de tipul *”киевская хунта”, ”националисты” și ”власть, которая убивает наших крымчан”*. Serghei Akseonov reconstituie secvențe din evenimentele anului trecut: *”Главкомандующим тогда был Янукович, который никаких команд не отдавал, поэтому службы все были деморализованы. Тогда мы поняли, что не будем с Украиной. До этого мы готовились обороняться от представителей киевской хунты и от националистов, по большому счёту. Когда сотрудников „Беркута“ и внутренних войск привезли, то есть это у нас в душе было однозначное понимание, что мы с этой властью, которая убивает наших крымчан, однозначно вместе не будем. Каким способом это будет осуществляться, мы не знали еще на тот момент”*.

În continuare, reporterul îi amintește lui Akseonov despre întîlnirea lor în ziua referendumului, cînd acesta afirmă că își face griji pentru viața sa, motiv din care purta cu sine armă. Serghei Akseonov a confirmat că îi era frică de provocările sîngeroase din partea militanților extremiști numiți *”Правый сектор”*, care, după *„răsturnarea puterii de stat de la Kiev”*, ar fi venit pe peninsula. De asemenea, acesta nu a ezitat să menționeze că evitarea vărsării de sînge în Crimeea a fost posibilă doar datorită lui Vladimir Putin, care, după desfășurarea ”referendumului istoric”, a decis includerea Crimeii în componența Rusiei: *”Незаконные власти Украины понимали, что Владимир Владимирович не отдаст русских здесь на растерзание, и, конечно, будут предприняты все меры для того, чтобы обеспечить безопасность граждан. Особенно уже после того, как мы обратились непосредственно к президенту Российской Федерации за поддержкой”*. Akseonov reiterează ideea că aderarea Crimeii la Federația Rusă a însemnat o bucurie enormă pentru el și pentru întreaga peninsula.

Mesajul general al interviului rezidă proiectarea Rusiei în lumină pozitivă și în prezentare lui Vladimir Putin ca erou național, datorită căruia Crimeea a scăpat de provocările sîngeroase asemănătoare celor de pe Maidan, Putin fiind singurul salvator căruia i-a păsat de viața cetățenilor din peninsula.

Astfel, au fost comise derogări de la prevederile art. 6 alin (1), art. 7 alin. (4), lit. a), b), c) din Codul audiovizualului.

La 15.03.2015, ora 21:53:22, în același spirit propagandistic, ”НТВ” a difuzat emisiunea ”Список Норкина”, cu tema ”Крымская весна”, cu durata de 54 min. 34 sec. Deși este concepută ca o emisiune-dezbatere, invitații care susțin poziția prorusă sînt în superioritate numerică – 4 invitați în platou, cîțiva invitați din public (iar publicul este în totalitate din ruși din Crimeea), lor li se acordă practic tot timpul pentru a-și exprima poziția, iar cei care ar trebui să susțină poziția Kievului sînt inferiori numeric, doar un invitat în studio și o luare de poziție prin telefon, și sînt mereu întrerupți.

În studioul emisiunii au fost invitate mai multe persoane, care au fost prezentate de moderator drept cei care au susținut și apărât libertatea Crimeii, precum și acei care doreau cu forța să înăbușe manifestațiile din peninsulă. Astfel, pe unul dintre invitați, prezentatorul îl prezintă ca pe un erou și simbol al evenimentelor din primăvara anului 2014: *„Алексей Чалый, человек, который участвовал в Кремле в историческом подписании документа о возвращении Крыма в состав России, человек, который 20 лет боролся за это возвращение. Человек, имя которого стало настоящим символом ”крымской весны”*. În continuare, sînt reconstituite imaginile acelor evenimente, prin difuzarea unor secvențe de arhivă în care ”eroul” Alexei Cialii interpretează imnul Sevastopolului, apoi apare alături de Vladimir Putin în momentul semnării actului de independență a regiunii Crimeea.

În discuție a intervenit și politologul rus Serghei Miheev, care a apreciat pozitiv anexarea Crimeii la Federația Rusă: *„А то, что Севостополь для нас это священный город, здесь вопросов нет. Их даже нет у иностранцев”*. Cu contraargumente vine un alt invitat, Vadim Triuhan, președintele organizației ”Mișcarea europeană a Ucrainei”, menționînd că Federația Rusă, în procesul anexării regiunii Crimeea, a încălcat toate acordurile internaționale și interstatale.

În continuare, Alexei Cialii argumentează pericolul real care a stat la baza luării deciziei de a desprinde regiunea Crimeea de Ucraina și a se alătura Federației Ruse: *„Были розгромы Николаевской, Херсонской администратии на западной Украине и угрозы фашизма”*.

Poziția prorusă referitoare la anexarea Crimeii este susținută și de scriitorul Serghei Șargunov, care afirmă că, conform memorandumului de la Budapesta din 1994, în cadrul căruia Rusia a semnat cu Kievul Acordul cu privire la integritatea teritorială, Ucraina a promis că nu va accepta pe teritoriul ei nici un fel de naționalism și șovinism. Însă rapiditatea cu care locuitorii Crimeii s-au desprins de Ucraina după 20 de ani de suveranitate a demonstrat că aceștia au văzut în Ucraina un pericol real.

De aceeași părere este și Constantin Knîrik, șeful așa-zisului centru de informare al frontului de sud-vest, care afirmă că: *„Все 23 года крымчане ощущали себя в оккупации”*.

Pentru mai multă credibilitate, referitor la procesul alipirii Crimeii la Federația Rusă, se expune cu părerea una dintre spectatoarele emisiunii, prezentîndu-se ca locuitoare a Sevastopolului. Această își exprimă cu înflăcărare sentimentele de admirație față de Rusia și președintele Vladimir Putin: *„Подчеркиваю, мы законно и на веки с Россией. Мы 23 года жили без родины, у нас ее украли и мы счастливы, что сейчас мы её обрели. И мы благодарны нашей России и нашему президенту за то, что нас окружил заботой”*.

În cadrul discuției a fost lansată întrebarea *как Украина скатилась к фашизму. Вместо ответа оппонент объяснил, что нынешний Киев создает свободное государство, а также обвинил в фашизме Россию.* Pe marginea acestor afirmații s-a expus Dmitri Liniko (deputat Рады от Радикальной партии), care a intervenit în direct prin tele-duplex: *„На самом деле Украина занимается своими внутренними проблемами, и революция была внутренняя и Россия к этому не имеет ни какого отношения. Фашизм, о чём вы говорите, как раз является основой вашей идеологии и все основы фашизма как раз и относятся к власти Путина и к вашей власти”*. *„Мы надеемся, что ваш лидер сейчас спрячется навсегда, и мы развалим эту власть фашистскую. Мы здесь делаем государство свободное и тот человек, который убивал украинское население во время революции, он прячется у вас”*.

Cu o replică dură la cele spuse de reprezentantul Ucrainei intervine scriitorul Serghei Șargunov, care acuză Ucraina de tiranie împotriva propriului popor, iar referendumul din Crimeea i-a dat poporului posibilitatea legală de a alege de partea căruia stat să se alăture: *„Вы не давали*

людям самоопределится и они боялись не того, что ваша власть станет на ноги, а того, что она этими ногами растопчет людей. Они боялись, что вы пришлете туда войска, и по этому поспешили с референдумом, и правильно сделали”.

La întrebarea moderatorului adresată lui Dmitri Liniko referitor la uciderea propriilor cetățeni din estul Ucrainei, acesta spune: „Когда вы говорите, что мы убиваем своих соотечественников – мы не убиваем своих соотечественников. Донбасс был и будет Украинской территорией. Мы воюем с регулярными российскими войсками. У нас есть сотни и тысячи доказательств нахождения российских войск, то что они там воюют. Да, мы действительно убивали русские войска”. „Все, погибшие на войне в Донбассе, кровь этих детей на руках у Путина и у российских военных. Потому что эту войну начала именно Россия”.

Și de data aceasta, Dmitri Liniko a fost atacat de un alt invitat al emisiunii, Constantin Knîrik, șeful așa-numitului centru de informare al frontului de sud-vest: „Всю эту риторикку, бредом надо называть. Это минимум, что можно сказать про то, что он говорит. В Крыму, если не так произошло было бы, было бы в три раза хуже. Вот эти подонки уничтожали бы там нас, единично каждого просто, причем зверски и еще ужаснее, чем в Донецке. А вот этот аморальный человек, хотя не знаю человек ли он или нет, я очень тебе рекомендую дорогой друг приехать в Донецк и просто пообщаться с двумя, с тремя матерями, детей которых ты убил. Просто приедь и посмотри им в глаза, и тогда ты расскажешь про регулярные войска, про армию, я это видел своими глазами”.

Pe parcursul emisiunii a putut fi observat atacul agresiv al celor prezenți asupra reprezentantului Ucrainei, Vadim Triuhan, președintele organizației ”Mișcarea europeană a Ucrainei”, ori de câte ori acesta încerca de a susține poziția Ucrainei. Pe tot parcursul emisiunii, acesta a fost întrerupt de intervențiile prezentatorului sau chiar cu pauze de publicitate.

De asemenea, în scopul de a mai accentua încă o dată acțiunea reușită de alipire a Crimeii la Rusia, în cadrul programului a fost organizat un voting cu participarea celor prezenți în studio, toți fiind locuitori ai regiunii Crimeea, referitor la întrebarea: „Россия выиграла в результате присоединения Крыма? „Да”, Россия проиграла в результате присоединения Крыма? „Нет”. Rezultatele votării au demonstrat că 95 la sută din respondenți au răspuns „Da”.

Astfel, au fost comise derogări de la prevederile art. 7 alin. (4), lit. b) Codul audiovizualului.

În perioada de raport, rezultatele monitorizării au atestat mai multe abateri de la prevederile Codului audiovizualului.

- **Derogări de la art. 6 alin. (1) lit. din Codul audiovizualului: ”Radiodifuzorului îi este interzisă difuzare de programe care conțin orice formă de incitare la ură pe considerente de rasă, religie, naționalitate, sex”;**
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (a) din Codul audiovizualului: ”Informația care compune știrea să fie veridică”;**
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (b) din Codul audiovizualului: ”Pentru a asigura în cadrul emisiunilor informative ale radiodifuzorilor respectarea principiilor echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității, aceștia vor plasa fiecare știre astfel încât: să nu fie deformat sensul realității prin tertipuri de montaj, comentarii, mod de formulare sau titluri”;**
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (c) din Codul audiovizualului: ”În cazul subiectelor ce vizează situații de conflict, să se respecte principiul de informare din mai multe surse”;**
- **Derogări de la art. 10 alin. (1) din Codul audiovizualului: ”În Republica Moldova, dreptul la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune sînt garantate de lege”;**

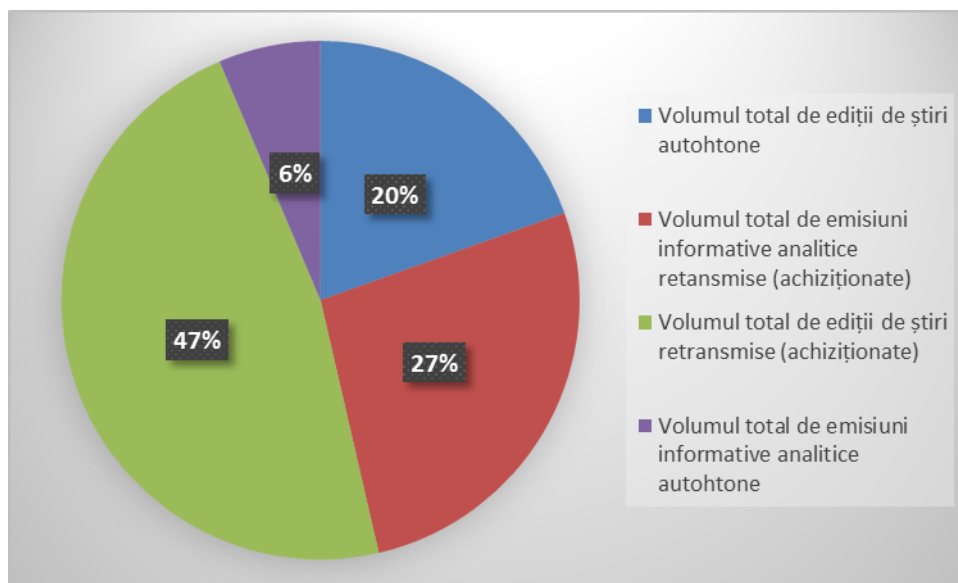
- Derogări de la art. 10 alin. (2) din Codul audiovizualului: *”Apărarea drepturilor consumatorilor de programe este asigurată de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în a cărei sarcină este pusă coordonarea activității audiovizuale, precum și de către instanțele de judecată”*;
- Derogări de la art. 10 alin. (5) din Codul audiovizualului: *”Radiodifuzorii sînt obligați să asigure obiectivitatea informării consumatorului de programe, favorizînd libera formare a opiniilor”*;
- Derogări de la art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului: *”Titularul autorizației de retransmisie a unui serviciu de programe pe teritoriul Republicii Moldova care nu ține de jurisdicția statelor membre ale Uniunii Europene sau statelor membre ale Convenției europene privind televiziunea transfrontalieră este responsabil de corespunderea conținutului programului retransmis cerințelor prezentului cod”*;
- Derogări de la art. 11 alin. (3) din Codul audiovizualului: *”Pînă la 1 ianuarie 2007, producția proprie și autohtonă cu caracter informativ și analitic difuzată de radiodifuzor va fi nu mai puțin de 65% în limba de stat. Începînd cu 1 ianuarie 2007, această producție va constitui nu mai puțin de 70%, iar din 1 ianuarie 2010, nu mai puțin de 80%”*:
  - **09.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 23,28% (51 min. 11 sec) din volumul total de 3 ore 39 min. 51 sec.;
  - **10.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 45,69% (3 ore 41 min. 23 sec.) din volumul total de 8 ore 04 min. 11 sec.;
  - **11.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 51,99% (4 ore 56min. 13 sec.) din volumul total de 9 ore 29 min. 54 sec.;
  - **12.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 37,59% (4 ore 27 min. 07 sec.) din volumul total de 8 ore 52 min. 07 sec.;
  - **13.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 45,55% (3 ore 20 min.05 sec.) din volumul total de 7 ore 19 min. 15 sec.;
  - **14.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 39,69% (1 oră 27 min. 44 sec.) din volumul total de 3 ore 40 min. 28 sec.;
  - **15.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 1,71% (3 min. 27 sec.) din volumul total de 3 ore 11 min. 05 sec.;
  - Volumul total pentru 7 zile cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 42,42% (18 ore 47 min. 10 sec.) din volumul total de 44 ore 16 min. 51 sec.

RTR Moldova

În perioada de raport 9-15 martie 2014, reflectarea subiecților politici în cadrul emisiunilor informative realizate de postul rusesc ”Россия РТР” și difuzate de postul de televiziune „RTR Moldova” s-a axat pe subiectele de interes public ce vizează situația din Ucraina. Astfel, prin difuzarea subiectelor respective se poate constata că postul rusesc a recurs la metode propagandistice atât prin modul de prezentare a materialelor, cât și a volumului acestora: 09.03.2015 (19:55:28) – 5 min. 22 sec.; 09.03.2015 (20:00:51) – 6 min. 34 sec.; 12.03.2015 (19:24:12) – 5 min. 13 sec.; 13.03.2015 (19:05:18) – 5 min. 45 sec.; 13.03.2015 (19:49:09) – 6 min.; 14.03.2015 (19:10:37) – 9 min. 36 sec.; 14.03.2015 (19:52:01) – 10 min. 03 sec. 15.03.2015 (19:40:55) – 10 min. 50 sec. etc.

Volumul total de programe informative analitice	Volumul total de programe informative analitice autohtone		Volumul total de programe informative analitice retransmise	
	06 ore 03 min. 13 sec. (26%)		17 ore 16 min. 15 sec. (74%)	
23 ore 19 min. 28 sec.	Volumul total de ediții de știri autohtone	Volumul total de emisiuni informative analitice autohtone	Volumul total de ediții de știri retransmise (achiziționate)	Volumul total de emisiuni informative analitice retransmise (achiziționate)
	4 ore 33 min. 31 sec. (prim audiție – 1 oră 33 min. 31 sec.)	1 oră 29 min. 42 sec.	11 ore 00 min. 42 sec.	6 ore 15 min. 33 sec.

Fig. 3. Ponderea programelor informative analitice

Subiectele difuzate de postul de televiziune ”RTR Moldova” s-au axat pe multiple acuzații aduse părții ucrainene că nu-și respectă angajamentele conținute în Acordul convenit de la Minsk, semnat la 12 februarie 2015 între Kiev și separatiștii prorusi, iar singura parte cointereseată de a respecta acest armistițiu este Rusia.

În buletinele de știri sînt propagate următoarele mesaje:

- Ucrainenii se înarmează și se pregătesc de un nou război, numai reprezentanții autoproclematelor republici depun eforturi pentru a menține pacea;
- Soldații ucraineni și armata ucraineană este responsabilă de distrugerile din zonele de est și de moartea oamenilor;

- Relatările despre potențialul armatei ucrainene conțin comentarii ironice și disprețuitoare, iar informațiile despre militarii din regiunile separatiste și din Crimeea conțin calificative elogioase și eroice;
- Kievul este acuzat de persecutarea minorităților naționale, în special în Crimeea, iar Federația Rusă este prezentată drept singurul promotor și salvator al drepturilor omului;
- Declarațiile izolate și private, cu caracter xenofob ale unor reprezentanți ai curentelor radicale, sau ale unor persoane izolate, sînt prezentate și extrapolate asupra tuturor ucrainenilor și asupra poziției oficiale a Kievului, pe cînd Rusia este reprezentată frecvent de discursuri lungi și ample luări de cuvînt ale președintelui Putin, ale ministrului de Externe și ale altor oficiali;
- Civili, „populația pașnică” se teme de soldații ucraineni și are toată încredere și speranța în forțele militare ale noilor republici populare;
- Cauza sărăciei și a degradării economice este implicarea europenilor în afacerile interne ale Ucrainei, iar poziția Rusiei este prezentată drept singura salvare și soluție pentru restabilirea economică;
- Mass-media din Ucraina și Occident dezinformează, iar mass-media din Russia promovează adevărul și atrocitățile săvîrșite de conducerea Ucrainei.

Astfel, la data de 09.03.2015 a fost difuzat subiectul (19:04:11) în cadrul căruia prezentatorul informează că „ополченцы” din Donbas au bătut alarma („выступили с громким заявлением”), nemulțumiți că Kievul a deplasat tehnica militară grea la doar 20-30 km, ceea ce înseamnă că aceasta poate fi întoarsă pe poziții timp de cîteva ore și să fie declanșat un război în plină forță („развратить полномасштабную войну”), iar unele unități de artilerie și sisteme de rachete nu au fost retrase de pe linia frontului. Prezentatorul mai anunță că potrivit localnicilor „pașnici din Donbas” (мирные жители Донбаса), soldații ucraineni își întăresc pozițiile, iar reportajul ce urmează este din zona de tensiune („с линии противостояния”).

Corpul știrii începe cu stand-up-ul corespondentului îmbrăcat în echipament militar, cu cască și vestă antiglonț, el vorbește ascunzîndu-se în spatele unui perete de beton de parcă l-ar paște un pericol iminent, explicația sa este că el s-ar afla în localitatea controlată de miliția populară a RPL (Republicii populare Lugansk) (unde e pace), iar la cîteva metri începe zona care se află „sub militarii ucraineni”. „Această liniște este înșelătoare („кажущаяся тишина”) – afirmă corespondentul, – căci zilnic miliția populară – „ополченцы” înregistrează tentative ale grupurilor de diversioniști ucraineni („диверсионных разведывательных групп”) de a pătrunde în această parte pașnică.

Reportajul continuă cu istoria unei femei în etate care a profitat de armistițiul pentru a se reîntoarce acasă, reporterul subliniază că femeia zilnic merge la biserică, unde se roagă pentru pace, ea este întrebata dacă are rude de cealaltă parte a rîului (în zona subordonată Ucrainei), la care aceasta răspunde că e greu să ajungă acolo. Jurnalistul comentează că drum nu există, căci a fost „minat de forțele ucrainene”, iar de partea cealaltă sînt amplasați lunetiști. Reporterul mai precizează că „nici aici nu ar fi în securitate”, potrivit explicațiilor unui combatant (боец) al miliției populare – „ополченцы”.

Locuitorii Donbasului spun că soldații ucraineni își întăresc pozițiile. Reporterul Dmitri Petrov, care se află la fața locului, în Lugansk, descrie situația precară de instabilitate în regiune. Vinovați de situația creată se fac „trupele armatei ucrainene”, fiind aduse o serie de exemple: „Автомобильный мост заминировали украинские военные, к реке вообще не подойти, с того берега работают снайперы”. „Сегодня утром украинские военные взорвали железнодорожный мост, связывающий территории самопровозглашенной Луганской Народной Республики и Украины”. Mesajul principal al reportajului este că partea ucraineană are un singur scop: de a distruge („разрушительные действия”) și de a reîncepe războiul, iar „ополченцы” – miliția populară, este salvatorul și singura forță care are grijă de populația pașnică (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect (19:08:33), difuzat imediat celui precedent, tot la data de 09.03.2015, vine să manipuleze opinia publică ”prin oferirea unor date” bazate pe luările de cuvânt ale oficialilor ucraineni, care, după părerea prezentatorilor, în loc să caute soluții de soluționare a conflictului ucrainean, aceștia îndeamnă poporul la mobilizare. De asemenea, el mai susține că partea ucraineană, în loc să prezinte informații referitoare la retragerea armamentului greu din zona de conflict, încalcă așa-numitul ”regim de tăcere”.

Totodată, un alt argument prezentat de către reporterii postului ar fi lipsa interesului autorităților ucrainene de a colabora cu liderii ”republicii populare” de la Donețk, Denis Pușilin, și Lugansk, Vladislav Deinego, în vederea stabilizării situației din regiune: „*Нарушить этот мир, способны агрессивно настроенные батальоны. Киев контролирует далеко не все частные структуры олигархов, наваривающих на войне большие деньги, возможно отсюда и ежедневные провокации с Украинской стороны*”. Afirmările reporterului sînt însoțite de imagini în care apar soldați mascați care îndeplinesc unele exerciții militare (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c) art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectul din data de 10.03.2015 (19:10:17) vine cu informația precum că autoritățile ucrainene au intenția de a nu respecta prevederile tratatului de la Minsk. În cadrul subiectului dat, președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, precum și Guvernul, sînt acuzați de faptul că preconizează să investească 4 miliarde de dolari în dotarea armatei ucrainene. Astfel, corespondentul face următoarele afirmații: ”*В эфире национального канала Порошенко откровенно признался, что кризис в ближайшее время не закончится и обещал построить новую экономику. Это притом, что сейчас основная часть расходов – это армия. Бюджету оно уже стоит 900 миллиардов гривен и дальше сумма только увеличивается. Президент Украины пообещал усиливать армию. Это в то время, когда весь мир ждёт окончательного прекращения боевых действий и отвода техники с юго-востока*”. Pentru a fi mai convingător, acesta afirmă că oamenii sînt foarte săraci, iar pîinea urmează să se scumpească (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectul următor, de la ora 20:02:32, din aceeași dată, la fel se axează pe nerespectarea Acordului de la Minsk de către ucraineni. Prezentatorul acuză armata ucraineană că ”*ежедневно провоцирует ополченцев на бой, использует саперов, снайперов и диверсантов*”. Pentru a confirma cele spuse sînt date pe post declarațiile ”președintelui” republicii autoprocimate Donetk, Aleksandr Zaharcenko: ”*Обстрелы не прекращаются, обстрелы производятся из тяжелых орудий, минометов 120, танков, то есть их всего, что есть у украинских военнослужащих*” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect, difuzat tot la data de 10.03.2015 (20:06:00), îl are ca protagonist pe ministrul adjunct al apărării din autoprocimatea DNR, Eduard Basurin, care învinuiește autoritățile ucrainene de încălcarea repetată a prevederilor Acordului de la Minsk: ”*Всего, с момента подписания 12 февраля минских мирных договоренностей о прекращении огня, общее количество целенаправленных обстрелов наших позиций украинскими силовиками давно превысило 400. В результате этих обстрелов получают ранения различной степени тяжести и зачастую гибнут не только ополченцы, но и мирные жители*”. Declarațiile acestuia sînt însoțite de imagini cu case distruse, tehnică militară grea, persoane înarmate, femei care plîng (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), c) art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Tema este continuată la data de 12.03.2015 (19:58:51) cu un subiect despre situația militară din Donbas, care rămîne alarmantă, iar punctele cele mai expuse atacurilor de către armata ucraineană ar fi aeroportul din Donețk și Sirokin, o localitate situată la 10 km de portul strategic Mariupol. Astfel, Eduard Basurin, în cadrul unei conferințe de presă, vine cu informația precum că armata ucraineană creează obstacole în vederea scoaterii cadavrelor de sub ruinele aeroportului din Donețk. De asemenea, el a mai declarat că Ucraina încalcă regimul de tăcere în ultimele zile de 51 de ori, aducînd drept exemplu punctele de dislocare a armatei ucrainene, care își întărește poziția. În timpul discursului, pe fundal apar imagini cu tehnică militară, soldați, case distruse etc (**derogări de**

la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c) art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

Subiectul din data de 13.03.2015 (ora de difuzare: 19:05:18) relatează despre necesitatea de a sancționa Ucraina pentru nerespectarea Acordului de la Minsk de către Germania și Franța. Jurnalistul menționează că manifestul vine din partea liderilor "republicilor populare" Donețk și Lugansk, Denis Pușilin și Vladislav Deinego.

Drept exemple precum că Ucraina nu respectă prevederile Acordului de la Minsk servesc secvențele video în care autoritățile ucrainene "ridică spiritul patriotic" și îndeamnă poporul ucrainean la mobilizare. Astfel, Ucraina este prezentată ca unica parte care nu dorește încetarea focului (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a, b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect (13.03.2015, ora de difuzare: 19:17:47) care accentuează că autoritățile de la Kiev încalcă prevederile de la Minsk este despre armata ucraineană, care își întărește pozițiile în estul Ucrainei. Așadar, în cadrul subiectului se relatează despre frica civililor de a se întoarce la casele lor din cauza izbucnirii unui nou conflict armat.

De asemenea, în cadrul subiectului se mai menționează că rebelii proruși necesită asistență psihologică în urma atacurilor efectuate de armata ucraineană. Pe post sînt puse afirmațiile unui rebel: „*Били, сломали мне руку*” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a) b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

La data de 14.03.2015 a fost difuzat subiectul (ora de difuzare: 19:10:37) despre tergiversarea intenționată, în Rada Supremă, a procesului de votare privind acordarea statutului special autoproclamatelor republici Donețk și Lugansk. În acest sens, în cadrul subiectului se pune accent pe faptul că Ucraina nu este cointereseată să facă acest pas, mai mult ca atît, aceasta se pregătește de noi confruntări militare. Jurnalistul afirmă că președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, a declarat că este în așteptarea unui nou lot de armament promis de Marea Britanie și SUA, în timp ce liderii "republicilor populare" Donețk și Lugansk, Denis Pușilin și Vladislav Deinego, cer Germaniei și Franței să intervină în estul Ucrainei privind monitorizarea respectării Acordului de la Minsk de către partea ucraineană (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

În perioada de referință au fost difuzate frecvent subiecte în care armata ucraineană a fost denigrată și demonizată, în timp ce forțele separatiste sînt prezentate în aspect eroic. Astfel, la data de 09.03.2015 a fost difuzat subiectul (19:55:28) despre situația din Donbas, unde autoritățile din această regiune încearcă să restabilească starea de lucruri de pînă la război, și anume: curățarea terenurilor agricole de obuze, restabilirea infrastructurii, care "a fost distrusă de armata ucraineană". În acest sens, sînt puse pe post declarațiile așa-zisului ministru al transporturilor DNR, Simion Kuzmenko: "*Украинская армия уходя отсюда оставила нам очень жесткое наследие. У нас масса подрывов, порвали, расстреляли нашу сортировочную станцию*". Declarațiile acestuia sînt însoțite de imagini cu case distruse, cîmpuri cu recolta nestrînsă din cauza minării acestora, electricieni care lucrează pentru a restabili rețeaua electrică etc (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Denigrarea armatei ucrainene se face și prin prezentarea acesteia ca o "forță barbară", care, aflîndu-se pe cîmpul de luptă, ucidea animalele și prăda casele civililor (15.03.2015 – 19:21:57). În acest sens, sînt puse pe post declarațiile unui bătrîn care susține că a fost martor la astfel de evenimente: "*Мародеры полностью все забрали. Они все дома пограбили, квартиры, все увезли телевизоры, аппаратуру, даже женские трусы забирали*". La cele spuse de bătrîn, corespondentul a mai adăugat că armata ucraineană ar fi împușcat toate animalele de la o fermă: vaci, oi, chiar și cîinii (imagini dintr-o tranșee de luptă care este umplută cu animale moarte: oi, cîini) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

De asemenea, un alt subiect (15.03.2015 – 20:18:08) care insuflă ideea precum că armata ucraineană ar fi singura parte răspunzătoare de daunele și dramele suportate de civili este subiectul despre o localitate din regiunea Donețk, care, în urma retragerii armatei ucrainene, ar fi fost

distrusă. Sînt prezentate secvențe video cu case distruse în care apare un locuitor al satului (arătînd cu mîna spre o casă distrusă), care susține următoarele: „*Разбили, твари, пускай занимаются!*”.

Pe acest plan sînt puse pe post afirmațiile corespondentului: „*Домашнее хозяйство разграбили военные вооруженных сил Украины. Документы, ценные вещи, мебель уничтожены*” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

O continuare a ideii precum că armata ucraineană este ”barbară, nemiloasă și folosește tehnici de tortură inumane” este subiectul de la ora 19:36:36, tot din aceeași dată, în cadrul căruia este prezentat un raport cu titlul ”*Военные преступления украинских силовиков. Попытки и бесчеловечное отношение*”, întocmit de centrul de presă Россия Сегодня. Prezentatorul citează succint informația din raportul dat: ”*Доклад составлен на основе опроса сотен пленных, переданных украинской стороной Новороссии в ходе обменов. Бывших трактористов и шахтёров, всех пытали. Причем большинство подвергнутых пыткам даже не были ополченцами. Методы средневековые. Ломали рёбра, жгли, душили, резали и кололи. Зубы щипцами вырывали и клеймили раскаленным железом, проламывали черепа, калечили*”.

Pentru ca subiectul să fie mai credibil, sînt puse pe post declarațiile ”unei persoane care susține că ar fi suferit în urma torturii aplicate de armata ucraineană”: ”*Начали пытки, начали из меня выбивать какие-то показания, электрошокеры, они очень сильно бьют в сердце, у меня сердце практически остановилось. Очень сильно людей пытали. Привозили таких, отломанные пальцы, побитые молотками, разрубленные руки. Они ставят топор и бьют молотком и рубают так пальцы. При задержании он ударил одного из батальона Азов. Ему взяли эту руку, разрезали вот здесь и сняли шкурку*” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Etichetarea armatei ucrainene se face și în cadrul subiectului din data de 10.03.2015 (19:04:46), cu privire la situația critică din Lugansk, unde geniștii proruși dezamorsează obuzele care nu au explodat, ”mîinate de către armata ucraineană”.

În cadrul subiectului sînt difuzate imagini video cu rebelii proruși care scot un cadavru din pămînt care ar fi fost îngropat la împlinire, ”din motiv că atacurile intense ale armatei ucrainene făceau imposibilă înmormîntarea acestuia în cimitir”. În acest sens, în cadrul subiectului sînt aduse acuzații la adresa armatei ucrainene, care, potrivit postului rusesc ”Россия РТР”, ar fi responsabilă de toate victimele, cadavrele și de distrugerea localității (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectul din 12.03.2015 (20:05:42) descrie starea deplorabilă, jalnică în care a ajuns armata ucraineană. Corespondentul susține că rezervele care au mai rămas de la URSS sînt pe sfîrșite și, în marea lor majoritate, au termenul de exploatare expirat, astfel, conducerea la Kiev va fi nevoită să cumpere armament, nu pentru a cîștiga lupta, dar pentru a prelungi războiul (imagini cu armament, depozit de armament) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt material jurnalistic cu același conținut, menționat mai sus, vine să accentueze cele spuse în subiectul din 15.03.2015. Materialul jurnalistic relatează despre criza de armament militar cu care se confruntă armata ucraineană. În acest sens, reporterul susține că aceștia luptă cu muniții învechite, care prezintă pericol pentru viață. De asemenea, jurnalistul mai susține că ”pentru achiziționarea unui nou armament militar, președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, vizitează expoziția de armament din Emiratele Arabe, iar dacă Ucraina va reîncepe atacurile militare, înseamnă că noul armament a fost adus” (20:09:55) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectul din data de 11.03.2015 (19:19:18) conține exprimări denigratoare atît la adresa Kievului, cît și a armatei ucrainene, care vine să pună accentul pe starea deplorabilă în care a ajuns aceasta. Așadar, în cadrul subiectului este insuflată ideea precum că autoritățile ucrainene sînt incompetente privind gestionarea creditelor oferite de UE. Drept mostre, sînt puse pe post doar afirmațiile prezentatorului: „*Правительство Украины не намерено потратить иностранные кредиты на повышение зарплат и пособий – это сегодня заявил Яценюк. Оппозиция уже*

назвала его главным камикадзе страны, который развалил экономику и довел население до массовой нищеты”. Tot el vine cu informația precum că deputații din opoziție din Rada Supremă sînt supuși unor presiuni care au dus la sinuciderea a doi deputați, iar alții ar fi urmăriți de Procuratură. Idee desfășurată și în subiectele din zilele de 12.03.2015 (19:11:00) și 13.03.2015 (19:11:57).

Cu referire la denigrarea armatei ucrainene, jurnalistul îl citează pe un consilier al președintelui Petro Poroșenko, Iuri Biriukov, care a criticat sistemul militar de recrutare al Kievului: *“Алкоголики и уклонисты, наркоманы и идиоты. По формальным признакам попадает под мобилизацию? Значит – берем, результат не важен”* (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

O mostră de prelucrare a informației în scopul manipulării opiniei publice menită să alimenteze ura față de forțele guvernamentale este subiectul din data de 10.03.2015 (19:31:54), despre decizia autorităților ucrainene care, după spusele jurnalistului, a început ”vînătoarea asupra cetățenilor care au dublă cetățenie, în special cea ungară”. Astfel, jurnalistul vine cu informația că aceștia sînt nevoiți să se refugieze în masă în afara zonei de conflict, ceea ce nu este pe placul autorităților ucrainene. În acest sens, sînt puse pe post afirmațiile unei refugiate: *„Очень тревожит матерей, даже сыновья, которые уже взрослые, там по 30-35 лет, они все равно боятся, что рано или поздно придет повестка и призовут, и деваться будет некуда”*. De asemenea, tot ea descrie și situația din localitatea din care a plecat, motivînd că ține legătura cu mama ei, care a rămas în zona de conflict: *„Она говорит, что люди в шоке, потому что не знают, что делать и что будет дальше. Просто страх у людей во-первых, денег нет, во-вторых, нет продуктов. В большом супермаркете на полках нет круп, нет муки, нет сахара. Она говорит – цены растут не по дням, а по часам”*. (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**)

Subiectul din data de 15.03.2015 (19:40:55) este construit pe baza unor comentarii denigratoare și calomnioase ale prezentatorului: *“Если присмотреться, то дикость средневековая распространяется по Украине стремительно. Европейская инквизиция запрещала книги, сейчас на Украине запрещают фильмы. В списке запрещенных российских картин уже более ста. Инквизиторы жгли еретиков на кострах, проводили улюлюкая сожгли десятки современных еретиков в Одесском Доме профсоюзов. Уличные зверства, как зрелище, вошли в уклад украинской жизни. Человек не более, чем мусор, в бак его и в лучшей традиции инквизиции пытки и публичный позор, путь к очищению души. Варварство и мракобесие. Толпа, что развлекается мстью, и охота на ведьм, то есть поиск, на кого свалить вину за общие неудачи. Отсюда и череда самоубийств. На этой неделе еще один экс депутат из партии регионов, Станислав Мельник, застрелился в квартире. Совсем недавно другой – Михаил Чечитов выбросился с семнадцатого этажа, а чуть ранее, повесился мэръ Мелитополя, руки на себя наложил и экс глава фонда ГОС имущества, Валентина Семинюк. Вот лишь самые громкие случаи сведения счетов с жизнью. Еще одна примета средневековья, деградация языка, в темные времена в Европе появилась так называемая ”кухонная латынь”. Сейчас на Украине хуже. В арсенале политической войны ”Нацыков” обилие площадной брани, при общей примитивности текстов, эмоций, мыслей и этики, еще презрение к науке и научным знаниям, история лишь показатель. И тогда князь Владимир становится основателем Украины, а служившего в Русской армии Тараса Шевченко рисуют в форме ”Карателя”. Дикое надругательство над истинной. По словам самого Шевченко, он не освоил ни одного оружейного приема, и пока поручик Лев Толстой нюхал порох в Севастополе, а хирург Пирогов шивал раненых там же, Шевченко был привилегированным солдатом в глубоком тылу, лишь по началу носил форму, а к концу службы уже ходил не в форме, а в парусиновом костюме и пальто, выпивая и закусывая в домах русских офицеров. Еще увлекался дорогой тогда фотографией, а первоначальный запрет для Шевченко рисовать ослаб на столько, что можно было подрабатывать на пейзажах и портретах... Ну да ладно... Отвлеклись слегка, так или иначе фигуру Шевченко на ряду с Бандерой сделали сейчас на Украине центральными в духовной истории, а наши*

общий корень из сотен действительно великих вырубил и выкинул. Конструкция вышла реально хилой и уязвимой, защитить ее способен лишь гвалт, но самое большое сходство со средневековьем все же у системы власти. На Украине она, мягко говоря, смахивает на феодализм. Это когда в центре монарх, но его сюзерены на местах могут быть даже богаче, и не обязательно покорны, суверенно, так и на Украине, в центре – олигарх президент Порошенко. Раздал олигархам сюзеренам земли под условия подавления на них протестов, как и в средневековье иные сюзерены оказываются и богаче и сильнее монарха, как и в средневековье тягаются с ним, так олигарх-губернатор Коломойский тягается с олигархом президентом Порошенко, и успешно. У Коломойского своя частная армия – нацгвардия и правый сектор, которых он спонсирует, своя территория, Днепропетровская область, которую он расширяет за счет городов Донбасса и Одессы. В Одессе тоже губернатором олигарх, Игорь Палица, вассал Коломойского, Палица, его человек, Коломойского, а не президента, точно как в средневековье, вассал моего вассала не мой вассал. Наконец вполне в средневиковой традиции, власть на Украине захвачена силой, главное оружие штурма тоже стилистически выдержано – тики, палки и огонь. Петрарка такие времена в Европе называл темными, города переполняли нечистоты, местные дороги под дождем превращались просто в грязь, леса сводились на дрова, а храмы врагов захватывали или жгли. Чем не Украина сейчас? Добавьте сюда распространение пророков и шарлатанов. Картина становится полнее полной. Ни мобильная связь, ни "Фейсбук" не спасают. Архаизация Украинской жизни очевидна, да еще усобица, и время от времени вспыхивающая война, от нее бедных охватывает страх голода, а значит они уже нищие, их обманывают и используют как в средневековье" (derogări de la art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

Postul de televiziune "RTR Moldova", pe lângă materialele tendențioase despre conflictul militar, a difuzat constant reportaje prin care justifică și prezintă alipirea Crimeii la Rusia drept un succes al politicii ruse și drept „un act de dreptate”. În acest sens, au fost puse pe post mai multe subiecte promoționale despre noul film documentar "Крым. Путь на родину", cât și subiecte despre prezentarea unor sondaje care conțin date despre opinia poporului referitoare la conducerea Kievului.

Așadar, subiectul din 09.03.2015 (20:00:51) s-a axat pe difuzarea unor secvențe video din cadrul filmului documentar "Крым, путь на Родину", care ar îndreptăți anexarea Crimeii la Federația Rusă. În acest sens, sînt date pe post declarațiile președintelui Federației Ruse, Vladimir Putin: "Ситуация развернулась таким образом на Украине, что мы вынуждены начать работу по возврату Крыма в состав России. Потому что мы не можем бросить эту территорию и людей, которые там проживают, на произвол судьбы, под каток националистам". Totodată, subiectul conține imagini privind atacul asupra unui autobuz de civili de către "naționaliștii ucraineni" (derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

Un alt subiect din cadrul emisiunii "Вести", difuzat la data de 10.03.2015 (19:15:10), îl are ca protagonist pe ministrul de Externe al Rusiei, Serghei Lavrov, care invită politicienii din Vest să vizioneze totuși filmul documentar "Крым, путь на Родину", acuzîndu-i indirect de promovarea informațiilor false. Acesta invocă faptul că Kievul ar fi persecutat minoritățile, în special cele vorbitoare de limbă rusă din Crimeea. De asemenea, ministrul rus Serghei Lavrov declară că liderii Maidanului au promovat un mesaj antirusesc, drept exemplu fiind citat unul dintre liderii ucraineni Dimitri Iarîș (derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

În scopul denigrării conducerii de la Kiev, postul RTR Moldova, care retransmite "Россия РТР", prezintă un sondaj în care "populația din teritoriile controlate de către ucraineni" este interviată dacă are încredere în președintele Ucrainei, Petro Poroșenko. Unii dintre respondenții interviuați ar fi declarat că nu au încredere în președintele Ucrainei, iar alții se întrebă retoric: "Кто это?" (11.03.2015 – 20:00:49).

Un alt sondaj prezentat de același radiodifuzor în vederea manipulării opiniei publice și denigrării autorităților de la Kiev este și cel realizat de așa-zisul centru de investigare socială din DNR, care atestă că 90% din populația regiunii este de acord cu politicile întreprinse în această zonă și ”nu doresc să se întoarcă sub jurisdicția Ucrainei”. În acest sens, sînt puse pe post afirmațiile Alinei Kalianova, secretarul de presă al așa-numitului centru de investigare socială din DNR, care menționează că mai mult de 70% din respondenții intervievați nu își văd viitorul cu Ucraina, iar 19,3% se văd în cadrul unei Uniuni Federative (12.03.2015 – 19:48:44).

”Jucîndu-se cu Uniunea Europeană, Ucraina riscă să-și bage economia, și așa aflată într-o stare deplorabilă, în colaps deplin”, acesta este mesajul unui șir de subiecte care au fost realizate și difuzate în perioada de referință. Astfel, la data de 12.03.2015 (19:13:16) a fost difuzat subiectul despre scumpirea produselor alimentare în Ucraina. În cadrul subiectului, jurnalistul susține că, în decurs de două săptămîni, prețul la pîine a fost majorat de trei ori și că autoritățile ucrainene recunosc că prețurile vor crește în continuare, dar salariile și subsidiile posibil că nu (imagini cu un grup de protestatari format din pensionari care protestează în fața Băncii Naționale a Ucrainei cerînd majorarea pensiilor). De asemenea, jurnalistul mai susține că, chiar și în această stare de fapt, miniștrii consideră rezultatele lor eficiente și oportune, în timp ce experții sînt de părere că demisia premierului și a Guvernului este iminentă (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Subiectul din data de 13.03.2015 (19:49:09) relatează despre situația financiară a Greciei, în care procesul de creditare este dificil. În acest context este promovată ideea că cea care va achita datoriile grecilor este Ucraina, un partener ideal pentru UE, care va rambursa această creditare din majorarea tarifelor, din contul salariilor și pensiilor (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect care vine să accentueze starea economică deplorabilă în Ucraina este realizat din concluziile prezentatorului, care afirmă următoarele: „*Киев уже превратил Украину в лежачего пациента, которого кормит с ложечки, а долги его стремительно растут и прогноз уже страшен*”. În context pozitiv este prezentată Rusia, care a încercat de multe ori să ajute Ucraina, însă de fiecare dată aceasta a refuzat (15.03.2015 – 19:51:46) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Vinovate de situația creată pe piața valutară din regiunea Lugansk se fac autoritățile de la Kiev, susține jurnalistul în subiectul din data de 12.03.2015 (20:12:15). Acesta mai afirmă că locuitorii din regiunea respectivă folosesc dolarul, rubla și, mai puțin, grivna: ”*Украина сама отталкивает своих пока сограждан, заставляя их искать альтернативные пути развития*” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

O deosebită atenție este atribuită propagării imaginii negative a țărilor occidentale în subiectele despre: Guvernul SUA, care a acordat Ucrainei armament militar. Se menționează că în urma negocierilor purtate de președintele american Barack Obama și cancelarul german Angela Merkel a fost sistată livrarea armamentului militar către Ucraina, din motiv că Germania este de părere că soluționarea conflictului militar trebuie să se desfășoare pe cale diplomatică și că există temeri de amplificare a pozițiilor rusești în estul Ucrainei (10.03.2015 – 19:08:39); conferința de presă organizată de deputatul european Jean-Luc Shaffhauzer, în cadrul căreia acesta declară că în Ucraina a avut loc o lovitură de stat pregătită de serviciile secrete americane (11.03.2015 – 19:23:52); disputele dintre senatorii americani referitor la echiparea armatei ucrainene cu armament și personal militar. Jurnalistul susține că o companie care oferă astfel de servicii armatei americane deja a început înrolarea bărbaților în vîrstă de 18-65 de ani, cu condiția să cunoască limba rusă sau ucraineană. Sînt prezentate imagini cu soldați care îndeplinesc exerciții militare (11.03.2015 – 19:25:25) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**); ideea precum că ”Bruxelessul luptă împotriva spațiului mediatic”. Potrivit postului rusesc, aceasta se datorează faptului că posturile de televiziune rusești nu oferă informații veridice referitoare la situația din Ucraina. Nu de aceeași părere este și postul TV rusesc, astfel, acesta prezintă declarațiile expertului militar rus Igor Korotcenko: ”*Запад боится правды,*

потому что кто бы и в чём не обвинял российские каналы, но российское телевидение показывает правду. Возможно, это правда чудовищна с точки зрения тех преступлений, которые творит Украина, убивая своих собственных сограждан. Но именно такие документальные факты оказывают самое сильное воздействие на людей” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**). (12.03.2015- 19:24:12); dosarul penal intentat de autoritățile Federației Ruse generalului american Robert H. Scales, care, într-o emisiune televizată, a declarat că ”singura soluție pe care poate să o ofere SUA pentru a schimba situația în Ucraina este de a ucide cât mai mulți ruși, atât de mulți, încât mijloacele de informare rusești să nu mai poată nega implicarea Rusiei în conflict. Ucraina fără ajutorul SUA nu este capabilă de acest lucru”. Jurnalistul face legătură cu lotul de blindate oferite Ucrainei de Marea Britanie și cu dislocarea mai multor unități de tancuri americane în Lituania și a 3 mii de militari (12.03.2015 – 20:01:10, 15.03.2015 – 20:07:32) (**derogări de la art. 6 alin. (1), 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Manipularea opiniei publice se efectuează nu doar în buletinele informative, ci și în emisiuni. Astfel, în perioada de referință, un veritabil exemplu de propagandă prorusă a putut fi urmărit și în cadrul emisiunii „Специальный Корреспондент”, difuzată de postul TV moscovit „Россия РТР” și retransmisă de postul autohton „RTR Moldova” la data de 12 martie 2015, ora 00:23:53 (durata: 1 oră 32 min. 25 sec.). În discuție a fost pusă și tratată, doar tendențios, situația din Ucraina. Astfel, în contextul reflectării evenimentelor din Ucraina se fac tangențe cu SUA și ”politica agresivă” dusă de NATO. Pentru a introduce în temă cele două echipe de experți prezente la emisiune, prezentatorul rostește următorul discurs: „Маневры на осколках независимости. В Латвии высадили десант, американская бронетехника, танки, бронемашины, 3000 военных. А тем временем в Вашингтоне частная разведка Стратфорд рисует планы захвата Украины, 5 сценариев. Все это происходит на фоне минских соглашений и режима прекращения огня, отвода техники на Донбассе. Где же остановится НАТО?”.

Controversatul politician Vladimir Jirinovski nu a ezitat să se expună asupra întrebării moderatorului referitor la situația din Lituania: „Да, все действия, которые сейчас предпринимает США и НАТО, это очередные этапы подготовки к войне. Никто не хочет воевать, народы Европы, народ США и наш народ. Но военные штабы, Натовские штабы это готовят. Это, как операция «больной». Можно остановить, еще вернуть. Хирург взял уже скальпель в руки, а вот они уже подвели танки к нашим границам, американские”.

La întrebarea prezentatorului cine ar fi, în cazul acesta ”bolnavul” Jirinovski, în stilul său, a venit imediat cu răspunsul: „Больной США, он один больной. У него замысел люкопой, что бы Америка жила хорошо, и Американцы готовы пойти на то, что где-то далеко от Америки будет война, но как потом остановить вот проблема? Когда они будут устраивать нам провокации по всему периметру границы. Они мечтали об этом. От Балтики до Черного моря стоит натовская армия: танки, артиллерия, ракеты и войска. И чужими руками они готовят специально „пушечное мясо”. Сами воевать американцы не будут. То есть, это, к сожалению, так сказать, может быть о том, что запахло войной на наших западных границах”.

Întreg discursul lui Jirinovski conturează în sine un evident mesaj antiucrainean și anti-SUA, datorită etichetărilor și formulărilor practic strigate de acesta. Atât Jirinovski, cât și un alt invitat al emisiunii, politologul lituanian Āinars Graudinîsh, prezintă SUA ca „răul” care este setos de război și este cointerestat să atragă în acest război Federația Rusă și Țările Baltice, precum a procedat cu Ucraina: „Литва на законодательном уровне приняла закон о восстановлении обязательной военной повинности. Соответственно, первый призыв, срочный призыв будет осуществлен в середине лета этого года. Латвия приняла решение призывать резервистов по плану мобилизации, срок – середина лета этого года. Сложив это все вместе, можно сделать вывод, что создается контингент пушечного мяса, который обеспечивается бронетехникой США, я лично считаю, и это должно понимать политическое руководство России и россияне, для крупномасштабной военной провокации на границе между Латвией и

Российской Федерацией. И я считаю, что эта провокация будет проходить синхронно с наступлением Украинских вооруженных сил по всему Донбасскому фронту. Америка, та тянет Россию в войну и будет следующий этап этой программы, ничего не поменялось. Америке нужна война на европейском континенте, куда тянут Российскую Федерацию”.

De asemenea, un alt participant la discurs – Serghei Jelezneak, reprezentantul fracțiunii ”Единая Россия”, a menționat că spectatorii trebuie să înțeleagă că nici zeci și nici sute de tancuri în Țările Baltice nu pot, în nici un caz, compromite securitatea Federației Ruse. Rusia este bine protejată: *„Но, что делает США. Они действительно создают все новые и новые узлы напряженности для того, что бы Европа ни в коем случае не могла отойти от милитаристской риторике. Что необходимо штатам. Штатам необходимо ослабить Европейский союз, который на самом деле является его геополитическим конкурентом на глобальных рынках. Ослабить Россию, которая является таким же конкурентом, и постарается ослабить Китай. Но Китай – это сложно. Поэтому сейчас украинским конфликтом и вот этим нагнетанием напряженности в Прибалтике, американцы пытаются сразу же убить двух зайцев”.*

Totodată, într-un dialog dintre Boris Nadejdin (prezident Institutului regional de proiecte și legislație) și Vladimir Jirinovski (liderul LDPR), Nadejdin a spus că: *„Что бы не было в Украине, там было много плохого, но именно Российские войска вошли в Крым”.* Drept replică, Vladimir Jirinovski a exclamat: *„Если бы не было переворота и был бы Янукович, вообще ничего бы не было, зачем вы, американцы, убираете Януковича?”.* Boris Nadejdin: *„Януковича убрал украинский народ”.* În continuare, acesta a adăugat: *„Кто начал первый, первая брачная ночь только за Америкой, они все испортили. Поэтому не надо на Россию говорить. Если брать историю, мы никогда не оккупировали Прибалтику, мы разбили шведов и по Ништадскому миру 1721 года нам отдали шведские губернии. Не Латвию, не Эстонию, не Литву, это была часть Великой шведской империи, как Крым был часть Оттоманской империи. Мы ничего не брали, ни у кого. Они нападали на нас, шведы, турки, немцы, поляки, прибалты, вот они нападали и мы были вынуждены себя защищать. Но мы никогда эти маленькие страны не оккупировали. Нам их отдала та империя, которую мы разбили, которая совершила агрессию против нас и Русское государство могло себя защищать. Даже Америка, вообще чужая территория, приехали, перестреляли всех и создали огромную американскую империю, 300 миллионов”.*

Un alt subiect (00:48:59) abordat în cadrul respectivei emisiuni a fost și *„Modul de respectare a prevederilor Acordului de la Minsk”.* Această temă a fost reflectată doar din poziția unei singure persoane, fără a se aduce date concrete, ci doar numai niște afirmații. Astfel, pentru a se expune pe marginea acestei probleme, a fost invitat ministrul afacerilor externe al autoproclamatei republici Donețk, Aleksandr Kofman, care a comparat situația din regiune cu cea din anii celui de-al Doilea Război Mondial, iar armata ucraineană a preluat tradiția armatei germane, atacînd pe neprins de veste, zi de zi, la orele patru dimineața: *„Я не считаю, что в целом саблюдаются первые три пункта. Во-первых, каждое утро в 4 утра мы слышим обстрелы наших городов, ровно в 4 утра, каждое утро придерживаясь традиций германской армии, которая с утра совершила нападение на СССР, в 4 утра начинаются обстрелы каждый день. Недавно было совершено широкомастбное покушение на поселок Широкий со стороны украинских войск, у которого они потеряли 1 танк и порядка 10 военнослужащих украинской армии. Действительно, там не использовалось тяжелое вооружение. Там использовался танк и ручные гранатометы. Что касается политической части, во-первых, у Украины осталось 3 дня на формулировку особого статуса, принятие формулировки в Верховной Раде. Они это не сделают. В очередной раз Украина нарушит минские договоренности. Что касается в принципе Конституционной реформы, она, естественно, не будет принята в изложенные сроки, это будет очередное нарушение. Но опять же мы привыкли к предыдущим нарушениям, поэтому к этим новым мы относимся философски. Да Украина в очередной раз нарушает все”.*

Tot în cadrul emisiunii „Специальный Корреспондент”, la ora (00:51:06), a fost difuzat filmul cu titlul semnificativ „Донбасский Разлом” de Aleksandr Rogatkin, cu o durată de 22 min. 22 sec. Filmul este despre războiul din Ucraina, în special din Donbas. Pentru a da greutate mesajului care urma să ajungă la telespectator, autorul a recurs la utilizarea unor efecte emotive, imagini montate și interviuri, care vin să exprime ura față de conducerea de la Kiev și denigrarea acesteia, care nu face altceva decât un genocid al propriului popor. Astfel, autorul își începe filmul cu următoarele cuvinte: *„Что произошло с людьми, которые еще год назад жили в одной стране. А потом с каким-то остервенением начали уничтожать города своих соотечественников. Понимают ли они, что, расстреливая из пушек стариков, женщин и детей, они уничтожают не только государство но и свою душу”*. În imagini apar clădiri abandonate, distruse, străzi goale, iar prezentatorul continuă să enumere tragedia acestui război, în urma căruia au de suferit copiii: *„Гражданская война в Донбассе сломала судьбы, искалечила жизни. Отняла будущее у мальчика Егора, который в 4 года еще не научился читать, но уже умеет разбирать отцовский автомат”*. Sînt prezentate imagini cu un băiețel de 4 ani care ține o armă în mîină și o dezmembrează, iar autorul spune că acesta este viitorul copiilor din Donbas, care, în urma evenimentelor tragice, vor purta în suflet ura față de guvernarea care le-a dăruit o copilărie nefericită. Toate aceste imagini și comentarii poartă în sine un puternic mesaj manipulatoriu pentru cei ce stau de partea cealaltă a ecranului: *„Вот кем вырастут дети среди руин Первомайска, какие чувства будут испытывать к Украине потом. Война прекратится, но ненависть и страх, посеянные в детских сердцах, будут преследовать их всю жизнь. Отступая украинская армия пыталась уничтожить за собой мост, ведущий на Харьков. Полностью взорвать его не получилось, зато теперь, что бы попасть из одной части города в другую, жителям каждый день приходится рисковать жизнью”*.

În continuare sînt difuzate secvențe de interviuri cu militari care vorbesc despre echiparea cu arme performante, care ar fi primite din America, asta pentru a mai accentua încă o dată versiunea că SUA este cea care aprovizionează cu armament armata ucraineană: *„Если раньше в некоторых отрядах были только автоматы и гранатометы, теперь у ополченцев чего только нет”*. În afirmația celor spuse este difuzată și declarația unui luptător care susține că: *„Мы просто перешли на новый, качественный уровень. Независимо от того, что господин Обама будет сюда поставлять, это все будет однозначно, то есть 2 года и у нас будет стоять самое современное американское оружие, если оно до того дойдет”*.

Tot în acest sens se face o trecere de la armele utilizate la viețile răpite, care nu cruță nici copiii mici. Se face apel iarăși la efectul emoțional, fiind prezentată istoria unei mame care și-a îngropat feciorul de numai 13 ani. Prezentatorul menționează că băiețelul Kiril a decedat atunci cînd în satul Petrovskoe armata ucraineană a împușcat astfel încît oamenii nu înțelegeau unde e cerul și unde e pămîntul. Kiril a sărit peste sora sa și a reușit să o acopere cu corpul său. La finalul acestei istorii, Aleksandr Rogatkin concluzionează: *„Люди натерпелись. Неприязнь Киевской власти никто не скрывает”*.

Prezentatorul vorbește că urmează momentul cel mai dificil. De a curăța orașul de munițiile care nu au explodat în timpul operațiunilor militare și cele care au fost intenționat plasate de armata ucraineană: *„Сейчас предстоит самое сложное. Очистить город от неразорвавшихся боеприпасов и специально оставленных украинской армией мин – ловушек”*. În timp ce corespondentul vorbește la fața locului, are loc o explozie. El susține că dacă geniștii nu reușesc să dezamorseze obuzele la fața locului, atunci ele sînt direcționate în locuri care nu prezintă pericol pentru infrastructura localității și a locuitorilor. În continuare, geniștii demonstrativ (ополченцы) se ocupă cu dezmembrarea grenadelor de tip F1 și RGD, pentru a nu putea fi utilizate ulterior. În perimetrul de lucru, geniștii descoperă 3 cadavre ale soldaților ucraineni. Un genist spune: *„До сих пор находим тела и очень много тел украинских военных и то, что они там говорят, что погибло 6 человек, это наглая ложь со стороны Провительства Украины”*. Asupra cadavrelor au fost găsite unele pachete cu medicamente de proveniență americană. Așadar, genistul i-a un pachet medical, demonstrînd că implicarea SUA în conflict este evidentă. Referitor la identitatea cadavrelor, genistul afirmă: *„А вы посмотрите на экипировку, это нацгвардеец, это с*

нацгвардии”. În continuare, corespondentul menționează: „А саперы продолжают собирать в грузовик то, чем обстреливало ополченцев отступающая в Дебальцево украинская армия”. De asemenea, corespondentul de la fața locului aduce acuzații la adresa Ucrainei că aceasta folosește muniții interzise de toate convențiile militare.

La finalul filmului este prezentată situația economică din regiune. Imagini cu oameni care stau în rând pentru a primi ajutor umanitar. Micul business se limitează pe lângă piețe, magazine și benzinării.

Ca o continuare a mesajului lansat de filmul „Донбасский разлом”, în discuție este pus subiectul „С какими чувствами к Украине вырастут вот эти дети, обездоленные и обстреленные. Целые поколения таких детей”. Referitor la cele reflectate în film, Constantin Knirik (руководитель информационного центра «Юго Восточный фронт») a spus următoarele: „Я в день осматриваю наверно до 100 подобного рода видео доказательств, потому что это не просто фильм, это видео доказательство реальных преступлений и для тех, кому мы пытаемся это донести, не всегда это имеет эффект. Парадокс в том, что в Европе, глядя на эти фильмы, ничего не говорят. Реакции официально никакой нет. А вот, что на самом деле ужасно, это дети, вот мы даже представить себе не можем, что это дети, а вы здесь вот позволяете себе говорить а том, там сепаратисты. Ну это просто не допустимо, в 21 веке гибнут дети”.

În replică, politologul ucrainean Olesea Iahno menționează că prevederile Acordului de la Minsk sînt încălcate atît de autoprocimatele republicii Donețk și Lugansk, cît și de Rusia: „Минские соглашения нарушают ДНР, ЛНР и Россия нарушает. Только за вчера было 20 обстрелов со стороны ДНР, ЛНР и в ответ на 4 этапа отвода Украинских войск, ДНР, ЛНР в ответ осуществляет передислокацию и сейчас доставляют боеприпасы через железную дорогу”.

În continuare, acuzațiile față de conducerea de la Kiev și SUA devin tot mai agresive, în special cînd în discuție intervine Vladimir Jirinovski: „Это нужно только одной стране, Америке. Европа не хочет. Но в конце концов, действительно, какая-то локальная война произойдет и наши доблестные войска будут вынуждены остановить агрессора, но это приведет к разрушению Европы и окончательному полному подчинению вперед на 50 лет Америке. Вот главная цель. Чтобы Европа легла под Америку, а Америка выиграла экономически. Поэтому им нужен Донбасс. Границу не отдадим. Как можно отдать границу, если там миллионы людей погибли от голода. Пусть Киев даст взводу”.

Pentru a accentua cruzimea puterii de la Kiev, așa-zisul ministru de externe al autoprocimatei republicii Donețk, Aleksandr Kofman, face o tangență a acesteia cu Germania fascistă, care extermina cu sînge rece evreii și romii: „На самом деле, с украинской стороны там ненависти нет. Вот как в 40 годах Германия без всякой ненависти, а методично и профессионально уничтожала цыган и евреев, так вот сейчас, без всякой ненависти, совершенно спокойно, холоднокровно и профессионально уничтожают нас. Украинские военнопленные без всякой ненависти выполняют ту работу, которую им поставили. Это уже не люди. Это действительно зомби. Они зомбированы пропагандой так, что там четко поставленная задача”. Ideea este susținută și de Vladimir Jirinovski: „Немецким солдатам за убийство цыган, евреев и русских деньги не платили. А сегодня Украинским мажорным силам платят денги. Наверное, по количеству отрезанных ушей. Киевские власти запретили аккредитацию наших журналистов. Ввели загранпаспорта. Выдворяют с территории Украины, арестовывают, задерживают. Это тоже самое, что было в нацистской Германии в 1933-1939 г. Абсолютно одинаково. У вас везде висит Украина превыше всего, нацистские марши. Пособники Гитлера в качестве героев Украины. Что вы сделали с Украиной вообще. Но они быстро вернуться в нормальное положение. Не думайте, что они стали врагами России. Они боятся ваших властей. Уже террор, пытки, издевательства. Но это время закончится и вам придется отвечать за это”.

Un alt participant la discuție, Igori Korotcenko, redactor-șef al revistei ”Национальная оборона”, menționează că: „На Украине начались реальные политические репрессии.

Инструментом этих репрессий выступают украинские спецслужбы. Прежде всего СБУ (Служба безопасности Украины) которая выродилась сегодня в политическую контрразведку. Я думаю, что это было организовано Львовским областным управлением СБУ. Сегодня цель и задачи СБУ сделать так, что бы каждый второй украинец давал информацию на своего соседа, а этот сосед довал информацию, в свою очередь, на него самого. Это самовоспроизводящийся моховик политических репрессий. Мы наблюдаем убийство, люди выбрасываются из окон, журналистов сажают за шпионаж, за государственную измену, запугивание тоталитарного, вот этого, монстра СБУ, делает украинский народ жертвой, которая не может постоять за себя”.

Reieşind din cele expuse, este evident că prin intermediul acestei emisiuni s-a urmărit intenția de a plasa SUA și Ucraina în lumină negativă, iar Federația Rusă – drept element pozitiv în acest conflict. Astfel, accentul este pus pe două laturi: SUA, care se face vinovată de războiul dintre Federația Rusă și Ucraina, și Ucraina, care, la rândul său, este învinuită de nerespectarea Acordului de la Minsk.

Astfel, au fost comise derogări de la prevederile art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. b) Codul audiovizualului.

О altă emisiune difuzată de postul RTR Moldova/„Россия РТР” este **”Вечер с Владимиром Соловьевым”** (data de difuzare: 13.03.2015, ora: 00:41:02, durata: 00:41:02), care începe cu afirmațiile prezentatorului referitoare la relațiile din ultima perioadă între SUA și Rusia, pe de o parte, iar pe de altă parte, între Europa și Rusia: *„Американская и европейская общественность колоссально огорчены. Они посмотрели опубликованные недавно рейтинги и вдруг осознали, что Россияне за последний год резко ухудшили свое отношение, как к США, так и к Европейскому союзу. Спрашивается. Почему, когда мы пытаемся вежливо объяснить, что извините, но как еще воспринимать заявления, которые каждый день появляются в прессе. Европе нужна собственная армия для того, что бы защитится от кого? От страшного соседа. Когда американцы нанимают снова специалистов, знающих русский-украинский язык, для ролевых игр по подготовке морпехов из спецчастей, то мы понимаем для какого театра военных действий. Когда англичане заявляют, что возвращаются времена холодной войны, поэтому специалисты возрастом уже даже за 50+, нужны снова, так как необходимо собирать разведанные о России. Не секрет для борьбы с кем готовится, не секрет кого пугают. А плохие Россияне не как не ценят такую заботу и не платят в ответ бескорысной братской любовью”.*

Acesta i-a avut ca invitați pe: Vladimir Jirinovski, președinte Partidului Democrat Liberal; Pavel Sviatenkov, politolog; Veaceslav Nikonov, președintele Comitetului Dumei pentru Educație; Andrei Krasov, prim-vicepreședinte al Comitetului Dumei de Stat pentru Apărare; Semion Bagdasarov, directorul Centrului pentru Studiul Orientul Mijlociu și Asia Centrală; Andrei Kokoșin, decanul Facultății de Politici Internaționale al Universității de Stat din Moscova; Ivan Konovalov, directorul Centrului pentru conjunctură strategică; și Serghei Stankevici, expert.

Cu referire la cele spuse în introducere de către jurnalist, președintele Partidului Democrat, Vladimir Jirinovski, susține că NATO este însăși SUA și că aceasta, la moment, se pregătește de al treilea război mondial: *„Сейчас они готовят 3-ю мировую войну и под видом Европейской армии. Уже в наглую, в рамках демократии они создадут Европейскую армию и двинут на наши западные границы. То есть они готовят войну. Они поджигатели войны. Если раньше Америка когда-то это делала, сегодня Германия просыпается, опять дух немецкой нации”.*

În susținerea celor declarate de Jirinovski, jurnalistul comentează: *„У наших границ с одной стороны американцы заводят свою технику в прибалтику, это НАТО. С другой стороны, мы смотрим, что происходит на Украине, когда создаются единые бригады из 3-х разных стран. Мы видим, как частные военные компании из разнообразного сброда приезжают на Украину и воюют. Мы видим, как американский генерал в отставке заявляет, что надо убивать русских в таком количестве, что бы пошли гробы. Уже*

совершенно все тогда признают, что плохо”, după care adaugă: „А вот американцы такие идиоты, что они гигантская, здоровая, мощнейшая армия. Вот они не понимают ничего про денги, поэтому, являясь крупнейшей экономикой мира, они почему-то содержат гигантскую армию, а все остальные должны забывать о том, что армия это не только расход, но это и действенные доходы через геополитическое влияние. Украина обсалютно подписалась под Америку, под прямое управление Америки. А Европа говорит, а мы”.

Ca o continuare la cele afirmate de către moderatorul emisiunii, Vladimir Jirinovski declară: „Америка с удовольствием управляет Украиной, но без у того, что ничего не получилось, так сказать, Донбасс стоит и Крым вообще никогда не вернется к Киеву, американцы думают. Тогда придется проливать кровь американских солдат. А зачем? Пусть немцы проливают свою кровь, чтобы рассорить окончательно Россию с Западной Европой, рассорить навсегда. Чтобы западники легли под Америку навсегда и чтобы Украина была германской колонией. С русскими рассорится надо”.

Apoi intervine jurnalistul, acesta afirmă: „Мы живем в очень неспокойное время. Конечно, не надо делать вид, что Россия это голубь мира. Потому что смотря западными глазами они не понимают, почему мы вышли из договора до всех. Они не понимают наших усилий по реорганизации нашей армии. Они не понимают, почему мы говорим, что Крым для нас был принципиально важен и оставляем за собой возможность размещения там ядерного оружия. Они привыкли к тому, что Россия как геополитическое ГРУ (Главное разведывательное управление) не существует. И тут вдруг появились новые очаги. Первые Украина и мощная Россия, которая говорит, что у нас есть национальный интерес. Вторая колоссальная опасность исламские государства. Европа вдруг заметила, что тирог делят без нее. Не хочется оказаться с голой пятой точкой”.

În continuare, deputatul rus Vladimir Jirinovski vine să insufle ideea că Vestul se pregătește de un al treilea război mondial, cu scopul de a ataca Rusia: „Смысл один. Как бы между собой не сорились они все равно оркестр один – антироссийский. Да, хотя немного немцы отделится, играть самостоятельную роль. Но для чего самостоятельную роль поиграть? Не потому, что американцы надаели, а снова двигатся на Восток, снова идти на Украину, снова идти в Прибалтику. Они будут заявлять претензии на Калининград, в перспективе на Клайпеду. То есть там есть немецкий интерес на всех наших Западных границах. Поэтому идет подготовка войны, нападение на нашу страну. Когда перестройку начал Горбачев, вы думали хорошо будет. А чем кончилась перестройка – гибелью нашей страны. Так и счас, вроде бы чуть-чуть что-то делают. Это чуть-чуть за один год. Как Украина за год превратилась в нацистское государство, так и вся Западная Европа. С немецкой армией будут стоять у наших границ и угрожать нам”.

Un alt invitat al emisiunii – Veaceslav Nikonov, președintele Comitetului Dumei pentru Educație, confirmă cele spuse de Vladimir Jirinovski și face acuzații la adresa SUA, precum că aceasta prezintă un real pericol pentru Federația Rusă: „Надо понимать, что, конечно, угрозы безопасности России растут. Они связаны с тем, что США действительно объявили войну реально России на всех фронтах, готовят ее горячую стадию. Здесь главное, как бы ударные силы выступает на данный момент Украинская армия, которая активна поддерживается, создается, счас еще и финансируется, где уже и вооружение поставляется, очевидно при том, что говорят, что не поставляется, но идет в большом количестве. То есть счас явно Украина выступает в качестве ударной силы. Рассматриваю Украину, как очень серьезную угрозу в том числе военную, военно- политическую. Понимаю, что Вашингтон не остановится, он не остановится и будет дальше, я думаю, будут новые экономические решения в отношении России. Будет укрепление военно-политической, военно-финансовый Украины. Будут размещения новых вооруженных сил на нашей территории. Но мне кажется, что в этих условиях как бы бросаются на обманки, которой может оказаться вот эта Европейская армия, все таки не стоит. Давайте подождем”.

În continuare, atât invitații emisiunii, cât și moderatorul acesteia recurg la denigrarea SUA prin afirmații ce se referă la ”acțiunile întreprinse de America” în raport cu lumea: „Американцы

не любят, когда гибнут их солдаты. Вот политически, когда гробы начинают идти в Америку, они очень нервически к этому относятся. Им гораздо приятнее вступить в войну, как и в первой мировой и во время второй мировой войны, позже, когда понятно кто побеждает. То есть, они с радостью готовы будут внутри НАТО пожертвовать европейцами. Счас они жертвуют украинцами” (jurnalistul Vladimir Soloviov); „Американцы сами воевать не хотят. Они базы с удовольствием будут содержать, это денги. А воевать не будут. А нам нужно лучше, чем это большое количество баз и огромная трата денег, лучше маленькая, но победаносная война на западном направлении – Донбасс, Киев, Брюссель. Тихо, спокойненько. Будет война, БУДЕТ” (deputatul rus Vladimir Jirinovski); „Американцы, на мой взгляд, допускают сейчас колоссальную стратегическую ошибку, которая им будет стоить очень дорого. Они действительно ввязались в стратегию двойного сдерживания России и Китая. Они действительно этим занимаются. Значительная, львиная доля американских военных усилий перемещена ведь в Тихий океан. Американцы надорвутся и Россия просто должна в этой ситуации не идти куда-то там своими войсками, она должна быть умнее и сильнее” (Veaceslav Nikonov, preşedintele Comitetului Dumei pentru Educaţie).

Spre finele emisiunii, politicianul rus Vladimir Jirinovski vine să asigure compatrioţii din afara Rusiei că ei vor fi susţinuţi de Federaţia Rusă: „Вот для чего бомбят сегодня Донбасс, Киев? Для того, что бы родилась украинская армия. Может она не радится, но это единственный способ чтобы появились украинские вооруженные силы и за 23 года они нигде не воевали. Поэтому чтобы это появилось в военном смысле слово, без войны не обходится. Не надо упрекать, кто-то пропагандирует войну. Войной они к нам идут, они нам угрожают и прямо говорят: убивать русских. Вот в Приднестровье Тирасполь разбомбят. Мы будем защищать наших соотечественников. У нас в Приднестровье большинство с русскими паспортами. Мы защитили Абхазию, это не русские, Южная Осетия не русские, а Приднестровье большинство с русскими паспортами. Тирасполь создал Суворов, никакой Украины там близко не было и Молдован. Это потом советская власть отдала, чтобы была большая Молдавская Республика, ее вообще не было. Мы Бессарабию взяли и отдали им Тирасполь. Нате, Молдавские Комунисты, у вас Молдавия.

Atît prin numărul și durata opiniilor exprimate, cît și prin formulările și acuzațiile promovate, emisiunea în cauză a constituit în sine un material propagandistic de justificare a pregătirii militare ruse.

Astfel, au fost comise derogări de la prevederile art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. b) Codul audiovizualului.

În urma autosesizării Consiliului Coordonator al Audiovizualului și în temeiul prevederilor art. 37 din Codul audiovizualului, Direcția monitorizare TV din cadrul Consiliului Coordonator al Audiovizualului a efectuat monitorizarea filmului documentar „Крым. Путь на Родину” („Crimeea. Drumul spre Patrie”), difuzat de postul „RTR Moldova”.

Rezultatele monitorizării au atestat că autorii filmului documentar „Крым. Путь на Родину” („Crimeea. Drumul spre Patrie”), difuzat de postul „RTR Moldova” la data de 15 martie curent, ora 20:56:30, cu durata de 2 ore 24 minute și 42 secunde, pretind că acesta reprezintă o relatare cronologică de reconstituire a evenimentelor din anul 2014, la care au participat mai mulți actori politici: „Фильм о событиях 2014 года. В реконструкции хроникальных сцен снимались реальные участники происходящего”.

Filmul este bazat pe un interviu amplu al preşedintelui Federaţiei Ruse, Vladimir Putin, cu inserţii video, care conţin:

- imagini de arhivă filmate în timpul evenimentelor care au avut loc în Ucraina în perioada februarie 2014 – martie 2015;
- imagini de ficţiune cu pretenţia de reconstituire documentară a unor evenimente (autorii filmului afirmă că la filmări au participat protagoniştii evenimentelor reale);
- interviuri recente cu localnici din Crimeea;

- interviuri cu funcționari și oficiali din Crimeea (primarul orașului, guvernatorul regiunii, procurorul).

Filmul începe cu interviul președintelui Federației Ruse, Vladimir Putin, care afirmă că a inițiat operațiunea de salvare a președintelui Ucrainei, Victor Ianukovici: *“Я пригласил в Кремль руководителей наших специальных служб, Министерства обороны, и поставил перед ними задачу. Ну, прямо скажем, спасти жизни Президенту Украины”*.

Declarația este urmată de explicațiile autorului, potrivit căruia, în noaptea de 23 spre 24 februarie 2014 a avut loc o operațiune care nu are analogie în istoria modernă a lumii. La comanda președintelui rus, președintele în exercițiu al Ucrainei a fost evacuat în secret din țară. Rugămintea de salvare a vieții a fost apelul direct către Rusia din partea președintelui legitim al Ucrainei. Toate detaliile operațiunii de evacuare au fost secretizate timp de un an, detaliile erau cunoscute doar de Vladimir Putin și cei care executau ordinele lui. La întrebarea dacă Putin personal a pierdut o noapte pentru salvarea lui Ianukovici, Vladimir Putin a afirmat: *“Да, совершенно верно, это было в ночь на 22-23, мы закончили около 7 часов утра, и расставаясь, не скрою, я всем моим коллегам, а их было четверо, сказал. Ситуация развернулась таким образом на Украине, что мы вынуждены начать работу по возврату Крыма в состав России. Потому что мы не можем бросить эту территорию и людей, которые там проживают на произвол судьбы, под каток националистов. Поставил определённые задачи, сказал, что и как мы должны делать. Но сразу же подчеркну, что мы будем делать это только в том случае, если будем абсолютно убеждены в том, что этого хотят сами люди, которые проживают в Крыму. Нужно было дать возможность людям самоопределиться, выразить своё мнение. В этом заключалось наша цель. Говорю вам совершенно откровенно, честно говорю абсолютно. Про себя подумал, если люди так захотят значит так тому и быть. Значит они будут там с большей автономией с какими-то правами, но в составе Украинского государства. Пусть так и будет тогда. А, но если они захотят по-другому, тогда мы не можем их бросить”*.

În continuare este plasat genericul „Крым. Путь на Родину”, urmat de imagini din arhivă „Kiev, februarie 2014”: clădiri distruse și înflăcărâte, soldați și oameni mascați, scene de agresiune, sânge și cadavre, coloana sonoră interpretând sirena de alarmă. Toate acestea fiind însoțite de comentariile jurnalistului: *„Резкое обострение противостояния в Киеве начинается 18 февраля, в 13:30 первый прицельный выстрел. Одинаково, с пулей в шею, погибают пять сотрудников внутренних войск. Националисты правого сектора нападают на офис партии Регионов. Рядового сотрудника сжигают заживо. На следующий день в центре Киева уже двадцать пять убитых. 20 февраля на Майдане открывают огонь снайперы, по обеим сторонам. По разным оценкам гибнет от 75 до 100 человек”*.

Se revine apoi la interviul cu Vladimir Putin, care povestește mai detaliat despre acțiunile întreprinse pentru salvarea și evacuarea ex-președintelui Ucrainei, Victor Ianukovici. Acesta spune că a avut mai multe convorbiri telefonice cu Ianukovici în perioada în care, din spusele jurnalistului, evenimentele se schimbau văzînd cu ochii, încep vărsările de sânge, primele împușcături pe Maidan. Vladimir Putin susține că pe 21 februarie, Ianukovici i-ar fi spus că vrea să meargă la o conferință regională în Harkov. Putin afirmă că i-a recomandat președintelui Ucrainei că, în situația în care se află țara, ar fi mai bine să nu părăsească capitala.

Drept urmare la cele declarate sînt difuzate imagini video ale reședinței prezidențiale a lui Victor Ianukovici, însoțite de comentariile jurnalistului, care spune că la ieșirea din reședință, Ianukovici, pentru cîteva clipe, se oprește, de parcă și-ar fi luat rămas bun, aici el nu se va mai întoarce, deși el așteaptă de la conducătorii Maidanului și intermediarii europeni, ca răspuns la acordul de a îndeplini toate cerințele opoziției, hotărîri pașnice.

Aici intervine Vladimir Putin, care susține că în acea zi, în pofida așteptărilor lui Ianukovici, opoziția ocupă reședința prezidențială și preia conducerea țării. Pe 22 februarie, Ianukovici l-a telefonat pe Putin din Harkov și i-a spus că ar vrea o întîlnire cu acesta, pentru a discuta cum decurg lucrurile. Putin i-a răspuns că este gata pentru discuții și că s-ar putea întîlni acolo unde îi este comod lui Ianukovici. Imaginile de arhivă cu Maidanul, clădiri distruse, în fum, gloată de oameni și strigăte vin să întregească comentariile jurnalistului: *”В этот день, в нарушение конституции*

Украины, лидеры Майдана приводят к руководству верховной рады Александра Турчинова и по сути отстраняют В. Януковича от власти. Президент Украины появляется в эфире из Харькова". Tot aici sînt plasate și imagini cu Victor Ianukovici, care se opunea distituirii sale forțate de la conducere: „Я не собираюсь подавать в отставку. Я законно выбранный президент. Все, что сегодня происходит, это, конечно, и вандализм, и бандитизм, и государственный переворот”.

La cele expuse mai sus, președintele rus povestește că deținea informații că viața președintelui Ianukovici este în pericol și sînt oameni cointeresați ca acesta să moară. Fiecare apel telefonic al președintelui ucrainean era preluat de serviciile de securitate ruse și acestea urmăreau în detaliu deplasarea escortei prezidențiale pînă la locul unde aveau să fie sub protecția echipelor speciale ruse. Putin mai spune că la un moment dat a dat indicații să fie schimbat traseul, deoarece existau informații că acolo, cortegiul era așteptat de un batalion cu armament greu, unde nu putea fi vorba de tratative, ci de lichidare. Putin mai precizează că asupra coloanei de mașini a fost și mai înainte deschis focul. Au tras în procuror și au rănit un om din paza președintelui Ianukovici, iar pe acesta erau gata să-l preia cu mașinile, cu corăbiile sau cu elicopterele. Urmează evenimente reconstituite despre operațiunea de evacuare a lui Ianukovici din Harkov de echipe speciale ale Rusiei, cu descrierea strategiei de evacuare, care s-a soldat cu succes.

Jurnalistul îl întrebă pe Putin ce simte după ce, practic, a salvat viața oamenilor. La care Putin răspunde că salvarea vieții omului și a familiei lui este o faptă bună și destoinică. Acesta refuză să evalueze acțiunile lui Ianukovici referitor la situația în care se află țara vecină.

În continuare, programul prezintă interviuri cu cîțiva locuitori ai Crimeii care au mers cu autocarele la un miting anti-Maidan. În reportaj se spune că patru autocare din opt au fost oprite de ucraineni, susținători ai Maidanului. Sînt difuzate imagini din arhivă, evenimentele fiind reconstituite din spusele oamenilor care erau în acele autocare, imagini filmate într-o pădure sau cîmp, noaptea, și oameni goniți de persoane înarmate, însoțite de cîini înrăiți gata de atac (efecte acustice). Toate acestea sînt comentate de jurnalist: *„Последствия на тот момент уже ощущали на себе тысячи самых незащищенных. Захватив Киев, националисты устроили охоту за всеми, кто был не согласен с их методами прихода к власти. В день, когда снайперы полностью завладели Майданом, из Киева на автобусах возвращались домой в Крым обычные люди. Они ездили на так называемый антимайдан. Мирные митинги, на которых небооруженные крымчане пытались донести мнение полуострова, отличное от Евромайдана. Патрульные машины украинской милиции, на пол пути взявшие в свое сопровождение колону автобусов, завели крымчан в засаду”.*

După care intervine Aleksandr Bocikareov, comandantul adjunct al regimentului de poliție din Crimeea, afirmînd: *„С двух сторон колонну блокировали, и вот здесь началось самое неприятное. Ребята, вооруженные битами, часть из них находилась в нетрезвом состоянии, некоторые были обкурены”.* (Reconstituirea evenimentelor: mai mulți oameni bat în autocar cu bîte, un bărbat înarmat cu o armă de vînătoare țintește și împușcă șoferul. Pe parcursul interviurilor sînt prezentați oameni maltratați și cadavre, însoțite de o coloană sonoră...)

Tot în acest context cu detalii vine și Aleksandr Belii, mecanic, locuitor al orașului Simferopol: *„Закидывали камнями, затем начали кричать, типа, выходите, если вы не выйдете мы вас сожжем заживо. Нас заставляли петь гимн Украины «Слава Украине» и в это время избивали битами. У меня семь швов на голове”.*

Un pasager al autobuzului respectiv afirmă că oamenii din Crimeea erau grămadă și aceștia, unul cîte unul, erau scoși și impuși să strîngă sticlă în buzunare, în poale, iar alții să o mîncînce. Acesta spune că oamenii mîncău sticlă doar ca să rămînă în viață.

Din cele relatate de martorii oculari, autorul filmului face pentru spectatori următoarea concluzie: *„Уцелеть в этой ситуации было вообще трудно и уж совсем невозможно, если находили российский флаг, лозунги вроде „Мы наш Крым Бандере не сдадим”, или просто фотографии, даже с телефона, запечатлевшие бесчинства на Майдане. Горящие автобусы заставили толпу ликовать, и пока сторонники майдана были увлечены зрелищем, которое устроили, уцелевшим крымчанам выпал шанс спастись, убегая куда глаза глядят. Но и это*

спасло не всех. В полях и лесах националисты устроили облаву по всем законам жанра”. (Reconstituirile ce urmează prezintă o vânătoare de oameni.) În continuare, jurnalistul spune că oamenii găsiți erau bătuți crunt, lor li se explica că cei care vor rămâne vii, vor duce un alt mod de viață. Un martor susține că ei au fost amenințați cu pistolul pus la tâmplă, dacă vor refuza să vorbească în limba ucraineană. Aleksandr Bocikariov, comandantul adjunct al regimentului de poliție din Crimeea, îi califică pe atacatori drept fasciști și bandiți: *”Люди прятались, чтобы не попасть в руки этим ребятам. Потому что действительно фашисты, действительно бандиты. Поверьте мне, самое отборное, все что можно, самая та ненависть, которая выливалось у них, хотя мы им ничего не сделали. Они видели нашу кровь, они видели нашу боль и стояли и смеялись, это им доставляло удовольствие. О чем можно говорить. От той трагедии мы просто поняли, что нам оставаться в Украине нельзя. Это фашисты, это откровенные фашисты, Это откровенные бандеровцы”*.

Jurnalistul îl întreabă pe Alexei Aheonov, liderul autoproclematei republicii Crimeea, dacă le-a fost greu când a început *„Личная Крымская Весна”*, întrucît nu aveau de unde să știe că Rusia îi va susține. Sînt difuzate imagini din arhivă în care mulțimea scandează cu drapelul Rusiei în mîini, iar Aheonov declară: *„Мы совместно построим наш Крым”*.

La întrebarea cum a apărut Aheonov în fruntea Crimeii, Vladimir Putin susține că nu l-a cunoscut mai înainte și nu a auzit de el pînă cînd nu i s-a spus că în Crimeea, deputații și Rada de acolo îl vor pe acest om la putere. Putin mai zice că, interesîndu-se cine este Aheonov, i s-a spus: *„Че Гевара, нам сейчас такой нужен”*.

Aheonov afirmă că *„Крымская Весна”* a reușit datorită aceluiasi mod de gîndire și unire între oameni care au hotărît că Rusia este o alternativă de salvare pentru ucraineni.

Jurnalistul menționează că Ziua unirii locuitorilor Crimeii a devenit 22 februarie, cînd în Sevastopol și Simferopol s-au întors soldații Bercut. Aceștia au fost întîmpinați acasă ca niște eroi, pe cînd pe Maidan în ei împușcau, le dădeau foc, iar într-un final, tot ei au fost învinuiți de focurile lunetiștilor de pe Maidan. În același timp, pe teritoriul Ucrainei soldații Bercut erau arestați și li se intentau dosare penale, alții au fost impuși să îngenuncheze în piață, în orașul Rovna tot batalionul Bercut a fost pus la dispoziția „Правого сектора”, la Kiev s-a propus ca în baza regimentului Bercut să fie creat *„Спецназ имени героев Майдана”*. (Sînt difuzate imagini din arhivă de pe Maidan și întîmpinarea glorioasă de care a avut parte Bercut în Crimeea.) Tot în acest context, autorul comentează că soldații și-au îngropat colegii, iar întorcîndu-se la regimentul de bază pentru prima dată au realizat că au de păstrat nu doar liniștea în teritoriu, ci și pacea în Crimeea, deoarece Kievul a promis *„Навести порядок везде, кому не нравятся идеи Майдана”* (imagini cu soldați și mașini de război – ca demonstrație a puterii).

Pentru a accentua acțiunile inumane ale armatei ucrainene, sînt difuzate relatările lui Iuri Abisov, comandantul batalionului ”Bercut”, care povestește cum au fost torturați soldații în Kiev, căroro li se frîngeau mîinile și li se coseau pe viu (imagini cu oameni însîngerăți). De asemenea, Abisov se referă și la faptul că armata ucraineană a fost antrenată de specialiști americani: *„Американцы приглашали к себе специалистов с Украины. Силовых структур. Для обмена опытом, для повышения квалификации. Давали бумагу и пишете, как вы работаете против такой толпы. Командиры писали, как они работают против такой массовки, хулиганов. Они все анализировали. Это было в 2006 и потом выпускались брошюрки, как противостоять Беркуту”*.

Referitor la situația creată, Vladimir Putin acuză SUA și UE ca fiind principalii păpușari care au inițiat, apoi au dirijat conflictul dezlănțuit: *„Фокус ситуации заключался в том что формально Оппозицию прежде всего поддерживали европейцы, но мы прекрасно знали. Не просто отдавали себе отчет, а знали, что кукловодами были наши американские партнеры и друзья. Это они помогали готовить националистов, они помогали готовить боевые отряды, И на западе Украины и в Польше происходила подготовка. Как поступили наши партнеры? Способствовали свершению государственного переворота. То есть, начали действовать с позиции силы. Я не думаю, что это самый лучший способ ведения дел на международной арене вообще. Применительно к государствам пост советского периода в*

частности. Потому что государство пока не устоявшееся, хрупкое надо бережно относиться к государственности и к Конституции, к системе права. Все это было выброшено на обочину, раздавлено. И последствия видите, какие тяжелые Часть согласилась, часть не хочет этого принимать и страна оказалась расколотой”. După care Putin mai adaugă că orașul Sevastopol întotdeauna a fost al Rusiei, fiind considerat și orașul „Русской военно морской славы”.

În continuare se menționează că în orașul Sevastopol s-au desfășurat mitinguri „Антибандеровские”. Aici a fost ales primar un cetățean al Rusiei. Acesta povestește cât de greu i-a fost Sevastopolului în componența Ucrainei, care le aplica anumite cerințe, în special introducerea limbii ucrainene în instituțiile de stat etc. (imagini cu arborarea drapelului cu simbolica comunistă).

Astfel, pentru a demonstra devotamentul unora față de Rusia, în imagini apare un oarecare Victor Melnikov, voluntar al plutonului 13 cu destinație specială, care, fiind ofițer, nu a depus jurământ Ucrainei și că 23 de ani a trăit sub ocupația Ucrainei (secvențe cu voluntari din Crimeea care poartă la piept ”Panglica Sfintului Gheorghe”).

Jurnalistul spune că pe 26 februarie, în cadrul unui referendum, trebuia să se decidă soarta Crimeii, dar la comanda Maidanului din Kiev aici a fost organizat un miting de proporții al cărui scop era compromiterea scrutinului. Din spusele lui Igor Gheorghievski, cazac al batalionului din Crimeea: „Было черно красное знамя бандэровское, кроме украинских”.

Martorii mai povestesc că mulțimea a fost atât de constrânsă, încît ei au văzut cum un bătrîn a murit strivit în picioare și nimeni nu a putut face nimic pentru a-l scăpa.

Jurnalistul menționează că după victoria Maidanului, naționaliștii au anunțat vînătoarea de oameni vorbitori de limbă rusă din Crimeea. În acest sens, Putin spune că în Crimeea, oamenii nu sînt separați după etnii, aici toți sînt deja cetățeni ai Rusiei.

Mai departe sînt descrise în ordine cronologică evenimentele dinaintea referendumului: „Народный подъем и сплочение, которое сразу назовут крымской весной, сформировалось за 7 дней. 22 февраля опаленный Майданом присягает Крыму Беркут. 23 февраля в Севастополе на многотысячном митинге против Украинского фашизма выбирают народного мэра Алексея Чалого. Одновременно, в Симферополе массовая запись в народное ополчение Крыма. 24 февраля в городах шествия и митинги, стихийные призывы к объединению с Россией. 25 февраля на митинге в Симферополе решение. Украинской власти Крым подчиняться отказывается. 27 февраля из Киева в Крым выезжает так называемый «поезд дружбы». Его формирует Игорь Мосейчук, один из главарей Правого сектора, который заявил, сепаратисты Крыма ответят за все. Для крымского ополчения наступал час X, когда приезжал поезд, в Симферополе должна была начаться карательная операция. Ополченцы двинулись на вокзал, встречать головорезов, прошедших через кровь Майдана”. 21:59:50 Михаил Шеремет, командир народного ополчения Крыма: „Мы сплотились против того, чтобы фашисты не зашли на нашу родную землю. Мы видели, как они там расправляются с центральной площадью Киева, вы видели, что от нее осталось, просто руины и пепел”.

Mihail Șeremet, comandatul separatiștilor din Crimeea (21:59:50), susține: „Мы сплотились против того чтобы Фашисты не зашли на нашу родную землю. Мы видели как они там распроявляютца с центральной площадью Киева, вы видели что от неё осталось, просто руины и пепел”.

În reportaj, autorul povestește despre oamenii din Crimeea care au confecționat scuturi proprii pentru a se apăra de „naționaliști”: „От автоматных очередей вряд ли могли защитить и доспехи, в которые облачились сами кузнецы, для встречи до зубов вооруженных националистов. Шли не с оружием, а с верой, и щиты красили в триколор” (imagini reconstituite: mulțime de oameni cu tricoloruri rusești care scandează „Севастополь! Крым! Россия!”; pe peronul unei gări, scuturile colorate în tricolorul Rusiei sînt unite și formează un drapel rusesc imens) .

În ordinea evenimentelor, este difuzată și declarația comandantului plutonului 4, Samvel Martoyan, care povestește cum a acaparat aeroportul din Simferopol, acesta fiind unul dintre

obiectivele strategice. Sînt prezentate imagini reconstituite cu echipa lui Samvel Martoyan, care este încercuită și ținută sub amenințarea armelor de apărătorii Maidanului. Acesta spune că la un moment dat, în spatele lor au oprit camioane din care au coborît soldați ai echipelor speciale ruse și i-au salvat. Martoyan mai povestește că, văzînd soldații ruși, ei au început să aplaude: „*Мы вас давно ждали!*” și cu toții au început să scandeze „*Россия Вперед!*”. Jurnalistul spune că în minute numărate, aeroportul a fost luat sub controlul forțelor separatiste.

Samvel Martoyan își exprimă bucuria că acum acest pămînt este parte a Rusiei.

În continuare, Vladimir Putin zice că inițial, Federația Rusă nu avea intenția de a separa Crimeea de Ucraina. Doar că ulterior, văzînd cum decurg lucrurile, el a dat indicații să se facă un sondaj de opinie în rîndul populației din Crimeea, din care rezultă că 75 de procente susțin ideea de aderare la Rusia: „*А вот, когда начались события, связанные с переворотом, с вооруженным и антиконституционным захватом власти, и эти люди оказались в опасности того, что над ними будут издеваться националисты. Тогда, конечно, мы об этом... Я, во всяком случае, сразу подумал. И первое, что я сделал, поручил опрос населения*”. Putin mai susține că alipirea Crimeii la Rusia nu înseamnă acaparare și că în regiune nu au fost introduse forțe armate adăugătoare, fiind astfel respectate înțelegerile anterioare care prevedeau că Rusia poate avea 20 de mii de soldați în Crimeea. De asemenea, președintele rus mai afirmă că acest lucru a fost făcut pentru a asigura activitatea normală a parlamentului din Crimeea. Aici a fost organizată o ședință extraparlamentară, în cadrul căreia a fost ales un nou guvernator al regiunii, iar Ianukovici, care era încă președinte al Ucrainei, l-a întărit pe Axeonov în funcție.

Referindu-se la anexarea cu succes a Crimeii la Rusia, Putin a declarat: „*Наше преимущество знаете в чем заключалось? В том, что я занимался этим лично. Не потому, что я все проглядел, а потому, что когда это делают первые лица государства, исполнителям легче работать. Они это чувствуют, понимают и знают, что они исполняют приказ, а не занимаются самоуправством. А когда государственная структура находится в разваленном или полуразваленном состоянии, то приказы либо вообще не отдаются, либо не доходя до исполнителей, либо в их легитимности есть большие сомнения*”.

Aproape de finalul emisiunii, protagoniștii filmului își exprimă bucuria că Crimeea a fost anexată la Rusia și nu a urmat soarta Donețkului și a Luganskului. Pentru un efect mai convingător, sînt prezentate rezultatele sondajului sociologic efectuat în rîndul populației vorbitoare de limbă rusă, care, în marea majoritate, susține anexarea Crimeii la Federația Rusă. Fapt ce ar fi coincis și cu rezultatele referendumului. Reporterul spune că doar reacția SUA și a Bruxelessului rămîne contrar opusă.

În cadrul interviului, Putin povestește despre ședința în care s-a decis soarta Crimeii și a orașului Sevastopol. Întreg discursul poziționează Rusia ca țară-erou, care a salvat Crimeea de teroarea Ucrainei și a făcut posibilă întoarcerea ei la ”baștină”.

Ultimele minute ale filmului sînt pozitive, ca într-un film cu final fericit. La un an de la evenimentele din Crimeea, Vladimir Putin oferă un nou interviu. Autorul programului îl întreabă pe Putin dacă ar fi procedat și astăzi la fel cu Crimeea, ca în 2014, la care acesta răspunde că Federația Rusă a acționat corect și că dacă Rusia nu s-ar fi implicat, în prezent Crimeea ar fi urmat soarta Donbasului sau poate chiar și mai rău. Putin mai menționează că o situație mai groaznică decît există acum în Lugansk și Donețk este greu de imaginat. Pe o notă pozitivă, acesta mai vorbește despre proiectele de dezvoltare a infrastructurii din Crimeea.

Prin conținutul său, filmul documentar ”Крым. Путь на Родину” reprezintă un instrument propagandistic de amploare, în scopul creării unui singur efect, și anume manipularea opiniei publice. Structura filmului este bazată pe reconstituirea unor evenimente prin intermediul tertipurilor de montaj, comentariilor și formulărilor, etichetărilor agresive și antistatale îndreptate împotriva Ucrainei. Astfel, filmul în cauză reprezintă un atentat direct la integritatea statului ucrainean. Iar pe fondul tabloului absolut negativ și denigrator pe care este prezentată Ucraina, Rusia este conturată ca un vector glorios și pacificator.

La difuzarea subiectului dat, postul de televiziune "RTR Moldova" a comis abateri de la prevederile art. 7 alin. (4) lit. a) b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului.

În perioada de raport, rezultatele monitorizării au atestat mai multe abateri de la prevederile Codului audiovizualului:

- Derogări de la art. 6 alin. (1) lit. din Codul audiovizualului: *"Radiodifuzorului îi este interzisă difuzare de programe care conțin orice formă de incitare la ură pe considerente de rasă, religie, naționalitate, sex";*
- Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (a) din Codul audiovizualului: *"Informația care compune știrea să fie veridică";*
- Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (b) din Codul audiovizualului: *"Pentru a asigura în cadrul emisiunilor informative ale radiodifuzorilor respectarea principiilor echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității, aceștia vor plasa fiecare știre astfel încât: să nu fie deformat sensul realității prin tertipuri de montaj, comentarii, mod de formulare sau titluri";*
- Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (c) din Codul audiovizualului: *"În cazul subiectelor ce vizează situații de conflict, să se respecte principiul de informare din mai multe surse";*
- Derogări de la art. 10 alin. (1) din Codul audiovizualului: *"În Republica Moldova, dreptul la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune sînt garantate de lege";*
- Derogări de la art. 10 alin. (2) din Codul audiovizualului: *"Apărarea drepturilor consumatorilor de programe este asigurată de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în a cărui sarcină este pusă coordonarea activității audiovizuale, precum și de către instanțele de judecată";*
- Derogări de la art. 10 alin. (5) din Codul audiovizualului: *"Radiodifuzorii sînt obligați să asigure obiectivitatea informării consumatorului de programe, favorizînd libera formare a opiniilor";*
- Derogări de la art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului: *"Titularul autorizației de retransmisie a unui serviciu de programe pe teritoriul Republicii Moldova care nu ține de jurisdicția statelor membre ale Uniunii Europene sau statelor membre ale Convenției europene privind televiziunea transfrontalieră este responsabil de corespunderea conținutului programului retransmis cerințelor prezentului cod";*
- Derogări de la art. 11 alin. (3) din Codul audiovizualului: *"Pînă la 1 ianuarie 2007, producția proprie și autohtonă cu caracter informativ și analitic difuzată de radiodifuzor va fi nu mai puțin de 65% în limba de stat. Începînd cu 1 ianuarie 2007, această producție va constitui nu mai puțin de 70%, iar din 1 ianuarie 2010, nu mai puțin de 80%":*
  - **09.03.2015** – volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 11,75% (12 min. 24 sec) din volumul total de 1 ore 44 min. 16 sec.;
  - **10.03.2015** - volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 24,95% (39 min. 18 sec.) din volumul total de 2 ore 37 min. 0 sec.;
  - **11.03.2015** - volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 29,36% (49 min. 07 sec.) din volumul total de 2 ore 47 min. 12 sec.;
  - **12.03.2015** - volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 14,43% (34 min. 37 sec.) din volumul total de 3 ore 58 min. 12 sec.;
  - **13.03.2015** - volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 11,76% (39 min. 33 sec.) din volumul total de 5 ore 34 min. 22 sec.;
  - **14.03.2015** - volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 13,24% (17 min. 25 sec.) din volumul total de 2 ore 10 min. 19 sec.;

- **15.03.2015** - volumul cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 0,46% (1 min. 24 sec.) din volumul total de 4 ore 28 min. 07 sec;
- Volumul total pentru 7 zile cu caracter informativ – analitic în limba de stat a constituit 13,82% (3 ore 13 min. 48 sec.) din volumul total de 23 ore 19 min. 28 sec.

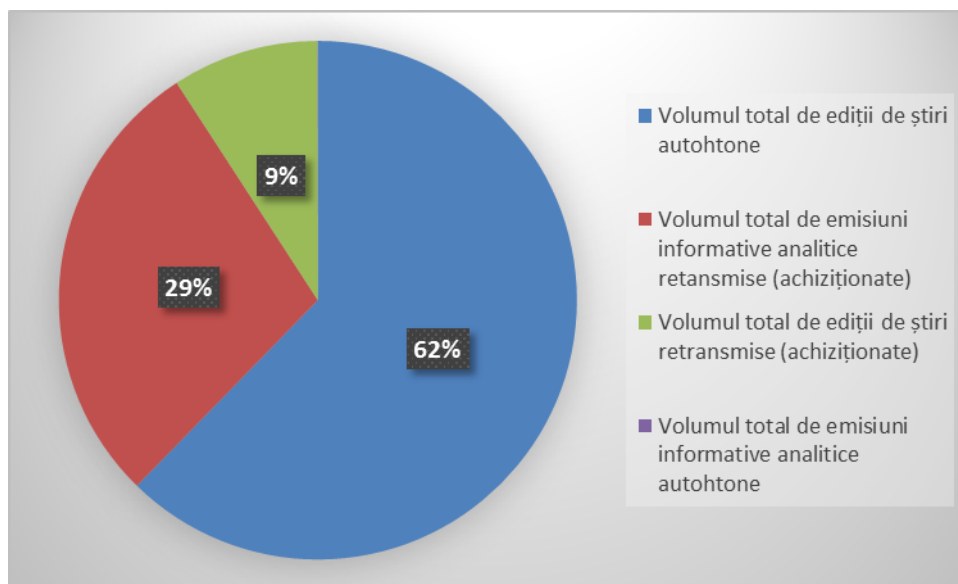
Ren Moldova

În perioada de raport 09-15.03.2015, subiectele consacrate conflictului ucrainean au fost realizate și difuzate într-o tonalitate moderat agresivă, nefiind exagerate nici prin durata acestora. Astfel, volumul de timp al subiectelor variază între 26 și 55 sec. Subiectele difuzate de postul de televiziune "Ren Moldova", s-au axat, în general, pe denigrarea autorităților ucrainene, acreditarea ideii că Uniunea Europeană și SUA sunt interesate în escaladarea conflictului, iar Rusia este prezentată ca unica parte promotoare a păcii. O deosebită intensitate și agresivitate, și o durată mai amre au aceste mesaje în emisiunile informativ-analitice de format documentar.

Prin aceste mesaje se promovează consecvent și continuu un discurs care incită la ură (art. 2, Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare). În reportajele difuzate în perioada de raport, părții ucrainene i se construiește imaginea de dușman, agresor, criminal, războinic, responsabil de dezastre și de omorul oamenilor pașnici, iar violențele și acțiunile militare ale separatiștilor, sunt prezentate că au scopuri pașnice.

Volumul total de programe informative analitice	Volumul total de programe informative analitice autohtone		Volumul total de programe informative analitice retransmise	
	32 ore 49 min. 15 sec. (62%)		19 ore 50 min. 44 sec. (38%)	
52 ore 39 min. 59 sec.	Volumul total de ediții de știri autohtone	Volumul total de emisiuni informative analitice autohtone	Volumul total de ediții de știri retransmise (achiziționate)	Volumul total de emisiuni informative analitice retransmise (achiziționate)
	32 ore 49 min. 15 sec. (prim audiție – 04 ore 11 min. 32 sec.)	0	04 ore 49 min. 35 sec.	15 ore 01 min. 09 sec.

Fig. 4. Ponderea programelor informative analitice

În perioada de raport, edițiile de știri din Federația Rusă au fost difuzate doar pe parcursul a trei zile. Totodată, menționăm că la postul de televiziune "Ren Moldova", ponderea emisiunilor realizate în format documentar este considerabilă. Astfel, au fost difuzate următoarele emisiuni: „**Наркотики террора**” (data de difuzare: 12.03.2015, ora: 12:30, durata: 28 min. 04 sec., cu reluare la 13 martie – ora: 17:41:55, și 14 martie – ora: 22:38:34); „**Территория заблуждений**” (data de difuzare: 10.03.2015, ora: 03:05:36, durata: 2 ore 59 min. 34 sec.); „**Территория**

зablуждений (data de difuzare 13.03.2015, ora de difuzare: 02:34:17, durata: 1 oră 01 min. 51 sec.); **"Военная тайна"** (data de difuzare: 14:03:2015, ora de difuzare: 13:51:54, durata: 3 ore 7 min. 3 sec.).

Subiectele difuzate de postul de televiziune "Ren Moldova" s-au axat, în general, pe situația din Ucraina, prezentând informații scurte într-o conotație ușor negativă. Astfel, la data de 10.03.2015 (19:34:57) a fost difuzat un subiect despre restabilirea zonelor rezidențiale în apropierea aeroportului din regiunea Donețk.

În cadrul subiectului se menționează că de câteva luni la rând, în regiune nu au încetat luptele, motiv din care distrugerile sînt foarte mari. Pentru mai multă greutate emotivă au fost puse pe post declarațiile unui preot, care susține că un bombardament a început chiar în timpul slujbei religioase: *"Все хотят ... звонят каждый день и плачутся, батюшка мы хотим вернуться, но не знаем куда... потому что всё жильё разбито... ну здесь, вообще. здесь просто "зона отчуждения", здесь все время, когда сюда заезжаю, хочется себя уцлинуть, что бы проснуться и не видеть этого кошмара, который вокруг"* (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect difuzat reflectă situația din regiunea Donbas, în care se relatează că locuitorii din această regiune se întorc pe la casele lor, chiar dacă persistă o situație economică grea, iar armata ucraineană încă nu și-a retras armamentul: *"Уже сколько этих перемирий было, два или три было объявлено, и все равно долбили и все равно бомбили нас. Эта такая чушь, это либо дислокация происходит сейчас, либо это ... я не знаю просто объяснения"* (11.03.2015 – 19:42:36) (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect în care forțele ucrainene sînt prezentate în lumină negativă este reportajul difuzat la ora 19:43:50, tot la această dată. Conform spuselor prezentatoarei, locuitorii din Debalțevo susțin că în apropierea orașului se ascund 200 de radicali din "Правый Сектор", care nu au reușit să se retragă. Aceștia încearcă să se retragă la combatanții săi, însă toate drumurile sînt controlate de "ополченцы". În reportaj sînt prezentate afirmațiile unui locuitor: *"Мне нравится, что Дебальцево находится уже в руках ополчения, не дают, что бы они соединялись со своими в Артемовске, а до Артемовска 70 км. – там зря не пройдешь ... ни жратвы, ничего нет, стараются переодеться и удрать"* (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Despre faptul că Kievul încă nu cedează din poziții vine să relateze subiectul din 12.03.2015, difuzat la ora 19:43:28. Acesta începe cu comentariul prezentatoarei, care menționează: *"Киев нарацивает вооружения у границ с Луганском. Сегодня об это в Совете федерации сказал представитель ЛНР, Владислав Дэйнгга. По его словам в Донбассе все еще находятся украинские танки и артиллерия, и это угрожает сорвать перемирие. Политик заметил, что времени на признание особого статуса Донбасса остается все меньше"*. Pentru mai multă convingere, pe post sînt puse declarațiile directe ale acestuia: *"У нас остается менее трех дней. Из этих трех дней только два рабочие, на сколько мне известно, не только не поставлен на повестку дня этот вопрос, а даже не зарегистрирован в проекте постановления по данному вопросу"* (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Pe fundalul subiectelor în care autoritățile de la Kiev sînt denigrate, Rusia și forțele separatiste sînt prezentate în aspect pozitiv și în calitate de eroi, fiind gata să vină în ajutor în orice moment. Așadar, la data de 10.03.2015 (19:35:41) a fost difuzat un subiect în care se relatează despre "salvatorii din Rusia" care au adus în regiunea Donețk 200 de tone de mărfuri destinate familiilor minerilor care au decedat în urma exploziei din mină. De asemenea, se menționează că au fost livrate medicamente și aparataj medical. Despre aceasta vine cu comentarii reprezentantul Ministerului Situațiilor Excepționale din Rusia, Vladimir Stepanov: *"Мы сформировали дополнительную колонну с гуманитарной помощью, потому что понимаем, какое сейчас там состояние, мы работаем в прямом контакте по доставке гуманитарной помощи"*

непосредственно для семей, в первую очередь погибших, пострадавших, мы эту помощь доставили...”.

Un alt subiect care vine să relateze despre faptul că în regiunea Donețk a început distribuirea ajutoarelor umanitare din Rusia a fost difuzat la data de 12.03.2015 (19:42:50). În cadrul subiectului se menționează că ajutoarele umanitare sînt împărțite, în primul rînd, familiilor cu copii, iar în oraș activează mulți voluntari care distribuie ajutoarele umanitare persoanelor incapabile, dintr-un anume motiv, să ajungă la punctele de distribuire. La finele subiectului, o locuitoare vorbește despre importanța ajutorului primit.

O altă mostră de partizanat prorus este subiectul difuzat la data de 12.03.2015 (19:44:50). În cadrul căruia, Rusia este prezentată în lumină pozitivă, în timp ce UE este catalogată drept o forță violentă. Astfel, este difuzată poziția politicianilor italieni care solicită de la UE schimbarea atitudinii față de Rusia. Cel mai emoționant și-a expus poziția deputatul independent Matteo Salvini, care acuză UE de duble standarde, sugerînd reînnoirea dialogului constructiv cu Moscova: *”Россия более демократична, чем ЕС в своем нынешнем виде. Европа опасна и провоцирует насилие. О каком мире вы говорите, если вводите идиотские экономические санкции, от которых страдает и Россия и вы сами, вы должны сотрудничать с Москвой, а не развязывать войну”.*

În perioada de referință nu a fost scăpată din vizor nici denigrarea SUA. Așadar, în cadrul subiectului din 10.03.2015 (19.36.49), telespectatorii au fost informați că președintele Venezuelei, Nicolas Maduro, l-a acuzat pe președintele SUA, Barack Obama, de încercarea de a produce o lovitură de stat în Venezuela și chiar în SUA. Președintele Venezuelei, Nicolas Maduro, a spus că pericolul cel mai mare al cetățenilor din SUA este președintele și Guvernul său, care finanțează atît uciderea teroristilor, cît și a oamenilor pașnici: *”Президент Обама решил пуститься по безвыходному пути, пути провала, он решил оставить о себе такую же память как Ричард Никсон и Джордж Буш, именно так его будут помнить сегодня, народ Венесуэлы миролюбив, и вы, Барак Обама, не в праве нападать на него или провосглощать его угрозой народа США”* (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

În cadrul subiectului din data de 12.03.2015 (19:39:18) se face trimitere la declarațiile xenofobe ale generalului american Robert H. Scales, făcute în direct la canalul de televiziune ”Focus News” din SUA. Acesta s-a adresat militarilor ucranieni cu ideea că Ucraina poate să iasă din criză doar cu prețul uciderii cîtor mai mulți ruși, iar pentru aceasta e nevoie de susținerea militarilor americani: *”На Украине уже все решено. Единственно, как США может повлиять на происходящее в регионе и изменить ситуацию, это начать убивать русских, убивать так много русских, что даже российские медиа не смогли бы скрыть тот факт, что русские возвращаются на родину в гробах”* (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. și 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Dacă în perioada de referință postul de televiziune ”Ren Moldova” a retransmis selectiv ediția de știri ”Новости 24”, atunci programele cu ample reportaje documentare realizate de postul de televiziune rusesc ”Рен ТВ” au fost difuzate aproape zilnic.

Cele mai reprezentative în acest sens au fost următoarele:

Filmul documentar **„Наркотики террора”**, difuzat în cadrul serviciului de programe al postului TV „Ren Moldova” din 12 martie (12:30), cu reluare la 13 martie (17:41:55) și 14 martie (22:38:34). Pocedee specifice propagandei au intervenit și într-un documentar care reflectă rezistența curzilor din Siria în fața armatei Statului Islamic. Filmat în orașul Kobani, bastion al curzilor, documentarul abundă în scene de violență dură, cum ar fi aruncarea unui om de pe zid, executarea unui grup de curzi prin împușcare, tăierea capului unui preot creștin, împușcarea unui prizonier etc.

Conform chirurgului sirian Ahned Hicmed și comandantului de detașament Rebar, militanții Statului Islamic luptă sub influența drogurilor. Urmează mai multe afirmații după cadru cum că anume drogurile sînt cauza durității și neînfricării militanților islamici. Se afirmă că a fost elaborat

un drog nou, o formă deosebit de efectivă a amfetaminului, probată în Egipt, apoi *folosită pe Maidan*. *Ultima afirmație este ilustrată prin cadre de arhivă realizate la Kiev, cu aruncarea sticlelor de cocktail Molotov în forțele de ordine*. În continuare se afirmă că practica administrării substanțelor narcotice înainte de executarea misiunilor devine o rutină în armatele mai multor țări, dându-se exemplul pilotului american Garry Shmidt, care, sub influența drogului, a bombardat pozițiile aliaților în loc de cele ale talibanilor. Veteranul forțelor armate ale SUA de proveniență rusă Michael Cuper confirmă utilizarea substanțelor narcotice.

Deși programul documentar „Наркотики террора” nu abordează în mod direct situația din Ucraina, acesta conține afirmații insultătoare la adresa poporului ucrainean, care ar insufla ideea că provocările de pe Maidan s-au soldat cu drogarea oamenilor nemulțumiți de conducerea de la Kiev. O idee eronată care a fost desfășurată prin aducerea unor exemple care nu au între ele nici o tangență (exemplul pilotului american Garry Shmidt).

Adtfel, au fost comise derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

”**Территория заблуждений**” (data de difuzare: 10.03.2015, ora: 03:05:36, durata: 2 ore 59 min. 34 sec.) – program TV realizat în format documentar și prezentat de Igor Prokopenko, propagă ideea că originea capitalistă, ce își are rădăcinile în America, este antiumană, este promotoare a dezbinării și urii, în lume. Astfel, în introducerea prezentatorului Igor Prokopenko afirmă că însuși capul Bisericii Catolice, Papa de la Roma, s-ar fi declarat împotriva sistemului existent, susținând că ordinea mondială este cultul puterii și al banilor, iar capitalismul nu este altceva decât ”o nouă formulă a tiraniei mondiale”.

SUA este prezentată ca un stat dictator care deține puterea absolută și controlul asupra poporului său, pe care îl conduce în cel mai penibil mod. Astfel, sînt descrise situații în care în câmpul muncii sînt implicați minorii (la plantații de tutun) și condițiile jalnice de care aceștia au parte. La fel, sînt aduse argumente precum că capitalismul ar fi distrus America, iar multe familii au ajuns la cel mai jos nivel de trai.

În continuare, prezentatorul susține că din America, capitalismul s-ar fi răspîndit și în Rusia, unde după modelul american, emigranții ilegali veniți din fostele republici sovietice locuiesc în condiții mizerabile în această țară. Acesta aduce acuzații și capitalismului european, în care domină un sistem de spitalizare antiuman, unde oamenii cu o situație financiară mai dificilă sînt expuși chiar și la eutanasiere: „*Это европейская страна, в которой предлагают убивать людей только за то, что у них нет возможности оплачивать дорогостоящую медицинскую помощь*”.

Referindu-se la situația actuală din Ucraina, jurnalistul Igor Prokopenko aduce învinuiri SUA precum că ar fi interesată în declanșarea unui nou război, furnizînd, astfel, armament Kievului: „*Политики настойчиво требуют, чтобы Америка предоставила Украин современное вооружение: танки, артиллерийские установки, ракеты. Всем понятно, что все это приведет к большому кровопролитию... Именно им необходимо война*”. În acest context, sînt prezentate secvențe video cu o companie din SUA care produce armament: avioane militare de tip dronă sau Boeing, rachete etc.

Acesta mai afirmă că la o zi de la semnarea Acordului de la Minsk, Congresul Statelor Unite ale Americii i-ar fi cerut președintelui american Barack Obama să acorde ajutor militar Kievului, concluzionînd că Partidul Republican își dorește cu tot dinadinsul ca războiul din Ucraina să continue.

În susținerea celor spuse de prezentator, sînt puse pe post declarațiile jurnalistului american John Kaminski: *Американская экономика всегда основывалась на продаже оружия. Вторая часть экономики – это теневая экономика, я говорю о продаже наркотиков. Америка всегда производила оружие и всегда могла найти покупателей этого оружия*”.

Pentru a prezenta situația drept una critică, Igor Prokopenko vine cu următoarele afirmații: „*Таким образом, акулы военно-промышленного комплекса получают астрономические прибыли, уже десятки лет. Именно столько Вашингтон непрерывно воюет. Разумеется, США вели и ведут боевые действия, решая сразу множество задач. Чтобы получить*

сверхприбыли, американские магнаты готовы устроить целый спектакль и выдумать новых врагов. Они готовы на любые подлоги и лжесвидетельство в погоне за дополнительным долларом”.

De asemenea, sînt difuzate și declarațiile președintele Academiei pentru Probleme Geopolitice din Rusia, Konstantin Sivkov: „Чтобы ВПК (Военно-промышленный комплекс) работал, чтобы он не рассыпался, он должен выпускать в больших количествах американскую военную технику. Эта техника должна где-то применяться, потому что, если она не будет применяться, ее надо утилизировать, а это еще дополнительные деньги. Поэтому американский ВПК заинтересован в том, чтобы развязывались войны, конфликты”.

În concluzie, jurnalistul declară că în SUA este dificil ca un om de rînd să aibă dreptul la un proces echitabil, din motiv că oamenii de afaceri („акулы большого бизнеса”) sînt gata să omoare pentru bani, nu numai cetățenii străini, dar și propriul popor prin legalizarea businessului de droguri (secvențe video cum persoane procură marijuana, cum fumează) sau prin extragerea gazului natural din pămînt (imagini video în care apar oamenii care suferă din cauza consumului de apă potabilă cu un sporit conținut de metan): „Но бизнес на это махнул рукой, ведь он здесь получает прибыль и то, что кто-то чем-то отравился не более чем издержки, а если кто-то будет возмущаться, то его можно запросто привлечь к суду и оштрафовать за клевету, потому что в США доказать, что вас травят, когда вам противостоят адвокаты с миллионными зарплатами, крайне сложно”.

Programul documentar ”Территория заблуждений” a constituit în sine un material propagandistic bine gîndit și structurat pe fundalul denigrării SUA, care este prezentată ca unicul stat vinovat și cointerestat în continuarea războiului din Ucraina. Drept exemple sînt aduse intențiile Americii la nivel de stat de a livra armament în Ucraina.

Adtfel, au fost comise derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

În perioada de referință, programul documentar ”Территория заблуждений”, realizat și prezentat de Igor Prokopenko, a fost difuzat și la data de 13.03.2015 (ora de difuzare: 02:34:17, durata: 1 oră 09 min. 51 sec.), în cadrul căruia s-a vorbit despre asasinarea opozantului rus Boris Nemțov.

Igor Prokopenko susține că atît SUA, cît și Europa depun maximum efort de a manipula opinia publică referitor la asasinarea politicianului rus Boris Nemțov, învinuind, astfel, de cele întîmplate Kremlinul. În acest sens, sînt aduse drept exemplu titlurile unor articole din publicațiile internaționale: ziarul britanic *The guardian* a publicat un articol cu titlu ”Убийство Немцова – начало новой эры для Путина”; ziarul american ”*The Times*” a postat articolul ”Другая эпоха, но фашистская тактика та же ” sau ”После убийства Бориса Немцова Россия стала еще больше напоминать фашистскую Италию 20-х годов”; în ziarul german ”*Die Welt*” a apărut articolul ”С Борисом Немцовым умерла частичка надежды”. În opinia jurnalistului, aceste materiale constituie informații provocatoare la adresa Rusiei, în special împotriva președintelui Rusiei, Vladimir Putin.

În susținerea celor spuse de prezentator sînt prezentate declarațiile deputatului asasinat Boris Nemțov: ”Я боюсь, что Путин убьет меня. Я верю в то, что он был одним из тех, кто развязал войну на Украине. Я испытываю к нему неприязнь”.

În continuare, sînt difuzate secvențe video privind relațiile bune în care s-ar fi aflat opozantul rus Boris Nemțov cu conducerea de la Kiev. Așadar, sînt puse pe post declarațiile președintelui Ucrainei, Petro Poroșenko, referitoare la moartea acestuia: ”Для меня Немцов является символом россиянина, который связывает, который искренне, с уважением относится к Украине. Кто-то этого очень боялся, Борис не боялся... а палачи боялись”.

Igor Prokopenko este de opinia că această prietenie este una falsă și că Boris Nemțov manipula cu opinia publică din Ucraina, spunîndu-le acestora tot ce doresc să audă: ”Вашего Немцова очень любили киевские власти. На Украине он бывал часто, выступал на антироссийских митингах под общие скачки и проклятия в адрес москолей, как говорится,

что было – то было. Ходил на телевидение, говорил то, что нравится толпе, особый шарм его выступлениям придавало то, что говорил Борис Немцов не просто от себя, а как бы от лица будущей демократической власти России”.

Cu referire la decesul opozantului rus Boris Nemțov, jurnalistul a afirmat că acesta a fost asasinat după un scenariu bine organizat de oponenții din Vest în scopuri propagandistice, pentru a destabiliza situația politică din Rusia. Drept exemplu, acesta susține că revoluționarii de pe Maidan predau lecții opozanților ruși cum să se opună miliției, să organizeze proteste în masă pentru a începe o răscoală.

De asemenea, Igor Prokopenko mai susține că de moartea lui Boris Nemțov se face vinovat Mihail Hodorkovski, fost oligarh rus și opozant al președintelui Vladimir Putin, care l-ar fi ucis pe acesta împreună cu alți ucraineni de pe Maidan.

Jurnalistul invocă faptul că, deși Boris Nemțov a criticat dur autoritățile rusești, Rusia niciodată nu a răspuns provocărilor aduse de către acesta. Drept argument sînt prezentate rapoartele întocmite de Boris Nemțov în care acesta învinuiește Rusia de destabilizarea situației din Ucraina (sînt difuzate secvențe video de la un protest organizat de Boris Nemțov în cadrul căruia acesta declară: *”Путинская Россия развязала войну на Украине, она должна отстать от независимой страны”*).

O altă idee desfășurată în respectivul program este denigrarea SUA prin învinuirea acesteia de mai multe conflicte armate care au avut loc în lume. Astfel, jurnalistul afirmă că Lituania, Tunisia, Egipt, Algeria, Libia și-au declarat independența prin declanșarea unei revoluții de care se fac vinovate SUA: *”Правители этих стран свергались один за другим, причем по проверенной американской традиции перемены нужно начинать с кровью,, sau ”Поразительно, но революция в Ливии началась точно также, как на Украине, с провокациями во время мирных демонстраций,,.* Afirmațiile acestuia sînt însoțite cu imagini cu tehnică militară, împușcături, vărsări de sînge, mulțime de oameni nemulțumiți, disperăți, agresivi care boicotează împotriva regimului.

De asemenea, în continuare sînt puse pe post declarațiile fostului lider libian Muammar Kadhafi, care acuză SUA de implicarea acestora în treburile interne ale Libiei: *”Они хотят разрушить нашу страну, забрать себе нефть, свободу, публичную власть в Ливии. Они разрушат государство потому, что вы им безразличны. Вы пожалеете об этом, но будет слишком поздно”.*

În susținerea celor declarate de liderul libian Muammar Kadhafi, jurnalistul face următoarele afirmații: *”А через месяц после этого обращения Муамар Кадafi будет свергнут не смотря на почти 100% поддержку населения. Столицу Ливии разбомбят силы НАТО под предлогом так называемой миротворческой миссии, погибнут 40 тысяч мирных граждан,,.* Pe aceeași linie, acesta continuă să denigreze SUA, specificînd că America este gata la orice pentru a-și atinge scopurile: *”Грязная технология в разжигание революции это настоящий конёк Соединенных Штатов. Власти США готовы пойти на все, чтобы добиться выгоды для своей страны, убийства, провокаций, подлог. Все приемы хороши, когда нужно подчинить ту или иную страну, или устроить революцию”.* Așadar, prezentatorul Igor Prokopenko susține în continuare că războiul din Irak a fost provocat de America prin intermediul unui site al companiei Hill+Knowlton Strategies și că specialiștii din această companie dețin cele mai desăvîrșite metode de manipulare. Se face trimitere la un caz (recunoscut de către organizațiile internaționale de jurnalism, drept unul de dezinformare, în scopul manipulării opiniei publice în favoarea introducerii trupelor americane în Irak), cel al adolescentei de 15 ani, care acuză soldații Irakieni de omorîrea pruncilor într-o maternitate. Acesta mai susține că în anul 1990, la serviciile acestei companii a apelat James Baker, fostul secretar de stat american, cu scopul de a convinge societatea americană că în Irak trebuie declanșat un război. Din spusele comentatorului, reprezentanții companiei, pentru a fi cît mai convingători, au înscenat un scenariu plin de minciuni la baza căruia a stat o adolescentă de 15 ani, care a jucat foarte bine teatru. Sînt difuzate secvențe cu o fată care plînge și învinuiește soldații irakieni de uciderea civililor: *”Я увидела иракских солдат, которые заходили в больницу с оружием, они взяли детей из инкубаторов и положили их умереть на холодном*

полу”. Comentatorul adaugă că datorită acestor declarații false s-a decis ca America să sprijine Kuwaitul în războiul cu Irak. Însă mai târziu s-a constatat că declarațiile au fost false datorită campaniei de PR a Hill+Knowlton Strategies, companie ce a fost remunerată pentru acest serviciu cu circa 11 mln. dolari, iar adolescenta nu era asistentă medicală, ci fiica ambasadorului Kuweitului, țara de partea căreia a și luptat America.

În continuare se afirmă că în afara statului american, SUA ar deține penitenciare secrete în care sînt răpiți și deținuți oamenii incomozi acesteia. În acest sens sînt prezentate declarațiile unor activiști pentru drepturile omului, Dic Marti: „*Все, что они сделали, является незаконным. Эти тюрьмы незаконны, их существование нарушает права всех стран Европы*”; Djon Sifton: „*Применялись несколько способов пыток, лишение сна, болевое физическое воздействие. Это применялось к подозреваемым в связи с „Алькайдой”*”.

Igor Prokopenko mai afirmă că după răspîndirea informației despre aceste penitenciare, o parte din deținuți au fost trimiși în Ucraina. Urmează detalii despre aflarea unor penitenciare ale CIA pe teritoriul Ucrainei. Conform spuselor jurnalistului, într-o unitate militară din regiunea Kievului se află un penitenciar secret al CIA, unde, probabil, a fost ținut și fiul fostului lider politic al sîrbilor bosniaci Radovan Karadzici – Alexandr Karadzici, după ce a fost răpit. Anume aici se află și punctul de suprapunere a cetățenilor ucraineni pentru războiul împotriva autoproclamatelor republici ucrainene (Донецкая Народная Республика și Луганская Народная Республика). De asemenea, acesta mai adaugă: „*Впрочем, Украина уже давно закрывает глаза на многое, лишь бы угодить большому брату – США*”.

În susținerea celor spuse, Igor Prokopenko mai precizează că și experții consideră că vinovați de provocarea războiului din Ucraina sînt grupurile speciale americane în frunte cu președintele CIA, John Brennan, care, după o vizită întreprinsă la Kiev, trupele militare au început cruciada spre sud-estul țării. Afirmările acestuia sînt însoțite de imagini din timpul unor proteste și militari aflați în acțiune din timpul războiului.

Deși în cadrul programului documentar ”Территория заблуждений” au fost abordate două subiecte, pe de o parte, despre circumstanțele în care a fost asasinat fostul politician rus Boris Nemțov, iar pe de altă parte, despre SUA, cert este faptul că în ambele cazuri s-a urmărit denigrarea Ucrainei și, în special, SUA, prin multiplicarea acuzațiilor la adresa lor.

Adtfel, au fost comise derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

Programul ”**Военная тайна**” (data de difuzare: 14:03:2015, ora: 13:051:54, durata: 3 ore 7 min. 3 sec.), realizat și prezentat de Igor Prokopenko, abordează din start subiectul despre situația deplorabilă în care se află armata ucraineană, deși aceasta este ajutată de SUA și NATO. Astfel, sînt difuzate imagini video însoțite de comentariile jurnalistului, care afirmă următoarele: „*Кроме старых венгерских танков в распоряжение вооруженных сил Украины есть и английский БТР Саксон, правда, тоже списанные 10 лет назад*”; “*Британия продала Украине просроченные БТР, а Канада отдала в дар непригодную военную форму*” sau „*По мнению многих аналитиков даже, если киевские силовики были бы одеты как Рэмбо и обладали самым передовым вооружением, вряд ли это помогло бы украинской армии лучше воевать. Ведь как таковой армии в стране не существует. Действуют отдельные подразделения и части, которые между собой даже не очень хорошо скоординированы*”.

În susținerea celor spuse de jurnalist sînt prezentate declarațiile lui Alexei Juravliov, deputat în Duma de Stat și președinte al partidului ”Patria”: „*Может воевать только регулярная армия. А регулярной армии на Украине нет. Там есть часть добровольческих батальонов, и есть там так называемые вооруженные силы Украины, которые в себя включают абсолютно необученных и не очень хорошо вооруженных, полуголодных солдат. Как они будут воевать? Моральный дух вообще на нуле*”.

În continuare sînt difuzate imagini video cu un grup de oameni înarmați în stare avansată de ebrietate, care încearcă să înarneze un aruncător de grenade, astfel, dîndu-se de înțeles că aceștia ar fi soldați ucraineni. O altă secvență video prezentată de postul rusesc este despre un accident auto

cu implicarea unei mașini blindate, în urma căruia mașina a derapat într-un șanț. După spusele jurnalistului, vinovat s-ar face șoferul automobilului: *“Он чуть была не убил своих сослуживцев потому что был пьян”*.

Cu referire la instrucțiunile oferite de NATO și SUA armatei ucrainene, Igor Prokopenko face următoarele afirmații: *”После Дебальцево, где доблестная украинская армия понесла сокрушительные потери... Правда, эксперты считают – Американский опыт украинцам вряд ли пригодится. Ведь среди натовских и американских генералов мало хороших специалистов военного дела... По мнению аналитиков все, что умеют военачальники НАТО и США, это воевать с плохо вооруженными отрядами иракских партизан или афганских талибов. А подразделения Новороссии – это не какое-то сборище моджахедов, это настоящая армия. Поэтому в войне против подразделений ДНР и ЛНР опыт американских инструкторов вряд ли пригодится... „Оказалось, что Домбасс – не Багдад, и даже не Белград. Просто так беззащитно бить артиллерией или отбомбить самолётами по испытанным американско-натовской технологии не получилось”... „На территории военной базы в Эстонии инструкторы НАТО обучают украинских националистов методам ведения диверсионно-террористической деятельности и приемам партизанской войны. Однако, натовский курс молодого бойца не помог нацгвардии победить ополченцев ДНР и ЛНР, которые за короткое время научились отлично воевать”*.

Rezultatele unor soldați din armata ucraineană sînt calificate de jurnalist ”drept unele foarte slabe”: *“Вернувшись из Дебальцевского котла встречаются как героев. Хотя воевали они плохо”* sau *„По мнению военных экспертов радоваться особо нечему. Воевали плохо, понесли большие потери. Не говоря о том, что сами карательные операции против жителей Домбасса освободительной войной явно не назовешь”*.

De asemenea, nu au fost trecute cu vederea și autoritățile de la Kiev, care au fost învinuite că ascund cifra victimelor implicate în conflictul armat: *„Кроме того, говорят эксперты, многие убитые силовики числятся пропавшими без вести. Киевской власти это выгодно вдвойне, ведь родным погибших не надо выплачивать компенсации. Пропал человек, сам виноват. С другой стороны, скрывая истинные масштабы потерь, киевские военачальники заботятся о собственной репутации перед западными покровителями. Кому интересно признавать, что их солдаты плохо воюют”*.

Declarațiile expertului militar rus Victor Litovkin vin să accentueze starea deplorabilă, jalnică a armatei ucrainene, care luptă fără valori: *„Кроме бездарности украинских генералов, кроме воровства в украинской армии и коррупции, которые там процветают, еще очень важен моральный фактор. Дело в том, что украинская армия не знает за что она воюет, за интересы олигархов, за непонятную территориальную целостность Украины, за украинство, как говорит Порошенко. Непонятно за что. Почему они должны проливать свою кровь, и еще не получая от них ни денег, ни наград”*.

În continuare, Igor Prokopenko face o comparație între Ucraina condusă de ex-președintele Victor Ianukovici și Ucraina condusă de președintele Petro Porosenko: *“Прошел год с тех пор, как на Украине свершилось революция достоинства, и на смену ненавистному Януковичу пришел бывший министр его же правительства, а по совместительству шоколадный король Порошенко. Что изменилось? Очень многое. Страна не стала членом Евросоюзом, не получила безвизовый проезд в Европу, не получила дешевые кредиты, не полетела в космос. Страна получила гражданскую войну, разваливающую государство, рухнувшие зарплаты и пенсии плюс профашистскую элиту, беззаконие и нарушение прав человека. Потому что, когда среди белого дня людей макают в мусорку, а власть делает вид, что ничего не происходит, это что угодно, но только не демократия”*.

Cu referire la UE, jurnalistul încearcă să demonstreze că aspirațiile și direcția spre care se îndreaptă Ucraina sînt greșite: *„За последние годы уровень жизни большинство стран новичков Евросоюза не улучшился, а напротив ухудшился. Что же происходит? И почему Евросоюз, в который по инерции стремятся наши бывшие братья, некоторые его члены собираются покидать”*. Afirmațiile jurnalistului sînt însoțite de imagini video în care apar

fermieri spanioli care au adus tone de piersici în fața administrației locale. Aceștia au ars drapelul UE ca semn de protest a politicii de austeritate întreprinse împotriva Rusiei. Unul din motivele revoltei a protestatarilor ar fi lipsa pieței de desfacere. De asemenea, sînt difuzate și secvențe video cu drapelul UE care se află în flăcări, fiind incendiat de cîțiva greci pe o scenă improvizată; imagini în care ungurii cer conducerii statului desfășurarea unui referendum privind ieșirea Ungarei din UE; imagini cum un grup de italieni scot drapelul UE de pe clădirile administrative și arborează drapelul lor național.

Se face o descriere detaliată a statelor care se confruntă cu o criză economică profundă după aderarea la UE, iar ca exemplu sînt aduse Grecia, Ungaria, Polonia, Bulgaria, România, Spania și Țările Baltice.

Programul **”Военная тайна”**, care s-ar traduce ”Secret militar”, conține informații defăimătoare la adresa armatei ucrainene, care, deși este ajutată de NATO și SUA prin acordarea echipamentului militar, instrucțiuni etc., se află într-o stare deplorabilă și jalnică. De asemenea, situația din armata ucraineană este prezentată și prin numărul persoanelor înrolate, dar și prin nivelul slab de pregătire a acestora, care, în opinia realizatorului emisiunii și a celor care și-au expus opinia pe parcursul acestui program, luptă pe cîmpul de luptă fără valori, făcînd astfel interesul Kievului.

Adtfel, au fost comise derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).

În perioada de raport, rezultatele monitorizării au atestat mai multe abateri de la prevederile Codului audiovizualului:

- **Derogări de la art. 6 alin. (1) lit. din Codul audiovizualului:** *”Radiodifuzorului îi este interzisă difuzare de programe care conțin orice formă de incitare la ură pe considerente de rasă, religie, naționalitate, sex”;*
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (a) din Codul audiovizualului:** *”Informația care compune știrea să fie veridică”;*
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (b) din Codul audiovizualului:** *”Pentru a asigura în cadrul emisiunilor informative ale radiodifuzorilor respectarea principiilor echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității, aceștia vor plasa fiecare știre astfel încît: să nu fie deformat sensul realității prin tertipuri de montaj, comentarii, mod de formulare sau titluri”;*
- **Derogări de la art. 7 alin. (4) lit. (c) din Codul audiovizualului:** *”În cazul subiectelor ce vizează situații de conflict, să se respecte principiul de informare din mai multe surse”;*
- **Derogări de la art. 10 alin. (1) din Codul audiovizualului:** *”În Republica Moldova, dreptul la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune sînt garantate de lege”;*
- **Derogări de la art. 10 alin. (2) din Codul audiovizualului:** *”Apărarea drepturilor consumatorilor de programe este asigurată de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în a cărui sarcină este pusă coordonarea activității audiovizuale, precum și de către instanțele de judecată”;*
- **Derogări de la art. 10 alin. (5) din Codul audiovizualului:** *”Radiodifuzorii sînt obligați să asigure obiectivitatea informării consumatorului de programe, favorizînd libera formare a opiniilor”;*
- **Derogări de la art. 11 alin. (3) din Codul audiovizualului:** *”Pînă la 1 ianuarie 2007, producția proprie și autohtonă cu caracter informativ și analitic difuzată de radiodifuzor va fi nu mai puțin de 65% în limba de stat. Începînd cu 1 ianuarie 2007, această producție va constitui nu mai puțin de 70%, iar din 1 ianuarie 2010, nu mai puțin de 80%”;*

- **09.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 52,24% (1 oră 44 min. 51 sec) din volumul total de 3 ore 20 min. 04 sec.;
- **10.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 26,91% (2 ore 25 min. 18 sec.) din volumul total de 8 ore 59 min. 37 sec.;
- **11.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 24,99% (2 ore 45 min. 59 sec.) din volumul total de 11 ore 02 min. 39 sec.;
- **12.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 39,13% (2 ore 52 min. 25 sec.) din volumul total de 7 ore 20 min. 16 sec.;
- **13.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 31,15% (2 ore 46 min. 38 sec.) din volumul total de 8 ore 54 min. 09 sec.;
- **14.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 15,03% (1 oră 22 min. 45 sec.) din volumul total de 9 ore 08 min. 49 sec.;
- **15.03.2015** – volumul cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 34,48% (1 oră 13 min. 25 sec.) din volumul total de 3 ore 32 min. 43 sec.;
- Volumul total pentru 7 zile cu caracter informativ-analitic în limba de stat a constituit 29,03% (15 ore 11 min. 21 sec.) din volumul total de 52 ore 18 min. 17 sec.

Rossia 24

În perioada de raport, analiza calitativă a serviciilor de programe „Rossia 24” din 09-15 aprilie 2015 a fost făcută în baza emisiilor orelor prime-time serale.

Materialele s-au axat pe subiecte ce vizează situația din Ucraina, realizate tendențios și unilateral constituind propagandă atât prin modul de prezentare a materialelor, cât și a volumului acestora, prin difuzarea lor, 24 din 24 de ore, are loc manipularea opiniei publice din Republica Moldova și susținerea informațională a forțelor separatiste. Concomitent, sînt denaturate pozițiile SUA și Uniunii Europene față de conflictul din Ucraina.

În buletinele de știri sînt propagate următoarele mesaje:

- Ucrainenii se înarmează și se pregătesc de un nou război, numai reprezentanții autoproclamatelor republici depun eforturi pentru a menține pacea;
- Soldații ucraineni și armata ucraineană este responsabilă de distrugerile din zonele de est și de moartea oamenilor;
- Relatările despre potențialul armatei ucrainene conțin comentarii ironice și disprețuitoare, iar informațiile despre militarii din regiunile separatiste și din Crimeea conțin calificative elogioase și eroice;
- Kievul este acuzat de persecutarea minorităților naționale, în special în Crimeea, iar Federația Rusă este prezentată drept singurul promotor și salvator al drepturilor omului;
- Civili, „populația pașnică” se teme de soldații ucraineni și are toată încredere și speranța în forțele militare ale noilor republici populare;
- Cauza sărăciei și a degradării economice este implicarea europenilor în afacerile interne ale Ucrainei, iar poziția Rusiei este prezentată drept singura salvare și soluție pentru restabilirea economică;
- Mass-media din Ucraina și Occident dezinformează, iar mass-media din Rusia promovează adevărul și vorbesc despre atrocitățile săvîrșite de conducerea Ucrainei.

Prin aceste mesaje se promovează consecvent și continuu un discurs care incită la ură (art. 2, Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare). În reportajele difuzate în perioada de raport, părții ucrainene i se construiește imaginea de dușman, agresor, criminal, războinic, responsabil de dezastru și de omorul oamenilor pașnici, iar violențele și acțiunile militare ale separatiștilor, sunt prezentate că au scopuri pașnice.

Partizanatul postului „Rossia 24” se instiue nu doar prin tonalitatea informațiilor puse pe post, ci și prin volumul acestora. Astfel, pe 09.03.15 tematicii ucrainene i-au fost consacrate 60,5% din totalul volumului buletinelor de știri ale orelor de vîrf (1 oră 35 min. 15 sec. din 2 ore 37 min. 08 sec.), iar emisiunea de sinteză „Вести недели” (15.03 – 22:00) a oferit tematicii conflictului ucrainean 57,58% din volumul total al emisiilor (56 min. 39 sec. din 99 min. 20 sec.). Un alt indice sigur al importanței propagandei antiucrainene în politica editorială a postului e durata exagerată a subiectelor consacrate situației din Ucraina. Exemple: 9.03.15 (19:00) – 7 min. 31 sec.; 10.03.15 (22:37:42) – 6 min. 46 sec.; 11.03.15 (21:29:51) – 12 min. 06 sec.; 12.03.15 (22:03:48) – 11 min. 02 sec.; 13.03.15 (20:20:47) – 6 min. 03 sec.; 14.03.15 (20:28:23) – 22 min. 35 sec.; 15.03.15 (22:25:54) – 17 min. 20 sec.

Postul TV „Rossia 24” oferă susținere informațională fățișă forțelor secesioniste, faptul devenind evident chiar din primul subiect informativ supus monitorizării (ediția informativă „Вести” din 9.03.2015 – 19:00): Eduard Basurin, viceministrul apărării al autoproclamatei republici populare Donețk (ДНР), declară că Ucraina nu-și respectă angajamentele de retragere a armamentului greu luate la Minsk. Forțele ucrainene sînt învinuite de Basurin că nu ar permite accesul OSCE pe teritoriul controlat de acestea.

Astfel, la data de 09.03.2015 a fost difuzat subiectul (21:06:08) în cadrul căruia prezentatorul informează că „ополченцы” din Donbas au bătut alarma („выступили с громким заявлением”), nemulțumiți că Kievul a deplasat tehnica militară grea la doar 20-30 km, ceea ce înseamnă că aceasta poate fi întoarsă pe poziții timp de cîteva ore și să fie declanșat un război în plină forță („разврать полномасштабную войну”), iar unele unități de artilerie și sisteme de rachete nu au

fost retrase de pe linia frontului. Prezentatorul mai anunță că potrivit localnicilor „pașnici din Donbas” (мирные жители Донбаса), soldații ucraineni își întăresc pozițiile, iar reportajul ce urmează este din zona de tensiune („с линии противостояния”).

Totodată, un alt argument prezentat de către reporterii postului (21:04:23) ar fi lipsa interesului autorităților ucrainene de a colabora cu liderii ”republicii populare” de la Donețk, Denis Pușilin, și Lugansk, Vladislav Deinego, în vederea stabilizării situației din regiune: „Нарушить этот мир, способны агрессивно настроенные батальоны. Киев контролирует далеко не все частные структуры олигархов, наваривающих на войне большие деньги, возможно отсюда и ежедневные провокации с Украинской стороны”. Afirmările reporterului sînt însoțite de imagini în care apar soldați mascați care îndeplinesc unele exerciții militare (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c) art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Un alt subiect, difuzat la data de 10.03.2015 (21:01:30), îl are ca protagonist pe ministrul adjunct al apărării din autoproclamată DNR, Eduard Basurin, care învinuiește autoritățile ucrainene de încălcarea repetată a prevederilor Acordului de la Minsk: “Всего, с момента подписания 12 февраля минских мирных договоренностей о прекращении огня, общее количество целенаправленных обстрелов наших позиций украинскими силовиками давно превысило 400. В результате этих обстрелов получают ранения различной степени тяжести и зачастую гибнут не только ополченцы, но и мирные жители”. Declarațiile acestuia sînt însoțite de imagini cu case distruse, tehnică militară grea, persoane înarmate, femei care plîng (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), c) art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

Postul TV nu doar susține informațional regimul separatist, ci și le sugerează teme spre dezvoltare pe parcursul interviurilor. Astfel, la 12.03.15 (22:12:18), prezentatorul ediției informative „Вести” îl întrebă pe liderul regiunii Lugansk, Igor Lohnițki: „Вот вопрос об отводе тяжёлых вооружений. Очевидно, что киевская сторона (и Киев с этим не спорит) не полностью выполняет в этом вопросе минские договоренности. Есть данные, и вы об этом говорили, что отвели лишь часть техники. Только ту, которая неисправна, сломалась или была повреждена в боях, а вот другую оставили. Так что оставили, а главное, зачем?”. Răspuns: „Я понял ваш вопрос. Если Украина не хочет отводить технику, то вопрос „зачем” понятен. Они уверены, точнее, они в очередной раз уверены в том, что выполнения минских соглашений не будет. И не будет с их стороны”.

Mesajele lansate de prezentatorii buletinelor de știri deseori conțin comentarii malițioase și formulate zeflemitor. Un exemplu (12.03.15, 22:14:50): „Первые 5 миллиардов от МВФ Украина получит, в худшем случае, пятнадцатого марта, а может быть деньги придут уже завтра и это будет символично. Пятница, тринадцатое, идеальная дата для валютного фонда отправить девятизначную сумму в пропасть, которой стала современная украинская экономика” (**derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră**).

Postul TV, propagă consecvent și continuu noțiunea geopolitică „Novorosia”, spațiu geografic inexistent, elaborat de ideologii președintelui V. Putin. Termenul în cauză a fost folosit pe data de 10.03.15 (22:37:51), în cadrul unui subiect despre tergiversarea începerii schimbului de prizonieri din vina autorităților ucrainene; pe data de 12.03.15 (22:03:48), în cadrul unui subiect despre pretinsa pregătire a ofensivei forțelor guvernamentale în zona orașului Mariupol; pe data de 13.03.15 (21:01), în cadrul unui subiect despre discuția telefonică a ministrului Afacerilor Externe al Federației Ruse, S. Lavrov, cu omologul său german etc.

Pe lângă noțiunea geopolitică de Novorosia, sînt lansate, mai nou, două noțiuni asemănătoare: „rusinii” și „Rusia subcarpatică” (подкарпатская Русь). Subiectul din 14.03.15 (19:04:32) a informat că rusinii din Zăcarpatie au organizat congresul organizațiilor ruse, în cadrul căruia au cerut recunoașterea naționalității ruse și autonomia Rusiei subcarpatice. Conform prezentatorului, în 1991 locuitorii zonei ar fi votat majoritar (80%) pentru autonomia regiunii în cadrul cîtorva referendumuri. La cea de a doua expunere a aceleiași informații (20:04:43) a apărut relatarea corespondentei de la fața locului, care, spre deosebire de prezentatorul subiectului anterior

din ora de emisie 19:00-20:00, care afirmase că în 1991 au avut loc mai multe referendumuri, a vorbit deja despre un singur referendum desfășurat în același an. Nu se mai relatează nici despre cererea autonomiei „Rusiei subcarpatice”, ci despre cea a întregii Transcarpatii (Закарпатъе). Conform realizatoarei subiectului, rezultatele referendumului (80% – pentru) au fost publicate într-un singur ziar. Deoarece nu se spune în care, se poate presupune că toată povestea e fabricată sau e vorba despre un referendum cu context regional și nicicum „rusin”. Conform liderului „rusinilor” P. Ghețko, participanții la congres cer autorităților să recunoască naționalitatea „rusin” și rezultatele referendumului. Cei 10.000 de participanți la congres au semnat o adresare președintelui Ucrainei și Radei Supreme în care cer statut de autonomie Transcarpatiei. Se cere, de asemenea, recunoașterea limbii ruse și introducerea studierii acesteia în școli, precum și pregătirea de programe televizate în limba rusă. Importanța temei rusinilor pentru postul TV a fost demonstrată și în cadrul buletinului informativ „Вести в субботу” din 14.03.15. Discutând cu corespondenții aflați în estul Ucrainei, prezentatorul a introdus forțat repetarea informației despre congresul rusinilor din Transcarpatia și cerințele acestora, a răspuns chiar el la propria întrebare și a revenit dezinvolt la tema subiectului în cadrul unei singure fraze (22:08:54): „Я хочу процитировать ещё одно сообщение ТАСС, которое пришло, вот, прямо перед эфиром (n.n. – uz de fals, informația respectivă a fost difuzată 2 ore în urmă, în buletinul de știri): *Вот, вы сейчас на востоке Украины, а на ее крайнем западе, в Закарпатъе, свой съезд провели сегодня русины. Они требуют признания своей национальности и автономии края и требуют все это не через конфронтацию, а через диалог. Ну, вообще, диалог-то, он возможен? Как в Донецке и Луганске оценили затягивание Верховной Радой вопроса о предоставлении им особого статуса?*”

Postul TV se preocupă nu doar de reflectarea conflictului militar, ci și de implementarea ideii că alipirea Crimeii la Rusia a fost o reușită politică incontestabilă. În acest sens, au fost puse pe post mai multe subiecte promoționale despre noul film documentar “Крым. Путь на родину”, realizat de „Rossia 24”, cât și subiecte despre reacția secretarului Departamentului de Stat SUA, J. Psaki, la apariția filmului (9.03.15 – 19:34:07, 10.03.2015 – 19:34:07, 21:23:46; 12.03.15 – 22:43:38, 15.03.15 – 22:08:26). Conform acesteia, lucrarea cinematografică în cauză reprezintă un fals propagandistic, iar SUA va fi alături de Ucraina în eforturile acesteia de a rezista. Efectul afirmației respective a fost contracarat, în continuarea subiectelor enumerate, prin expunerea datelor unui sondaj de opinie, conform căruia peste 90% din locuitorii Crimeii consideră că alipirea Crimeii la Rusia a fost binevenită.

Pe lângă realizarea unor subiecte speciale, au fost difuzate inserțiunile propagandistice grafice „1814 год. Когда родился великий украинский поэт Тарас Шевченко, Крым был русским”, „1895 год. Когда братья Люмьер изобрели кинематограф, Крым был русским”, „1789 год. Когда в Америке избрали первого президента, Крым был русским!”, „1945 год. Когда диктор Левитан объявил о разгроме фашистских войск, Крым был русским!” (10.03.15 – 21:20:09, 21:26:46; 11.03.15 – 21:47:41, 22:39:15; 13.03.15 – 22:55:57, 22:57:42; 14.03.15 – 19:13:15, 20:13:15, 21:10:24; 15.03.15 – 21:56:16). Prin aceeași metodă, inserțiuni grafice, „ROSSIA 24” și-a propus să renască în telespectatorii ruși spiritul războinic, dar și să amintească tuturor că Rusia e o forță militară considerabilă. În acest scop au fost difuzate inserțiuni grafice realizate în baza comunicatelor agenției informative sovietice ИНФОРМБЮРО despre victoriile oștirilor sovietice în cel de al Doilea Război Mondial (12.03.15 – 19:57:52; 13.03.15 – 19:55:17; 14.03.15 – 19:53:28, 20:20:54; 15.03.15 – 21:56:34) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră).**

Principala preocupare propagandistică a postului TV „Rossia 24” este denigrarea autorităților ucrainene. Pe lângă contextul negativ pus în toată informația prezentată, au fost realizate și o serie de subiecte speciale. De exemplu, despre locuitorii Transcarpatiei ucrainene care se refugiază în Ungaria și autoritățile căreia au inițiat obținerea simplificată a cetățeniei. Puterea ucraineană interzice obținerea dublei cetățenii, iar mamele și soțiile bărbaților de vîrsta mobilizării îi îndeamnă pe aceștia să se refugieze (10.03.15 – 21:12:15), acest material este o mostră de

prelucrare a informației în scopul manipulării opiniei publice menită să alimenteze ura față de forțele guvernamentale, jurnalistul comentează situația: a început ”vînătoarea asupra cetățenilor care au dublă cetățenie, în special cea ungară”. El comunică că aceștia sînt nevoiți să se refugieze în masă în afara zonei de conflict, ceea ce nu este pe placul autorităților ucrainene. În acest sens, sînt puse pe post afirmațiile unei refugiate: *„Очень тревожат матерей, даже сыновья, которые уже взрослые, там по 30-35 лет, они все равно боятся, что рано или поздно придет повестка и призовут, и деваться будет некуда”*. De asemenea, tot ea descrie și situația din localitatea din care a plecat, motivînd că ține legătura cu mama ei, care a rămas în zona de conflict: *„Она говорит, что люди в шоке, потому что не знают, что делать и что будет дальше. Просто страх у людей во-первых, денег нет, во-вторых, нет продуктов. В большом супермаркете на полках нет круп, нет муки, нет сахара. Она говорит – цены растут не по дням, а по часам”*. **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului).** În același context este difuzat un material despre Mariana Naumova, campioana lumii în vîrstă de 15 ani, care i-a transmis guvernatorului Californiei, A. Shwartzenegger, scrisori de la copiii din Donbas. Autoritățile ucrainene (SBU) au introdus-o pe sportivă în listele negre ale complicilor terorismului. I-a fost retras și titlul de maestru în sport (10.03.15 – 21:15:52); un alt subiect despre niște cărți ce reflectă tematica Maidanului, prezentate ca un nou proiect propagandistic al Kievului. Subiectul se încheie cu afirmarea că ucrainenii nu au încredere în propria conducere, ilustrată prin opiniile unor locuitori ai orașelor Lugansk și Mariupol (11.03.15 – 20:11:45, 22:15:28, 22:24:50). Aceeași idee (denigrarea autorităților ucrainene) este promovată de materialul despre conducătorii ЛНР (autoproclemata republică populară Lugansk), care duc tratative cu Ucraina și Rusia cu privire la livrarea cărbunelui. Realizatorul subiectului învinuiește armata ucraineană (украинские силовики) că, în timpul luptelor, aceștia ținteau special în blocurile de alimentare ale minelor pentru a le scoate din funcțiune (11.03.15 – 21:10:51) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră).** Este difuzat un reportaj despre un cadavru găsit, căruia i se închina un grup de credincioși din Ucraina, în frunte cu preotul local. Politologul N. Lomonosova afirmă că în Ucraina apar, în ultimul timp, din ce în ce mai multe secte din cauza situației social-politice în care se află țara. Tema e dezvoltată de prezentator și invitații săi (13.03.15 – 20:20:47). În același context este realizat și materialul despre nefuncționarea eficientă a telefoniei mobile din regiunea rusă Breansk, aflată la hotar cu Ucraina. În cadrul subiectului se susține că vina o poartă partea ucraineană, iar convorbirile sînt trecute, periodic, în regim rowming. Conform realizatorului subiectului, Ucraina nu explică motivele, iar companiile telefonice ucrainene au ridicat nivelul semnalului, obținînd astfel venituri suplimentare prin trecerea telefoanelor mobile în regim rowming (13.03.15 – 21:03:41) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră).** Aceleași idei le propagă și materialul despre ultima zi a termenului de delimitare a hotarelor raioanelor cu statut special, stabilit prin înțelegerile de la Minsk, Rada Supremă a Ucrainei nu a avut ședință. Postul TV, cu trimitere la opinia reprezentantului autoproclematei РPD (ДНР), D. Pușilin, califică faptul drept sabotare a înțelegerilor. Președintele consiliului popular al autoproclematei РPD (ДНР) afirmă că Europa are duble standarde în relațiile cu părțile aflate în conflict. Liderul autoproclematei republici populare Lugansk (ЛНР), I. Plotnițki, declară că, spre deosebire de regiunile răsculate, partea ucraineană încalcă grav înțelegerile de la Minsk (14.03.15 – 19:00, 20:00). Un subiect despre împlinirea unui an de la „realipirea” Crimeii. Subiectul a început cu informația despre rezultatele unui sondaj sociologic: pentru 87% de intervievați Crimeea este Rusia, iar 94% sînt siguri că Rusia trebuie să o apere. În interviul cu liderul regiunii S. Axenov, acesta declară deschis (22:40:30) că își pune scopul distrugerii a tot ce a rămas din cultura ucraineană (*„ставится задача искоренить все, что касалось непосредственно культуры, непосредственно традиций”*). Întrebînd dacă au fost mulți oameni care au refuzat să primească pașapoarte rusești, realizatorul subiectului precizează peiorativ: *„В основном, какие-то украинцы?”* După mai multe descrieri festive a realităților din Crimeea, S. Axenov transmite un

mesaj militanților separatiști din sud-estul Ucrainei, exprimându-și convingerea că aceștia vor avea „suficientă fermitate și voință pentru a înainta în aceeași direcție. E singura cale adevărată” (14.03.15 – 22:47:25) **(derogări de la art. art. 6 alin. (1), 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)**; despre calitatea proastă a munițiilor folosite de armata ucraineană. Se afirmă că aceasta are în dotatie muniții cu termen de utilizare expirat. Mai mult, expertul militar I. Korotcenko afirmă că și acestea sînt pe sfîrșite. Difuzarea informației respective poate fi tratată ca o încurajare directă a militanților separatiști. În același subiect se afirmă (22:58:08) că Ucraina a recepționat deja prima partidă de armament american („Вести недели” – 15.03.15 – 22:52:51) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)**; despre situația din s. Nikișino, reg. Donețk, în care se întorc, după terminarea luptelor, locuitorii. În cadru – case ruinate, muniții care nu au explodat, plînsul unei femei, care propune să fie aduși prizonieri care ar munci la restabilirea caselor distruse (23:03:23), ura unui bărbat (23:02:08 – „Разбили твари, пускай занимаются”) și alte secvențe cu impact emoțional sporit. Concluzia care reiese din conținutul subiectului e că toată vina pentru cele întîmplate cade pe Ucraina (15.03 – 23:00:56) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)** etc.

Difuzînd știri care prin esența lor sunt pozitive referitoare la situația din Ucraina, postul de televiziune „Rossia 24” le tratează astfel ca ele să capete conotație negativă: prin comentariile zeflemite ale corespondentului special al postului de televiziune „Rossia 24” referitoare la ședința de la Berlin a FMI, consacrată acordării ajutorului financiar Ucrainei în volum total de 40 mlrd. dolari: „*Это было что-то вроде „Союза меча и орала” (Trimitere la romanul satiric „Двенадцать стульев” de Ilf și Petrov, în care escrocul Ostap Bender minte o mîină de comercianți că, fondînd organizația nominalizată mai sus, vor primi ajutor de la Occident) (11.03 – 22:04:43) (derogări de la art. 7 alin. (4) lit. b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)*; despre repartizarea ajutoarelor umanitare localnicilor din zona de conflict se inserează informație defavorabilă forțelor guvernamentale: „*Даже во время перемирий, во время которых города повстанцев обстреливают по полсотни раз в день, желающих отправиться к фронту в рядах „Ангела” (detășament de voluntari) меньше не становится” (15.03 – 20:10:47, 21:10:26) (derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)*; despre afirmațiile purtătorului de cuvînt al Consiliului național de securitate, Andrei Lîsenko, precum că Ucraina și-a retras armamentul greu din zona de conflict a fost practic anihilată prin faptul că i s-au oferit doar 39 secunde din emisie. Au urmat 3 min. 22 sec. consacrate comentării răutăcioase a evenimentelor de la Kiev legate de celebrarea jubileului poetului Taras Șevcenko. Tema respectivă a fost exploatată copios pe parcursul întregii săptămîni de emisie 9-15 martie, într-o largă gamă de expresii, începînd de la „*В день своего 201-летия, сам Шевченко мобилизует киевские власти. Так пытаются заманить призывников в военкоматы. Одетый по заказу украинского кабмина в современный камуфляж, Тарас Григорьевич своим суровым видом вероятно должен вызывать подъем патриотизма” (9.03.15 – 21:00:55) pînă la „Пока поручик Лев Толстой нюхал порох в Севастополе, а хирург Пирогов шивал раненных там же, Шевченко был привилегированным солдатом в глубоком тылу. Лишь поначалу носил форму, а к концу службы уже ходил не в форме, а в парусиновом костюме и в пальто, выпивая и закусывая в домах русских офицеров” (15.03.15 – 22:24:31) De notat că acest material se distinge prin comentarii denigratoare și calomnioase, diseminînd discursul de ură **(art. 2, Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare):** *”Если присмотреться, то дикость средневековая распространяется по Украине стремительно. Европейская инквизиция запрещала книги, сейчас на Украине запрещают фильмы. В списке запрещенных российских картин уже более ста. Инквизиторы жгли еретиков на кострах, проводили**

улюлюкая сожгли десятки современных еретиков в Одесском Доме профсоюзов. Уличные зверства, как зрелище, вошли в уклад украинской жизни. Человек не более, чем мусор, в бак его и в лучшей традиции инквизиции пытки и публичный позор, путь к очищению души. Варварство и мракобесие. Толпа, что развлекается мстостью, и охота на ведьм, то есть поиск, на кого свалить вину за общие неудачи. Отсюда и череда самоубийств. На этой неделе еще один экс депутат из партии регионов, Станислав Мельник, застрелился в квартире. Совсем недавно другой – Михаил Чечитов выбросился с семнадцатого этажа, а чуть ранее, повесился мэр Мелитополя, руки на себя наложил и экс глава фонда ГОС имущества, Валентина Семинюк. Вот лишь самые громкие случаи сведения счетов с жизнью. Еще одна примета средневековья, деградация языка, в темные времена в Европе появилась так называемая "кухонная латынь". Сейчас на Украине хуже. В арсенале политической войны "Нацыков" обилие площадной брани, при общей примитивности текстов, эмоций, мыслей и этики, еще признание к науке и научным знаниям, история лишь показатель. И тогда князь Владимир становится основателем Украины, а служившего в Русской армии Тараса Шевченко рисуют в форме "Карателя". Отвлеклись слегка, так или иначе фигуру Шевченко на ряду с Бандерой сделали сейчас на Украине центральными в духовной истории, а наш общий корень из сотен действительно великих вырубил и выкинул. Конструкция вышла реально хилой и уязвимой, защитить ее способен лишь гвалт, но самое большое сходство со средневековьем все же у системы власти. На Украине она, мягко говоря, смахивает на феодализм. Это когда в центре монарх, но его сюзерены на местах могут быть даже богаче, и не обязательно покорны, суверенно, так и на Украине, в центре – олигарх президент Порошенко. Раздал олигархам сюзеренам земли под условия подавления на них протестов, как и в средневековье иные сюзерены оказываются и богаче и сильнее монарха, как и в средневековье тягаются с ним, так олигарх-губернатор Коломойский тягается с олигархом президентом Порошенко, и успешно. У Коломойского своя частная армия – нацгвардия и правый сектор, которых он спонсирует, своя территория, Днепропетровская область, которую он расширяет за счет городов Донбасса и Одессы. В Одессе тоже губернатором олигарх, Игорь Палица, вассал Коломойского, Палица, его человек, Коломойского, а не президента, точно как в средневековье, вассал моего вассала не мой вассал. Наконец вполне в средневиковой традиции, власть на Украине захвачена силой, главное оружие штурма тоже стилистически выдержано – пики, палки и огонь. Петрарка такие времена в Европе называл темными, города переполняли нечистоты, местные дороги под дождем превращались просто в грязь, леса сводились на дрова, а храмы врагов захватывали или жгли. Чем не Украина сейчас? Добавьте сюда распространение пророков и шарлатанов. Картина становится полнее полной. Ни мобильная связь, ни "Фейсбук" не спасают. Архаизация Украинской жизни очевидна, да еще усобица, и время от времени вспыхивающая война, от нее бедных охватывает страх голода, а значит они уже нищие, их обманывают и используют как в средневековье" (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră**).

Postul de televiziune „Rossia 24” procesează pozițiile de susținere a politicii Rusiei pronunțate de jurnaliști sau politicieni din alte țări în cadrul subiectelor: despre afirmațiile ziaristului englez Oliver Tikel că a obosit să audă în fiecare zi formula „agresor rus”. În opinia lui, Rusia nu are tendințe de expansiune, ea este forțată să-și apere interesele, deși nu are nevoie de noi teritorii. Agresivitatea vine din partea NATO, care vrea să pună mâna pe Ucraina. Războiul rece s-a terminat, oriunde apare NATO, apar probleme. Unde e NATO, e haos. Ziarista britanică Merry Dejewsky afirmă, în același subiect, că mass-media engleză știe un singur lucru: Rusia e întotdeauna vinovată, Ucraina întotdeauna are dreptate (13.03.15, 20:44:45); despre locuitorii orașului german Hanovra care au învinuit-o pe A. Merkel de susținere a neonaziștilor ucraineni. Manifestanții au afișat drapelul ale Rusiei, lozinci „Opriți teroarea” și „Nu fascismului” (15.03.15 – 20:09:49, 21:09:29) etc.

O altă metodă la care recurge postul de televiziune „Rossia 24” la reflectarea conflictului ucrainean este practicarea uzului de fals și realizarea subiectelor cu efect emoțional sporit, menite să alimenteze ura față de forțele guvernamentale. Deosebit de semnificative în acest sens au fost următoarele subiecte:

- Conform postului TV, *„Президент Чехии Милош Земан заявил: „В мире наблюдается снижение накала страстей по поводу вхождения Крыма в состав России и отметил, что в новом соглашении по урегулированию кризиса на Украине, Минск-2, о Крыме ничего не сказано”*. Publicarea unei constatări scoase din context, fără precizarea opiniei președintelui Zeman asupra motivelor acestei stări de lucruri, reprezintă manipulare a opiniei publice și uz de fals prin crearea impresiei că politicianul acceptă anexarea teritoriului ucrainean (12.03.15 – 19:48:34) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)**;
  - Reportajul special *„Донбасский разлом”* este realizat impecabil sub aspect propagandistic. Mesajul antiucrainean e ambalat în imagini profund emoționante. Panoramă lentă pe ruinele orașului, însoțită de spusele tulburătoare ale unei femei, după cadru. Firescul unui copil de 4 ani care nu știe încă să citească, dar știe să dezassembleze pistolul-automat Kalașnikov (după cadru, realizatorul subiectului spune că pe cureaua armei sînt pete de sînge ale tatălui său). Povestea unui tată a 4 copii, două fete și doi băieți, care trăiesc cu el în condiții de front pentru că cele două case ale tatălui sînt „în Ucraina”. Imagini cu tancuri doborîte pe cîmpul de luptă, urmată de afirmația că forțele armate guvernamentale și-au instalat fortificațiile la 100 de metri de casele locuitorilor din zonă (replica realizatorului subiectului: *„Значит, фактически прикрывались мирным населением”*). Imagini ale susținătorilor separatismului, demonstrînd un „salon tattoo” improvizat în care aceștia își imprimau pe piele lozinci victorioase. Un aruncător de mine – trofeu de la armata Ucrainei. Un mercenar din Germania, fost emigrant sovietic, care se autodetermină cu porecla „совок” (*om cu mentalitate sovietică – n.n.*). Un combatant afirmînd că „Majoritatea tehnicii e luată de la armata ucraineană. Noi nu aveam nimic. Acum totul e gata pentru luptă”. Imaginea unor civili cîntînd ,acompaniați la baian de o bătrînică – „Это день победы” , urmată de cadre cu ruine de case. O mamă cu o fetiță venind la mormîntul fiului/ fratelui care a murit cînd acoperea cu propriul corp sora de explozie. O muziciană care îngrijește o orgă rămasă „prin minune neatinsă”. În subiectul, de fapt, minidocumentarul cu durată enormă pentru un buletin informativ de 22 min. 35 sec., și-au găsit locul și învinuiri la adresa SUA. Au fost demonstrate cadavre ale soldaților ucraineni, pe unul dintre ele fiind găsit un set medical de producție americană. Comentariu: *„Нет присутствия Соединённых Штатов Америки? Made in USA, вот, пожалуйста”* (14.03/ 20:28:23) **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), art. 10 alin. (1), (2), (5), art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului și art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră)**;
- Reportaj din s. Nikișino, reg. Donețk, în care se întorc, după terminarea luptelor, locuitorii. În cadru – case ruinate, plînsul unei femei, care cere să fie aduși prizonieri pentru restabilirea lor, ura unui bărbat (*„Разбили твари, пускай занимаются”*) și alte secvențe cu impact emoțional sporit (15.03.15 - 23:00:56). **(derogări de la art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului)**.

O continuare a ideii precum că armata ucraineană este ”barbară, nemiloasă și folosește tehnici de tortură inumane” este subiectul de la ora 22.24.15, tot din aceeași dată, în cadrul căruia este prezentat un raport cu titlul *”Военные преступления украинских силовиков. Попытки и бесчеловечное отношение”*, întocmit de centrul de presă Россия Сегодня. Prezentatorul citează succint informația din raportul dat: *“Доклад составлен на основе опроса сотен пленных, переданных украинской стороной Новороссии в ходе обменов. Бывших трактористов и шахтёров, всех пытали. Причем большинство подвергнутых пыткам даже не были ополченцами. Методы средневековые. Ломали рёбра, жгли, душили, резали и кололи. Зубы щипцами вырывали и клеймили раскаленным железом, проламывали черепа, калечили”*.

Pentru ca subiectul să fie mai credibil, sînt puse pe post declarațiile ”unei persoane care susține că ar fi suferit în urma torturii aplicate de armata ucraineană”: *“Начали пытки, начали из меня выбивать какие-то показания, электрошокеры, они очень сильно бьют в сердце, у меня сердце практически остановилось. Очень сильно людей пытали. Привозили таких, отломанные пальцы, побитые молотками, разрубленные руки. Они ставят топор и бьют молотком и рубают так пальцы. При задержании он ударил одного из батальона Азов. Ему взяли эту руку, разрезали вот здесь и сняли шкурку”* astfel este diseminat discursul de ură (art. 2, Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare) (**derogări de la art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. a), b), c), art. 10 alin. (1), (2), (5), și art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului**).

La 9 martie 2015, în temeiul prevederilor art. 37 alin. (3) lit. a) din Codul audiovizualului, Consiliul Coordonator al Audiovizualului s-a autosesizat referitor la difuzarea de către postul de televiziune ”Rossia 24” a reportajului ”**Меж двух огней**” (”Între două focuri”), difuzat în cadrul emisiunii ”Вести недели”.

Rezultatele monitorizării au atestat că ediția de știri „Вести недели”, difuzată la 8 martie curent de postul TV moscovit ”Rossia 24”, a conținut un subiect cu titlul „Меж двух огней” (durata: 06 min. 10 sec.), care a avut drept subiect informațional decizia autorităților de la Kiev de a săpa un șanț de apărare menit să separe teritoriul Ucrainei de cel al Transnistriei vecine, pe de o parte, iar pe de altă parte, se propagă ideea potrivit căreia Chișinăul ține cursul ”sinucigaș” spre Europa.

În cadrul reportajului imaginile cu zona neutră a hotarului între Ucraina și regiunea transnistreană, sunt comentate tendențios de către reporter: *”С наблюдательной вышки обзор лучше, мешки с песком по углам – это снайперские пары, сбоку дымит полевая кухня, в палатках ежедневно от пятидесяти до ста бойцов. Киев усилил погранзаставы Нацгвардией для поднятие боевого духа в приграничных районах Одесской области. Говорят, даже ездят микроавтобусы с громкоговорителями, и загугивают местных, Приднестровскими танками”*.

Pe parcursul subiectului se afirmă că Transnistria, fiind de mai mulți ani blocată economic de Moldova, acum a primit o puternică lovitură și din partea statului ucrainean, drept sursă sunt prezentate declarațiile Ninei Ștanski, ministrul afacerilor externe al nerecunoscutei republici transnistrene, potrivit căreia Moldova și Ucraina și-au pus scopul să aducă Transnistria la un colaps economic: *”Есть, конечно, большая угроза социально-экономического коллапса. Позволю себе смело предположить, что, собственно, это и есть сама цель тех, кто в Молдове и Украине координируют эту политику. Да, задача сделать нас бедными, и, как это сейчас называется, договороспособными”*.

În același reportaj, jurnalistul califică moldovenii drept agresori și îi acuză că s-au înarmat pentru a atenta la drepturile fundamentale ale populației din regiunea transnistreană, iar o problemă de factură istorică, (cea a grafiei limbii moldovenești-române) este utilizată și prezentată de reporter, denaturând faptele și constatările științei (*„Тотальная румынизация Кишинёва... исказила язык румынской грамматикой”*), în formula ideologică de sorginte istorico-stalinistă, pentru a victimiza populația din zonă. În acest context, sînt difuzate secvențe realizate la grădinița de copii „Buburuza”, unde copiilor moldoveni li se citesc cărți în grafie chirilică: *„Книжек для детей, с аутентичной кириллицей, в Молдове уже не найти. Тотальная румынизация Кишинёва ведь не ограничилась переходом на латиницу, но и исказила язык румынской грамматикой. А Тирасполь всегда считал себя трехязычным. Русский, молдавский и украинский равноправны и государственны, за это и сражались, отстаивая право написать в Конституции: „Молдавская Приднестровская Республика – суверенное независимое государство” когда Молдавия решила оружием доказать, что приднестровцы такого права не имеют”*. De asemenea, sînt difuzate, din arhivă, secvențe din timpul războiului din Transnistria din 1992, însoțite de comentariile reporterului: *”За несколько месяцев боёв здесь официально погибли больше тысячи человек. Дальнейшее кровопролитие удалось остановить только*

благодаря российским военным. Российские миротворцы и сегодня обеспечивают здесь безопасность, словно живой щит разделяя молдавских и приднестровских силовиков” (discurs care incită la ură (art. 2, Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare).

Astfel prin: 1) promovarea ideologiei limbii ”moldovenești”, care ar fi persecutată și făcînd din limba română o sperietoare; 2. etichetarea Moldovei drept agresor, care nu respectă drepturile omului; 3) prezentarea militarilor ruși drept singura forță purtătoare de pace este diseminat discursul de ura la adresa moldovenilor și este susținută escaladarea conflictului transnistrean.

Reieșind din cele expuse, se atestă că reportajul ”Меж двух огней” (”Între două focuri”), difuzat de postul de televiziune ”Rossia 24”, are un caracter propagandist, prin care este denigrată imaginea Republicii Moldova și a Ucrainei, prezentându-le drept state ostile și războinice. Pe de o parte, Republica Moldova ține cursul ”sinucigaș” spre Europa, iar pe de altă parte, Ucraina își întărește forțele la hotar cu Transnistria, folosind mijloace de autoapărare precum ”săparea unui șanț”. De aceea, intervenția armatei ruse în conflictul armat de la Nistru este prezentată ca misiune pacificatoare ce continuă a fi necesară.

La difuzarea reportajului ”Меж двух огней” (”Între două focuri”), postul de televiziune ”Rossia 24” a comis abateri de la prevederile art. 6 alin. (1), art. 7 alin. (4) lit. a) b), c); art. 10 alin. (1), (2), (5); art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului; art. 10 alin. (1), (2), (17) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 1, 32 alin. (3), 34 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova; art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră).

Ca urmare a demersului deputatului în Parlamentul Republicii Moldova, Gheorghe Brega, parvenit în adresa Consiliului Coordonator al Audiovizualului la data de 23.03.2015, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a efectuat monitorizarea subiectului cu titlul ”**КРЫМ. ПУТЬ НА РОДИНУ**”, în conformitate cu art. 37 alin. (3) lit. c) din Codul audiovizualului.

În opinia petiționarului, conținutul reportajului ”КРЫМ. ПУТЬ НА РОДИНУ”, difuzat la data de 19 martie 2015 (ora de difuzare: 22:25:04, durata: 6 min. 11 sec.) de postul de televiziune ”Rossia 24”, în cadrul ediției de știri „Вести”, are un caracter manipulator, prin care au fost încălcate prevederile legislației din domeniul audiovizualului. În acest context, deputatul Gh. Brega solicită CCA investigarea acestui caz și prezentarea informației despre măsurile întreprinse.

”КРЫМ. ПУТЬ НА РОДИНУ” este un subiect despre interzicerea accesului echipei TV din Rusia pe teritoriul Republicii Moldova. Referitor la acest caz, prezentatorul vine cu ideea că Moldovei nu-i dau pace ”laurii” Ucrainei, care este principalul producător al știrilor antirussești. De asemenea, acesta menționează că, pe lângă decizia părții moldovenești de a interzice accesul jurnaliștilor ruși pe teritoriul Republicii Moldova, a urmat și interzicerea difuzării filmului „Крым. Путь на Родину” („Crimeea. Drumul spre Patrie”). În acest sens, jurnalistul conchide următoarele: *”Молдове похоже не дают покоя лавры Украины, как главного производителя антироссийских новостей. На кануне из Кишинёва выдворили корреспондента ГТРК. Одно это уже серьёзный шаг к внедрению украинских принципов общения с прессой, но мало им. Фильм Андрея Кондрашова «Крым. Путь на родину» запрещён, что ещё?... Скоро будут карать за ношение ”Георгиевских лент”, и это не предположения, закон такой готовится. В общем, в молдавском правительстве Украина отыскала-таки братьев по разуму, настоящих соратников по борьбе за светлое Европейское будущее. Того, которого не жаждет население. 60% жителей Молдовы, согласно опросам, сближения с ЕС не хотят. Но разве важно это, когда четыре сотни миллионов евро Брюссель уже пообещал. За такой куш кого угодно вышлют и что угодно запретят”.*

În continuare, reporterul vine cu afirmații precum că interzicerea accesului echipei TV din Rusia pe teritoriul Republicii Moldova s-a produs din lipsa actelor care ar confirma scopul vizitei, însă, de fapt, din spusele acesteia motivul ar fi reportajul despre Transnistria difuzat anterior și care nu a fost pe placul autorităților din Moldova. În acest scop, sînt puse pe post declarațiile audio oferite aparent de un colaborator al poliției de frontieră de la Aeroportul din Chișinău, fără a indica

numele sau funcția acestuia, care afirmă că interzicerea echipei de filmare ar fi din cauza unui reportaj și necoordonare cu partea moldovenească.

Jurnalista mai anunță că autoritățile moldovenești întocmesc liste cu persoane nedorite pe teritoriul Republicii Moldova, printre care se regăsesc Andrei Kondrașov și Dmitri Kiseliiov.

Dmitri Kiseliiov, directorul general al agenției de știri "Россия сегодня", califică acțiunile autorităților moldovenești drept "o formă de autism de stat și o încercare de a se îngrădi de lumea exterioară", recomandând cu ironie că acestea din urmă ar trebui să facă un tratament medical. La rîndul său, Andrei Kondrașov, autorul filmului „Крым. Путь на Родину”, face următoarele afirmații: *"На мой взгляд это очень не серьезная акция. Дело не в Кишинёве и дело не в Кондрашове, а дело в том, что так хочется быть поближе ко всем взрослым странам, что они начинают, ну, с попрания европейских ценностей, запрещают канал «Россия 24», не пускают наши съемочные группы к себе на территорию. Наконец, они уже перешли на персональные санкции в отношении конкретных журналистов. Понимают ли они, что это и есть то, за что не пускают в Европу? По крайней мере, в старую Европу и раньше бы не пустили. Наверное, понимают... но это ровно то, что понравится Вашингтону"*.

Fortificarea poziției antiruse în Republica Moldova, în opinia jurnalistei, nu este una întîmplătoare. Astfel, aceasta vorbește despre divizarea Republicii Moldova în două tabere: pro-Europa și pro-Rusia, ultima fiind în creștere, în special după alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014. Drept exemplu este adus Partidul Social Liberal din Republica Moldova. În acest sens, sînt puse pe post declarațiile făcute prin telefon de către Igor Dodon, președintele PSRM, care susține: *"Не смотря на все попытки, запретить Российский канал, запретить приезд депутатов, на другие акции, которые происходят в последняя время, не смотря на все эти попытки, Россия считается большинством граждан Республики Молдова дружественном государством, и готовы проголосовать, ну, более пятидесяти пяти процентов жителей Республики Молдова за вступление в Евразийский союз"*.

Totodată, jurnalista este de părere că cea mai prorusă regiune din Republica Moldova este Găgăuzia, unde în timpul apropiat se vor desfășura alegerile electorale pentru funcția de bașcan, iar principalul pretendent la funcția dată este Irina Vlah, susținută de PSRM, în scopul apropierii cu Rusia.

Drept urmare sînt difuzate declarațiile Irinei Vlah, candidat independent la funcția de bașcan al Găgăuziei: *"Мы знаем о том, что уже в парламенте появилась законодательная инициатива. что бы запретить вещание русских каналов здесь, в Республике Молдова, то есть мы можем назвать это определённо геноцидом и я считаю, что власти Молдовы должны остановиться и предоставить всем на основе конституции возможность излагать свои мысли и доносить это до людей и внутри Республики и за её пределами"*.

Reieșind din cele expuse, se atestă că subiectul cu titlul "КРЫМ. ПУТЬ НА РОДИНУ" are un caracter tendențios propagandistic, care are menirea de a manipula opinia publică prin prezentarea unilaterală a situației, instigînd la confruntare cetățenii care împărtășesc opinii diferite.

La difuzarea reportajului "КРЫМ. ПУТЬ НА РОДИНУ", postul de televiziune "Rossia 24" a comis abateri de la prevederile art. 7 alin. (4) lit. a) b), c); art. 10 alin. (1), (2), (5); art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului; art. 10 alin. (1), (2), (17) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 1, 32 alin. (3), 34 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova; art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră.

Candidatul la funcția de bașcan al Găgăuziei, Nicolai Dudoglo, într-o plîngere adresată Consiliului Coordonator al Audiovizualului, invocă manipularea opiniei alegătorilor prin intermediul postului rusesc "Rossia 24", care, **la data de 22 martie curent**, în cadrul ediției de știri „Вести”, începînd cu ora 07:00, **a difuzat informații despre alegerile din autonomia găgăuză, în care potențialul bașcan al Găgăuziei ar fi Irina Vlah**. În acest sens, petiționarul solicită stoparea retransmisiei canalului rusesc "Rossia 24" pe teritoriul Găgăuziei pînă la 5 aprilie curent.

În temeiul prevederilor art. 37 alin. (3) lit. c) din Codul audiovizualului, Direcția monitorizare TV din cadrul Consiliului Coordonator al Audiovizualului a efectuat monitorizarea subiectului sus-menționat difuzat în ediția de știri "Вести" la data de 22.03.2015.

Rezultatele monitorizării au atestat că în cadrul ediției de știri „Вести” de la data de 22 martie 2015, în ziua scrutinului electoral (ora de difuzare: 09:03:52, durata: 1 min. 18 sec.), a fost difuzat un subiect consacrat desfășurării alegerilor bașcanului Găgăuziei.

În cadrul subiectului se accentuează asupra candidaturii Irinei Vlah, care este prezentată ca singurul lider cu șanse reale de a câștiga scrutinul: *"Фаворитом гонки, по данным социологических опросов, является Ирана Влах, выступающая за тесное сотрудничество с регионами России. Она балотируется на пост баškана в качестве независимого кандидата"*. Totodată, în subiect se menționează că nu este exclus faptul ca al doilea tur de scrutin ar putea să nu aibă loc din motiv că între candidații electorali se regăsește un favorit.

Este de menționat că subiectul în cauză a fost difuzat la orele: 07:03:00, 08:04:12 și 09:03:58.

Astfel, a fost încălcată legislația Republicii Moldova cu privire la alegeri și s-a produs o ingerință în parcursul social-politic al unui stat independent, fiind, în acest fel, încălcate prevederile pct. 2, 3, 5 din Regulamentul cu privire la reflectarea în mass-media a campaniei electorale pentru alegerile guvernatorului Găgăuziei și pentru alegerile parțiale ale Adunării Populare din Găgăuzia pentru 22 martie 2015.

Un alt subiect care reflectă actualitatea din Republica Moldova a fost difuzat la data de 23.03.2015 (ora de difuzare: 22:52:44, durata: 03:55), în cadrul emisiunii "Вести".

Subiectul se axează pe rezultatele alegerilor din Găgăuzia, despre care prezentatorul spune că acum cinci ani acestea nu ar fi prezentat nici un interes, însă acum, "în stare de asediu", se pare că încă un aliat a trecut de partea Rusiei și pare a fi unul de încredere, se are în vedere Găgăuzia. În acest sens, prezentatorul amintește că referendumul desfășurat cu un an în urmă în autonomia găgăuză a dat rezultate fascinante, arătând că 98% din locuitorii acestei regiuni sînt pentru asocierea cu Uniunea Vamală și nu spre Uniunea Europeană, cum se avîntă Republica Moldova. De asemenea, prezentatorul mai menționează că alegerile anterioare nu au fost recunoscute de către autoritățile moldovenești, însă de data aceasta partidul cu majoritatea în Parlament, cum este PSRM, a mers în alegerile electorale cu lozinca "Pentru Rusia".

Referitor la scrutinul din Găgăuzia, jurnalistul vine cu următoarele informații: *"В Гагаузии побеждает Ирина Влах и у неё девиз тот же, да и вообще, молдавские власти сейчас тянуться к Европе вопреки желанию большинства. Большие, чем для половины населения, Россия – в приоритете, так что гагаузский успех пророссийски настроенного кандидата – из тех приятных для нас, что и победа Ципрас в Греции. В общем, по чуть-чуть, маленькими кусочками, Европа глядишь и растеряет антироссийскую коалицию"*.

În continuare sînt puse pe post declarațiile Irinei Vlah, care se arată nemulțumită de reacția autorităților moldovenești și menționează faptul că informația de bază despre situația reală din lume și din Moldova vine din partea Rusiei: *"Возмущает позиция властей Республики Молдовы, которые очень жестко высказываются в отношении коллег журналистов, которые приезжают к нам из Российской Федерации... Основной поток информации о реальной ситуации в мире, реальной ситуации в Молдове и в регионе мы как раз получаем со стороны российских каналов"*. De aceeași părere este și ex-bașcanul Găgăuziei, Mihail Formuzal, care spune că este necesar de a menține relația de colaborare cu așa partener puternic cum este Rusia.

În cadrul subiectului se pune accent pe agricultura din această regiune, care se orientează de a-și realiza producția doar în Rusia, fapt confirmat și de Irina Vlah, care declară despre niște colaborări deja stabilite cu partea rusească în scopul ridicării economiei regiunii prin exportul producției agricole și prin asigurarea cu noi locuri de muncă.

În acest sens se impune ideea că unica modalitate de dezvoltarea a businessului agrar este exportul exclusiv în Rusia, deoarece în Europa "fiecare măr își are deja locul său". Jurnalistul menționează că în timp ce agrobusinessul tinde să se confirme pe piața rusească, autoritățile moldovenești se avîntă spre integrarea în Uniunea Europeană.

Drept concluzie, jurnalistul conchide: *"Но курс автономии на сотрудничество с Россией уже очевиден. Ссорится с Кишинёвом в прочем здесь точно никто не хочет, и надеются что и в Кишинёве не будут провоцировать напряженность"*.

Reieșind din cele relatate mai sus se constată că reportajul respectiv poartă un mesaj de propagandă prorusă și de amenințare și șantaj la adresa integrității teritoriale a Moldovei, în contextul alegerii cursului pro-european.

La difuzarea subiectului dat, postul de televiziune "Rossia 24" a comis abateri de la prevederile art. 7 alin. (4) lit. a) b), c); art. 10 alin. (1), (2), (5); art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului; art. 10 alin. (1), (2), (17) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 1, 32 alin. (3), 34 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova; art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră, prevederile pct. 2, 3, 5 din Regulamentul cu privire la reflectarea în mass-media a campaniei electorale pentru alegerile guvernatorului Găgăuziei și pentru alegerile parțiale ale Adunării Populare din Găgăuzia pentru 22 martie 2015.

Prin difuzarea subiectelor sus-menționate, postul de televiziune "Rossia 24", care este un post de televiziune retransmis pe teritoriul Republicii Moldova prin rețelele de cablu ale distribuitorilor de servicii, a comis următoarele derogări:

- **Prevederile art. 7 alin. (4) lit. a) din Codul audiovizualului:** *"Informația care compune știrea să fie veridică"*;
- **Prevederile art. 7 alin. (4) lit. b) din Codul audiovizualului:** *"Pentru a asigura în cadrul emisiunilor informative ale radiodifuzorilor respectarea principiilor echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității, aceștia vor plasa fiecare știre astfel încât: să nu fie deformat sensul realității prin tertipuri de montaj, comentarii, mod de formulare sau titluri"*;
- **Prevederile art. 7 alin. (4) lit. c) din Codul audiovizualului:** *"În cazul subiectelor ce vizează situații de conflict, să se respecte principiul de informare din mai multe surse"*;
- **Prevederile art. 10 alin. (1) din Codul audiovizualului:** *"În Republica Moldova, dreptul la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune sînt garantate de lege"*;
- **Prevederile art. 10 alin. (2) din Codul audiovizualului:** *"Apărarea drepturilor consumatorilor de programe este asigurată de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, în a cărui sarcină este pusă coordonarea activității audiovizuale, precum și de către instanțele de judecată"*;
- **Prevederile art. 10 alin. (5) din Codul audiovizualului:** *"Radiodifuzorii sînt obligați să asigure obiectivitatea informării consumatorului de programe, favorizînd libera formare a opiniilor"*;
- **Prevederile art. 29 alin. (2) din Codul audiovizualului:** *"Titularul autorizației de retransmisie a unui serviciu de programe pe teritoriul Republicii Moldova care nu ține de jurisdicția statelor membre ale Uniunii Europene sau statelor membre ale Convenției europene privind televiziunea transfrontalieră este responsabil de corespunderea conținutului programului retransmis cerințelor prezentului cod"*;
- **Prevederile art. 30 alin. (3) din Codul audiovizualului:** *"Consiliul Coordonator al Audiovizualului poste respinge temporar dreptul de liberă retransmisie a unui anumit serviciu de programe provenind din statele membre ale Uniunii Europene sau din statele care sînt parte la Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră în cazul în care acest serviciu de programe nu corespunde prevederilor convenției"*.
- **Prevederile art. 10 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale:** *"Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest*

drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere”;

- **Prevederile art. 10 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale:** *”Executarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”;*
- **Prevederile art. 17 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale:** *”Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție”;*
- **Положение пункта 2 из Регламента об освещении средствами массовой информации избирательной кампании по проведению выборов Главы Гагаузии и частичных выборов в Народное Собрание Гагаузии 22 марта 2015 года:** *”Целью настоящего Регламента является обеспечение объективного, сбалансированного, беспристрастного освещения избирательной кампании по выборам средствами массовой информации (СМИ), защиты свободы выражения и политического плюрализма”;*
- **Положение пункта 3 из Регламента об освещении средствами массовой информации избирательной кампании по проведению выборов Главы Гагаузии и частичных выборов в Народное Собрание Гагаузии 22 марта 2015 года:** *”Предметом настоящего Регламента является установление обязательных норм для СМИ, действующих на территории АТО Гагаузия, включая иностранных телерадиоорганизаций, имеющих доступ в информационное пространство Гагаузии и Республики Молдова на законных основаниях, при освещении избирательной кампании по выборам. Ответственность за соблюдением норм настоящего Регламента лежит на обладателях лицензии”;*
- **Положение пункта 5 из Регламента об освещении средствами массовой информации избирательной кампании по проведению выборов Главы Гагаузии и частичных выборов в Народное Собрание Гагаузии 22 марта 2015 года:** *”Средства массовой информации освещают выборы в соответствии с положениями Конституции Республики Молдова, соответствующего национального законодательства и законодательства АТО Гагаузия, настоящего Регламента и международных правовых актов, одной из сторон которых является Республика Молдова”;*
- **Prevederile art. 1 din Constituția Republicii Moldova:** *”Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil”;*
- **Prevederile art. 32 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova:** *”Sînt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnurile la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional”;*
- **Prevederile art. 34 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova:** *”Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională”;*

- Derogări de la art. 7 pct. (3) din Convenția europeană privind televiziunea transfrontalieră: *”Radiodifuzorul se asigură ca jurnalele televizate să prezinte în mod loial faptele și evenimentele și să favorizeze libera formare a opiniilor”.*

Direcția monitorizare TV